

Egyedi tájértékek felvételezése a Saliris Resort Spa & Conference Hotel turisztikai célú fejlesztési konceptiójának tükrében Egerszalókon

MÁRTON IVETT

Környezettan (BSc), III. évf., Társadalomföldrajz (Szelíd
turizmus) tagozat, különdíjTémavezetők: dr. Dobos Anna, főis-
kolai docens – dr. Tóthné Igó Zsuzsanna mestertanár

1. Bevezetés

Számtalanszor megyünk el olyan képződmények, objektumok mellett, amelyekre rá sem tekintünk, nem is tudjuk, hogy azoknak talán jelentős szerepe volt a múltban. Ilyenek az egyedi tájértékek is, jelen vannak a tájban, de sok helyen nem ismerik őket. Ezeknek a tájértékeknek a felvételezését 2009-ben norvég támogatási alap segítségével, a Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kara kezdte el országsszerte, a mai napig vannak azonban olyan települések, ahol a tájértékek felvételezése nem történt meg, vagy hiányos. A **TÉKA (TájÉrtékKAtaszter)** projekt 2011-ben zárult le, de véglegesen soha nem lehet befejezetnek tekinteni, mivel a táj és a benne elhelyezkedő objektumok is folyamatosan változnak, akár el is tűnhetnek, és talán már most sincsenek jelen a táj-

ban, de a program kezdetekor még felvételezték őket. Éppen ezért van szükség az egyedi tájértékek felülvizsgálatra is.

Először is nézzük meg, mi is az **egyedi tájérték** a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény definíciója szerint: „*Minden olyan képződmény, emberi tevékenység által létrehozott objektum, amelynek a társadalom számára jelentősége van akár kultúrtörténeti, természeti, történelmi, tudományos vagy esztétikai szempontból, de akár az adott tájra jellemző természeti értékek is lehetnek egyedi tájértékek.*”

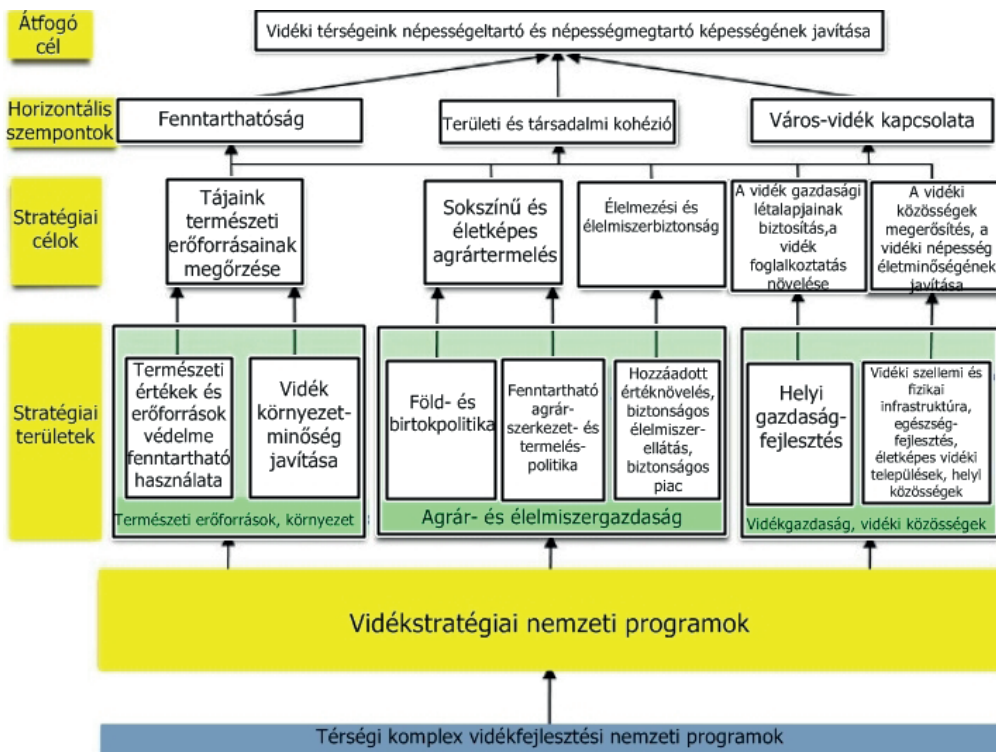
Magyarországon a negyedik legkedveltebb turisztikai célterület Észak-Magyarország, és ezen belül is a három legkeresettebb település (Miskolc, Eger, Egerszalók) közé tartozik Egerszalók. A 2013-as kimutatások alapján az odalátogató turisták 85%-a igényelt szállást (KSH 2014).

Ha turisztikai szempontból vizsgáljuk meg az egyedi tájértékeket, még hasznosak is lehetnek a település számára is, hiszen egy jól felvételezett területen egy jól kialakított turisztikai tervvel könnyen lehet az adott település turizmusát is fejleszteni. Kellő elővigyázatossággal természetesen, hogy ezek az képződmények, objektumok ne sérüljenek, de mégis előnyt jelentsenek a település számára is. **A természetvédelmi felvételezések és a turisztikai felvételezések kölcsönösen kiegészíthetik egymást.** A turizmus kiemelheti ezen értékeket a tájból, és nem hagyja, hogy feledésbe merüljenek, vagy esetlegesen eltűnjenek. „Cserébe” ezek az értékek segítenek abban, hogy a turizmus is fellendüljön, vagy jelen maradjon egy adott településen. A természet és a turizmus kölcsönösen támogatják egymás fennmaradását, azaz úgy is fogalmazhatnánk, hogy szimbiózis kapcsolatban vannak, és az ökoturizmus segít ezen kapcsolat fennmaradásában. Mivel az **ökoturizmus** a természetközeli élményekhez kapcsolódik, és azok megóvását tartja szem előtt, éppen ezért az egyedi tájértékeket is az ökoturizmus keretei közé sorolhatjuk.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia a 2012–2020 közötti időtartamra az ország vidéki térségeinek népességeltartó, és népességmegtartó képességének javítását tűzte ki célul (1. ábra), amelynek elérése érdekében öt stratégiai célt fogalmazott meg:

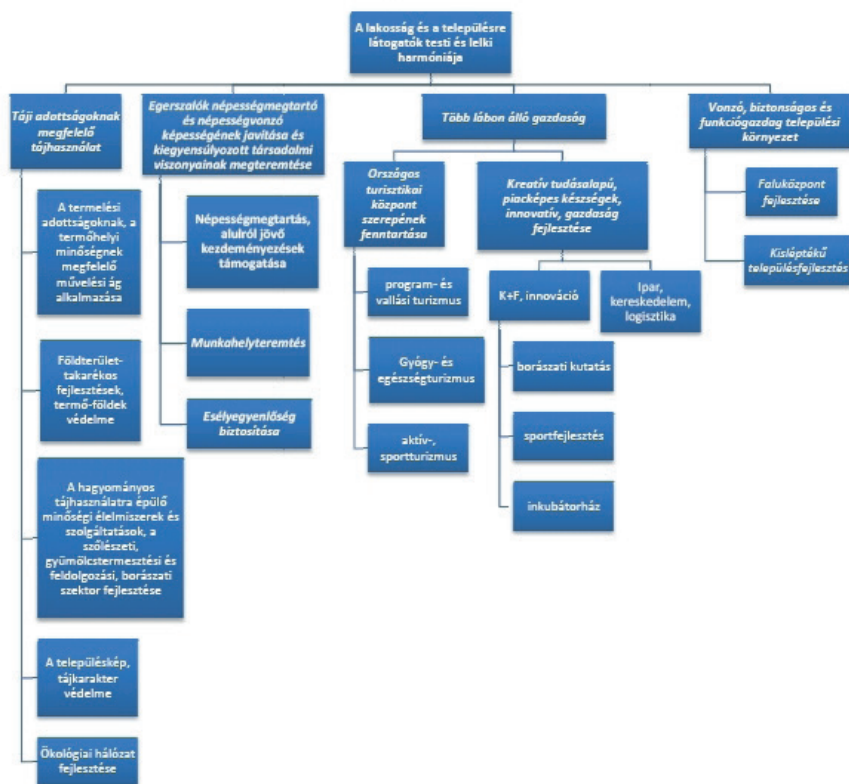
1. tájaink természeti értekeinek, erőforrásainak megőrzése,
2. sokszínű és életképes agrártermelés,
3. élelmezési és élelmiszerbiztonság,
4. a vidéki gazdaság lételapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése,
5. a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

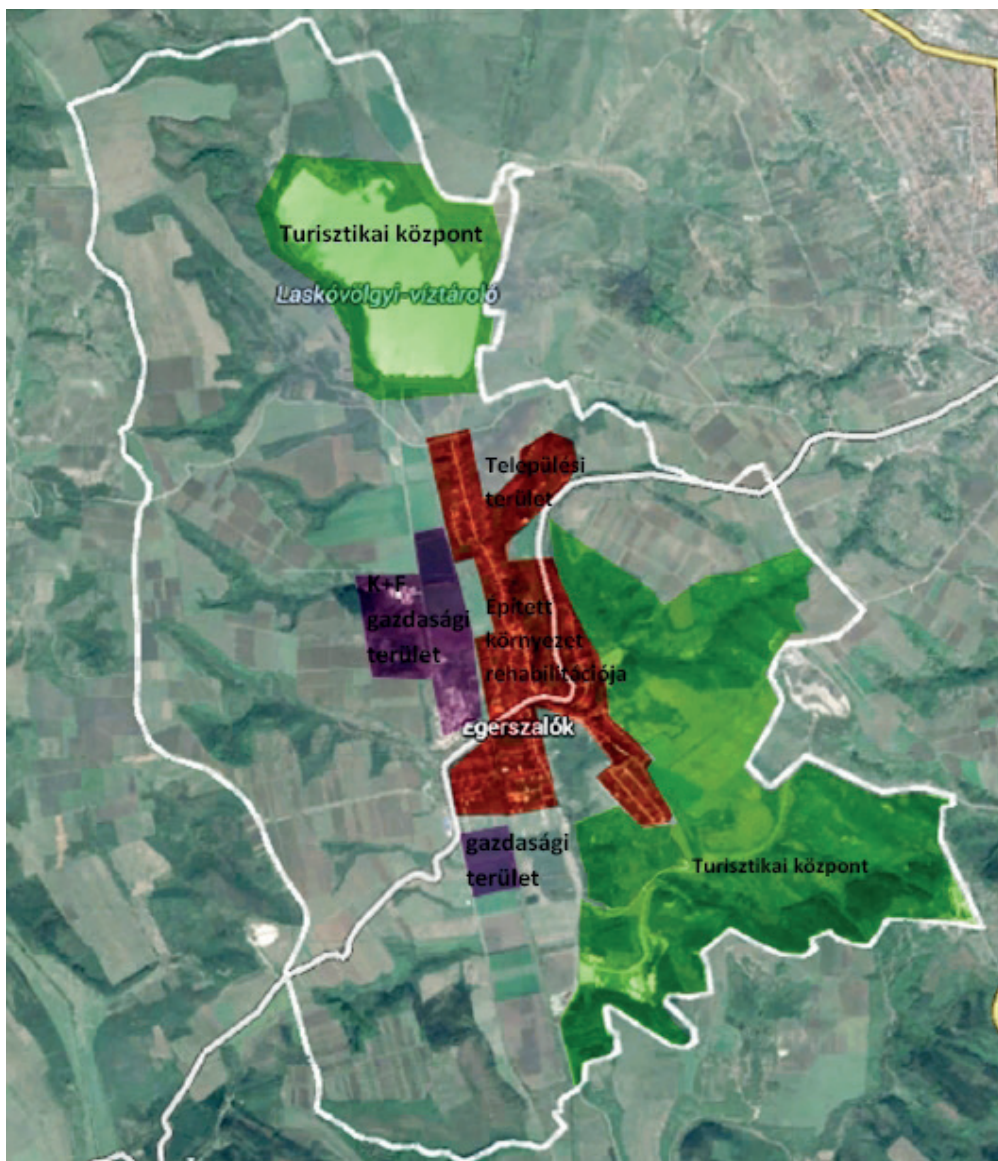
1. ábra. A Nemzeti Vidék Stratégia célrendszere és területei
 Forrás: Poltrade Bt. Urban Landscape Design, 2014

A Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia keretében kijelölt öt fejlesztési cél közül a települési természeti értékek és a turisztikai fejlesztések közötti kapcsolatrendszer egy észak-magyarországi, egri-bükkaljai településen kívánjuk megvizsgálni. Kiválasztott mintaterületünk Egerszalók települése, amely változatos természeti és kultúrtörténeti örökségekkel rendelkező terület. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (2014) és az Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiója (2014) is kiemelten vizsgálja az országos turisztikai szerep fenntartását (2. ábra), ezen belül a gyógy- és egészségturizmus lehetséges fejlesztési irányvonalait, a természeti és a települési értékek védelmét.

2. ábra. Egerszalók fejlesztési ágainak összefüggő rendszere
 Forrás: Egerszalók Község Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014

A természeti és kultúrtörténeti örökség védelmét különböző területi egységekben szeretnék Egerszalókon megvalósítani (3. ábra). Az épített örökségi értékek védelmét nagyrészt a település központi területén, míg a természeti és épített örökségi értékek komplex megóvását a település délkeleti, maklány-völgyi részén kívánják megvalósítani. Dolgozatom fő célkitűzése ez utóbbi maklány-völgyi terület természetvédelmi és turisztikai értékelése a hotel turisztikai fejlesztési koncepciójának figyelembevételével.

3. ábra. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekben
 Forrás: Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiója, 2014

2. Témafelvetés, célkitűzés

TDK dolgozatom témája 2012 nyarán kezdett körvonalazódni, amikor az egerszalóki Maklány-völgy területére látogattunk ki. A településfejlesztési koncepciók tanulmányozását követően jelöltük ki fő kutatási témánkat: *„Az egyedi tájértékek felvételezését a Saliris Resort Spa & Conference Hotel turisztikai célú fejlesztési koncepciójának tükrében Egerszalókon”*.

Egerszalók fő turisztikai látványosságai a gyógyfürdő környékén csoportosulnak. Itt található meg a gyógyfürdő mellett a sódomb és a hévízforrás, a közelben a kaptárkövek és barlangok, a Maklány várrom, a tufába vájt juhúdály és a Kőbojtár. A turizmus

generálta forgalom nagy része Eger felől érkezik, amelyet a város és az Egerszalók Turisztikai Akcióterülete között kiépített K2 út tett közvetlenül lehetővé. Az akcióterület északi részén a tervezett golfpálya kerül kiépítésre, tőle nyugatra pedig a Tájgazdálkodási bemutató terület. A golfpálya mintegy 170 ha területen kerül kialakításra 18 lyukú, nemzetközi versenyekre is alkalmas játéktérrel, sportkomplexummal, edzőpályákkal, apartmanokkal. A Tökés-völgyben, 53 ha-os területen kerül kialakításra a Tájgazdálkodási bemutató terv, állatsimogatóval magyar őshonos háziállatokból, fenntartható energia be rendezések bemutatásával, természetközeli játszótérrel, sportlehetőségekkel, különböző állatfajok bemutatásával (Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiója, 2014).

A terepi kiszállásaink során figyeltünk fel arra, hogy megérkezésünk során gyönyörű látvány tárult elénk a Maklány-völgyben. Kevesen tudják viszont, hogy mennyi szépséget rejt még magában ez a terület, és vannak, akik nem ismerik és talán még nem is hallottak róla. A fejlesztési koncepciók tükrében látható, hogy a település délkeleti részén feltáruuló természeti és kultúrtörténeti értékek az egészség- és gyógyturizmus fejlesztésével párhuzamosan egyrészt veszélyeztetett pozícióba kerülhetnek, másrészt ezen értékek a turisztikai fejlesztésekbe is beintegrálhatóak. Éppen ezért az alábbi tudományos felvételezéseket tűztük ki célul:

- a Maklány-völgy egyedi tájértékeinek felvételezése,
- az egyedi tájértékeket bemutató tanösvény megállóhelyeinek kijelölése,
- a tanösvény vezető füzet elkészítése,
- a kijelölt tanösvény indítótáblájának bemutatása,
- a tervezett tanösvény nyomvonalának beépítése a Saliris Resort Spa & Conference Hotel működésébe.

A Maklány-völgy tájértékkataszterének elkészítésére már voltak kezdeményezések, de egyik sem a végleges formában készült el. A TÉKA (TájÉrtékKAtaszter) oldalán 2012-ben, amikor elkezdtünk foglalkozni a témával, mindössze 14 egyedi tájérték volt feltüntetve. Harsányi Diána 2011-2012-ben szakdolgozata keretei között foglalkozott a területtel, mi folytatva a területen található egyedi tájértékek felvételezését összesen 37 értéket vételeztünk fel.

Céljainkat úgy szeretnénk megvalósítani, hogy azt az Egerszalóki Polgármesteri Hivatal fel tudja használni és ki tudja építeni a tanösvényt, hogy ezáltal is pozitív hatásokat érjen el a turisztikai fejlesztésekben.

3. Szakirodalmi áttekintés

Puczko-Rátz (2002) szerint a tömegturizmus kialakulásában nagy szerepe volt a II. világháború után a fizetett szabadsághoz való jognak. A fizetett szabadság már teret adott az embereknek, hogy lakóhelyüket elhagyják kikapcsolódás céljából.

Glücksman (1929) megpróbálta megfogalmazni a turizmus fogalmát, miszerint a kikapcsolódás céljából az emberek leküzdik a távolságot, és olyan helyre utaznak, ahol nem rendelkeznek állandó lakhellyel.

Puczko-Rátz (2002) leírja, hogy a legelfogadottabb definíciót a WTO (World Tourism Organization) a Hágai Nyilatkozatban 1989-ben határozta meg, miszerint a turizmus az a helyváltoztatás, ami lakó- és munkahelyen kívül történik a szabadidő eltöltése érdekében, és az ahhoz kapcsolódó szükségletek kielégítésére létrejövő szolgáltatások összessége.

Sziva (2010) egy „új turizmus” megjelenéséről ír, figyelembe véve a természeti, gazdasági és társadalmi értékeket egy desztináción belül, és rámutat, hogy az egyéni utazás felé kezd kitolódni a turizmus.

A WTO (1998) szerint a fenntartható turizmus nem olyan egyszerű dolog, amit az általános elvekkel meg lehetne oldani.

Az Országos Ökoturisztikai Fejlesztési Stratégia (2008) dokumentumában leírják a Konferencia Ökoturizmus szekciójának jelentését, miszerint: „Az ökoturizmus egyaránt jelent egy gyűjtőfogalmat és egy szemléletet. Mint gyűjtőfogalom a turizmus olyan különböző formáit jelenti, amelyek a természeti biológiai erőforrások fenntartható használatán alapulnak, az adott ökoszisztéma teherbíró képességén belül...”.

„Az ökoturizmus egyúttal egy szemléletet is jelent, amely a turizmus valamennyi formájának fenntarthatóvá tételét célozza, hogy a turizmus járuljon hozzá az ökoszisztéma megőrzéséhez vagy helyreállításához, és ne járjon negatív hatásokkal a természeti erőforrásokra” (Országos Ökoturisztikai Fejlesztési Stratégia, 2008).

Magyarországon nagyobb részben az IUCN definícióját fogadták el. Az IUCN Ökoturizmus Programjának megfogalmazása szerint „az ökoturizmus a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás káros hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz juttatásával” (Országos Ökoturisztikai Fejlesztési Stratégia, 2008).

Dobos (2012) leírja, hogy a Maklány-völgy felső szakaszát nem összesült riolittufa, míg a völgy déli szakaszát áthalmozott tufák építik fel. A Maklány-domb és -völgy torlolti, valamint alsó szakaszát összesült ignimbritek építik fel. Alluviumát viszont holocén folyóvízi agyag, iszap, homok építi fel.

Ambrózi-Kozma (1990) munkája során leírja, az éghajlati viszonyát tekintve mérsékelt meleg, mérsékelt száraz éghajlat kap szerepet a Maklány-völgy területén.

Harsányi (2012) már foglalkozott a Maklány-völgygel szakdolgozata keretei között, és elkezdte az egyedi tájértékek felvételezését, csak nem végleges formában készült el a kataszter.

4. Kutatási módszerek

A TÉKA (TájÉrtékKataszter) adatbázist 2009-ben kezdték el létrehozni, és 2011 áprilisára sikerült azt befejezni. Az adatbázis folyamatosan bővül, mert vannak területek, amelyekre még nem készült el a tájértékkataszter, és ami elkészült is, még elég hiányosnak bizonyul. Az egyedi tájértékek felvételezési módszertanát (Kiss és tsa.) dolgozták ki 2011-ben *Mindennapi kisemlékeink megőrzéséért, Útmutató az egyedi tájértékek kataszterezéséhez* című kiadványban. E módszer keretében felvételezésre kerülnek műemlékek, régészeti lelőhelyek, védett természeti területek, Natura 2000 területek, de kimondja az egyedi tájérték kataszteréről szóló kiadvány, hogy van olyan csoport, amelyet nem kell egyedi tájértékként kataszterezni. Ilyenek például a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejétől fogva („ex lege”) védett természeti területek és értékek: a barlangok, a víznyelők, a lápok, a szikes tavak, a kunhalmok, a földvárak és a földvárromok, valamint az 5 liter/perc értéket meghaladó vízhozamú források [Tvt. 23. § (2) és (3) bekezdés].

Az **egyedi tájértékek fogalmát** a Természet védelméről szóló törvény (1995) alapozza meg: „*egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van*” (Kiss és tsai 2011). Ezt a meghatározást veszi át az MSZ 20381: 2009 Magyar Szabvány is.

Az egyedi tájértékek felvételezési módszerét az MSZ 20381:1999 és az MSZ 20381:2009 számú Magyar Szabványok határozzák meg.

Ha már tisztában vagyunk az egyedi tájérték fogalmával, akkor elkezdhetünk megismerkedni az egyedi tájértékek osztályozásával. Az osztályozás az MSZ 20381: 2009 szabvány alapján történik, amely az egyedi tájértékeket három fő kategóriában sorolja, amelyek az alábbiak:

- természeti egyedi tájértékek,
- tájképi egyedi tájértékek,
- kultúrtörténeti egyedi tájértékek.

Azok az egyedi tájértékek, amelyek még nem szerepelnek az MSZ 20381: 2009 szabványban, újabb módosítás alkalmával felkerülhetnek a hivatalos listára.

Az egyedi tájértékek kataszterezését az országon minden település közigazgatási területére, annak kül- és belterületére, védett és nem védett területeire el kell készíteni. A kataszterbenszerepeltetnikellaműemlékeketvagyahelyiszintenvédettépítettemplékeketis. Az egyedi tájértékek kataszterezését az alábbi lépésekben végezzük el:

- a területre vonatkozó szakirodalmak és más források áttekintése,
- a topográfiai, domborzati, geológiai térképek összegyűjtése,
- a katonai felvételezések tanulmányozása,
- a helyszín terepi bejárása,
- az útvonal tervezése,
- a kataszteri adatlap terepi kitöltése,
- fényképes dokumentációk készítése,
- a felvett egyedi tájértékek 1:10 000 méretarányú ábrázolása,
- a felvett egyedi tájértékek összesítő listájának elkészítése.

Az egyedi tájérték minősítése már a terepen kint megkezdődik. Az értékminősítésre – szakmai szempontból közelítve – a következő kritériumok alapján szükséges sort keríteni (MSZ 20381:1999)

- **Rit:** Ritkaság/egyediség/különlegesség;
- **Ré:** Régiség/ősiségi jelentőség;
- **Ide:** Idegenforgalmi/látogatottsági jelentőség;
- **Ha:** Hagyományőrzési jelentőség;
- **Esz:** Esztétikai/látványjelentőség (tetszetősség/érdekesség);
- **Tör:** Történelmi/patriotikus jelentőség;
- **Tu:** Tudományos/szakterületi jelentőség;
- **Ok:** Oktatási/ismeretterjesztési jelentőség;
- **Etn:** Etnikai/néprajzi jelentőség;
- **Kul:** Kultúrtörténeti/kultikus jelentőség;
- **Ök:** Ökológiai jelentőség;
- **Sér:** Sérülékenységi/veszélyeztetettség;
- **Ö:** Összesen;
- **T:** Főtípus;
- **Te:** Természeti egyedi tájérték;
- **Ku:** Kultúrtörténeti egyedi tájérték;
- **Tá:** Tájképi egyedi tájérték

(Kiss és tsai 2011).

A felvételezett adatsorok bemutatása a TIR (Természetvédelmi Információs Rendszer) keretében valósul meg. A TIR alapú adatbázis rendszere egy adatátviteli táblázattal történik.

A kataszterezést nem lehet véglegesnek vagy lezártnak tekinteni és legfeljebb 5 évenként újra kell vizsgálni az előzőleg kataszterezett egyedi tájértékeket.

A településrendezési terveknek tartalmazniuk kell a tervezési területen lévő egyedi tájértékek kataszterét.

Az egyedi tájértékkataszter elkészítését követően a felvett értékeket táblázatok és diagramok segítségével értékeltük. Az értékelés alapját Kelényi (2011) és Kelényi–Dobos (2013) tanulmányai szolgáltatták. Az értékelés az egyedi tájértékek pontozásos módszerén alapult, amelynek keretében kategorizáltuk az egyedi tájértékek főbb jelentőségi pusait, illetve veszélyeztetettség állapotát.

A tervezett tanösvény térképét a SURFER 9.0 program segítségével szerkesztettük meg. Az adatok szerkesztését, értékelését a Microsoft Word és Excel programok segítségével készítettük el.

A fotók szerkesztésére a PhotoScape képszerkesztő programot alkalmaztuk. Az indítótábla tervezetét a Photoshop programmal készítettük el.

5. Turizmus, Ökoturizmus

A modern turizmus alapját az ipari forradalom a 18. század végén teremtette meg, és a 20. században a további fejlődéshez, a modern turizmus kialakulásához hozzájárult a társadalmi és a technikai fejlődés is. A tömegturizmus kialakulásában a fizetett szabadsághoz való jog volt lendítő indok a II. világháború után (Puczkó–Rátz, 2002). A turizmus fogalmának meghatározásával többen kísérletet tettek, mint például Glücksmann, miszerint a turizmus az emberek olyan helyre való utazása, ahol nem rendelkeznek állandó lakhellyel, és leküzdik a távolságot, hogy eljussanak oda, ahol kapcsolódhatnak (Lengyel, 1992). A legelfogadottabb definíciót a WTO (World Tourism Organisation) a Hágai nyilatkozatban határozta meg 1989-ban. Az a helyváltoztatás, ami a lakóhelyen és munkahelyen kívül történik a szabadidő eltöltése érdekében, és ilyenkor adódó szükségletek kielégítésére létrejövő szolgáltatások összessége, amit a turizmus magában foglal (Puczkó–Rátz, 2002).

A turizmusnak két fő típusát különítjük el. Beszélhetünk tömegturizmusról és a mai viszonylatokban jobban felkapott alternatív turizmusformáról. A tömegturizmus megjelenésével ezeket a turizmusformákat visszaszorította, de mára újra életre kaptak és újra kezdik virágkorukat élni. Az utóbbi kategóriába sorolhatjuk a természeti, öko-, bor-, kerékpár-, falusi, örökség-, kulturális, és a kalandturizmust is. Az alternatív turizmusban kevesebb a befogadott személyek száma, mint a tömegturizmusban. A turizmus fejlődési hatása pozitív, míg a fejlesztések összhangban vannak a turisztikai desztináció adottságaival, ami magában foglalja a társadalmi, kulturális és gazdasági adottságokat egyaránt (Puczkó–Rátz, 2002). De a tömegturizmus nélkül nem tudnának fennmaradni az alternatív turizmusformák sem, hiszen a nemzetközi turisztikai kereslet nő (Puczkó–Rátz, 2002), és a növekvő keresletigényt a tömegturizmus nélkül lehetetlen lenne kielégíteni.

Meg kell említenünk a természeti turizmust mint az alternatív turizmus egyik alfaját, ahová azokat az attrakciókat soroljuk, amelyek közvetlenül a természethez kapcsolódnak. A mi desztinációnknál is erről beszélhetünk, hisz tájképi, geológiai, növényi attrakciók jelennek meg. Csekély ezeknél a gazdasági nyereség, mivel nagyobb költséget nem igényelnek, maximum a tanösvényt vezető füzet megvásárlása, az étkezés és az útiköltség, ha messzebből érkeznek a választott területre (Puczkó–Rátz 2002). A marketing feladata kettős, és nagyban befolyásolja az utazni vágyókat. A marketing meggyőzi első körben a célszemélyeket arról, hogy utazással tudják csak kielégíteni a legjobban szükségleteiket, másrészt egy kiválasztott desztináció „eladását” tűzi ki célul.

Meg kell néznünk, hogy a desztináció teherbíró képessége milyen mértékű. Ezt fogalmazta meg 1993-ban Cooper, miszerint az odalátogatók szükségleteit kielégíti-e, vagy

mennyi a befogadóképessége, úgy, hogy a minőségében ne keletkezzen sérülés, romlás (Puczkó-Rácz, 2002). A teherbíró képességet vizsgálni lehet több szempontból is. Egy desztinációnak lehet ökológiai, fizikai, gazdasági, társadalmi, pszichológiai teherbíró képessége. Figyelembe véve a természeti, társadalmi és a gazdasági értékeket egy desztináción belül és egyre inkább az egyéni utazás felé kitorlódozó turizmust, így egy „új turizmus” megjelenése figyelhető meg, ami által változások is történnek, és így egyre nagyobb figyelmet kap a desztináció és a versenyképessége (Sziva, 2010). A desztináció versenyképességénél fontos a turisztikai imázs, azaz egy desztinációval kapcsolatos tapasztalatok által alkotott negatív vagy pozitív vélemények összessége a turizmusban részt vevők által (Parenteau 1995 – in: Sulyok 2006). Egy desztinációról kialakított képet, véleményt nehezen lehet csak megváltoztatni (Sulyok 2006), éppen ezért oda kell figyelni, hogy egy befogadó területet jó alapokra helyezzünk. Egy desztináció versenyképességénél fontos odafigyelni, hogy amit alkotunk, az olcsó és jó is legyen, de egyben gazdaságilag is megérje. Továbbá fontos a fenntartható turizmus kialakítása is. Az 1992-es riói konferenciához kapcsolódó program, az „Agenda 21 az utazás és a turizmus iparágról” (WTTC-WTO-EC, 1996) a gyakorlati megvalósítás és a fejlődő idegenforgalmi megértés alapjait teremtette meg (Michalkó 2003). A turizmus fenntarthatósága kettős szerepből tevődik össze, azaz a vonzerők megőrzését biztosítani kell a következő nemzedékek számára is, de olyan módon, hogy az a befektetők számára is megtérüljön, és azon cégek eredményei között javulást mutasson. A desztinációnak oda kell figyelni az ökológiai teherbíró képességre, és nem szabad kimeríteni a területet, de közben ez legyen gazdaságilag is kivitelezhető, és az ott élő közösség számára etikai és szociális alapokon méltányosnak kell lennie. Amit mi fenntarthatónak nevezünk, az nem biztos, hogy egy másik nézőpontból annak tűnik. Az ökoturizmus éppen ezt a kétoldalú nézetet szeretné olyan szemszögből megközelíteni, miszerint a befektetők tőkéjét a természet és a vele kapcsolatban élő kulturális értékek megőrzésére a turizmus felhasználásával próbálja meg hasznosítani (Michalkó 2003). A fenntarthatóság a turizmusban nem olyan egyszerű dolog, amelyet meg tudnánk oldani az általános elvekkel és a hozzájuk tartozó javaslatokkal (WTO 1998). Hangsúlyt kell fektetni a marketingre, a kutatásra, a termékfejlesztésre és nem utolsósorban az információs szolgáltatásokra is annak érdekében, hogy az új fejlesztés a fenntarthatóságot fejlesztő legyen (Istók 2003). A World Tourism Organisation 13. közgyűlésén, 1999-ben Santiagóban elfogadták „A turizmus globális etikai kódexe” című dokumentumot (WTO 2002a). Ennek 3. cikkelyében a fenntartható fejlődés tényezőjeként a turizmust emelik ki, és rávilágítanak arra, hogy a természeti környezet védelmével a gazdasági növekedést kell megteremtenie. Ha fenntarthatóságról beszélünk, akkor igazából ezek az elvek a természeti és az ökoturizmus által valósulhatnak meg (Michalkó 2003), de ezt a két turizmusfajtát egy német kutatás külön elemzi (Sulyok 2002). Az ökoturizmus pontos megfogalmazása körül némi bizonytalanság van nemcsak hazai szinten, hanem nemzetközi szakirodalmakban is (Michalkó 2003).

Az Országos Ökoturizmus Fejlesztési Stratégia 2008. dokumentumában leírja a Konferencia Ökoturizmus szekciójának jelentése szerint: „Az ökoturizmus egyaránt jelent egy gyűjtőfogalmat és egy szemléletet. Mint gyűjtőfogalom a turizmus olyan különböző formáit jelenti, amelyek a természeti biológiai erőforrások fenntartható használatán alapulnak, az adott ökoszisztéma teherbíró képességén belül...”

„Az ökoturizmus egyúttal egy szemléletet is jelent, amely a turizmus valamennyi formájának fenntarthatóvá tételét célozza, hogy a turizmus járuljon hozzá az ökoszisztéma megőrzéséhez vagy helyreállításához, és ne járjon negatív hatásokkal a természeti erőforrásokra.”

Magyarországon legfőképpen az IUCN¹ definícióját ismerték el. Az IUCN Ökoturizmus Programjának megfogalmazása szerint „az ökoturizmus a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természe-

ti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás káros hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz juttatásával”.

Mivel már fentebb utaltunk rá, hogy egy német kutatás az ökoturizmustól a természeti turizmust külön értékeli és definiálja, így az általuk nyilvánosságra hozott definíciókat szeretnék bemutatni. Miszerint a természeti turizmus nem a természet védelmén alapszik, hanem a védett természeti területekhez kapcsolódó tevékenységeket említi meg, mint például a kalandturizmus, aktív sportok, vadászat, természetfotózás stb. (Sulyok 2002). Ezzel szemben az ökoturizmus Németországban a természeti területek fenntartásához járul hozzá, és nem „kihasználja”, hanem segíti fennmaradását és a negatív környezeti- és társadalmi-kulturális hatások minimalizálására törekszik (Sulyok 2002).

5.1. TÉKA – Tájértékkataszter

Ha már a fenntarthatóságról és az ökoturizmusról van szó, meg kell említenünk a tájértékkataszter rendszerét, mivel ez a módszer is a természeti, kultúrtörténeti értékek megóvására jött létre. A TÉKA rendszer kialakítása 2009-ben indult meg Magyarországon. A rendszer hazai kialakításában a Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kara kiemelkedő szerepet töltött be. Ebben partnere a Földmérési és Távérzékelési Intézet, a Nemzeti Örökségvédelmi Központ, a Vidékfejlesztési Minisztérium és a Norwegian University of Life Sciences volt. Az Európai Gazdasági Térség és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus segítette a rendszer fejlesztését. A Norvég Alap több mint 300 millió forinttal támogatta a magyarországi tájak feltárását az ott található örökségeivel, továbbá támogatta a TÉKA internetes rendszer kialakítását és elérhetőségét. Célja az volt, hogy egy egységes adatbázis jöjjön létre, amelynek elkészítése elősegíti az ország kulturális és más természeti adottságainak és örökségeinek fennmaradását, amelyeknek már jó része a nem megfelelő kezelés miatt tönkrement és elpusztult. Célkitűzésük volt a táji értékek terepi felmérése, a táji értékek térinformatikai feldolgozása, értékelési módszertani kidolgozása és alkalmazása mintaterületeken, online tájérték adatbázis létrehozása. A terepi munkákat a partnerszervezetek végezték el, a FÖMI (Földmérési és Távérzékelési Intézet) által kiadott térképek segítségével. A FÖMI szerepe a TÉKA projektben az ortofotók elkészítése (Kristóf Dániel, Kollányi László, Takács András Attila) volt.

Hosszabb távú célként azt tűzték ki, hogy egy nagyobb együttműködés jöjjön létre a civilek, a helyi lakosok és a szakmabeliek között annak érdekében, hogy a tájértékek adatainak gyűjtése és információinak szolgáltatása minél intenzívebb legyen, és ezáltal az **örökségvédelem és a tájvédelem** nagyobb jelentőséget kapjon.

A program során a régebbi 612 egyedi tájértékkataszteren kívül még újabb 210 egyedi tájértékkatasztert készítettek el (Kiss 2011). A program 2011 áprilisában zárult le, és a fő célja, hogy minden az ország számára természetvédelmi szempontból fontos érték, pl. Natura 2000-es területek, várromok, régészeti lelőhelyek stb., mind egy program által elérhető legyenek.

Az egyedi tájérték fogalma először a 80-as években került leírásra a szakirodalomban, és 1996-ban bekerült a Tvt.-be, amelyet a Magyar Szabvány az MSZ 20381: 1999, MSZ 20381: 2009 is átvett. Pontos definícióját a Tvt. (Természetvédelmi törvény) határozza meg. Ide tartoznak az olyan természeti értékek, amelyeknek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai jelentősége van a népesség számára, ez akár lehet ember alkotta táji elem vagy a természet által kialakított képződmény.

A program 2011-ben zárult le hivatalosan, de ezzel még nem ért véget a tájértékek felvételezése, mert vannak olyan települések, amelyekre még nem készült el a kataszterezés, és emellett az értékek állapota változik vagy esetlegesen eltűnik a tájból, éppen ezért van szükség a folyamatos monitorozásra.

Megpróbálták a figyelmet felhívni az egyedi tájértékek és azok összegyűjtésének fontosságára az elsőként 2010-ben elindított Értékvadászat nevű országos versennyel is, amelynek célja a versenyzők környezetében a természeti és kulturális értékek, valamint a források, gémeskutak felkutatása, s ezt követően ezek regisztrálása volt. Ugyanebben az évben az „Értékgazdag Település” cím elnyerésére írtak ki pályázatot (Mikházi-Szilvácsku 2010).

5.2. A TÉKA szerepe a turizmusban

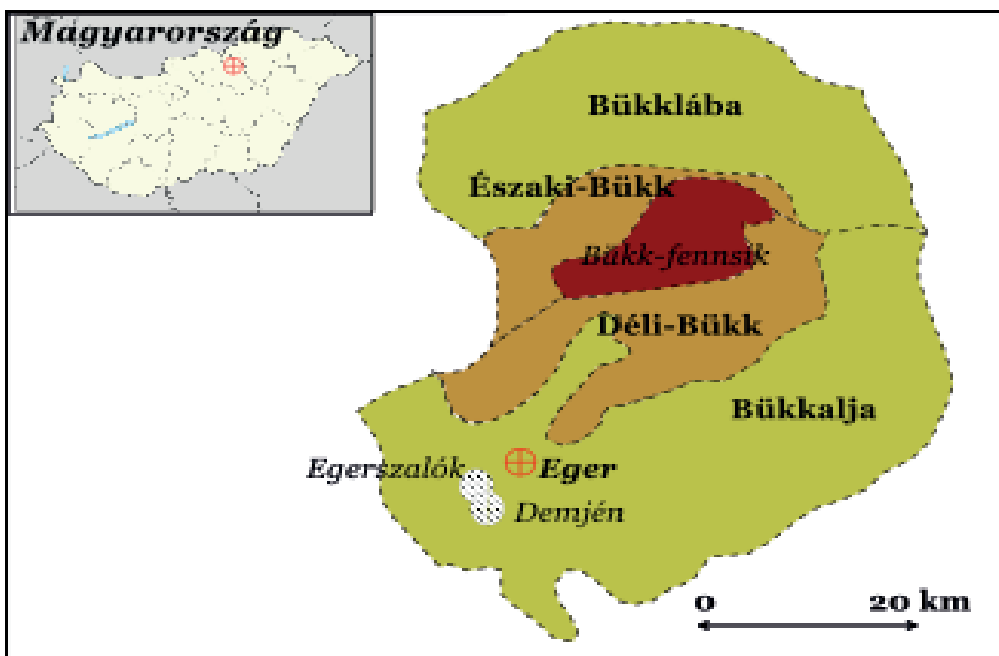
A létrejövő online adatbázis számos pozitív hatást tölt be a turizmus életében. Már az nagy előnyt jelent, hogy szinte bárki hozzá férhet, és ezáltal könnyebben tud tájékozódni az ország természeti, kulturális adottságait illetően. A felvételezések során számos olyan tájérték bekerült az adatbázisba, amely eddig rejtett értéknek számított, és nem sikerült oly módon a nyilvánosság elé tárni, hogy az az adott község számára hasznos legyen a turizmusa fellendítésében. Az adatbázis elkészítése után már maga a község is tud tenni turizmusa pozitív irányába való fejlődése érdekében. Ettől fogva a turisztikai cégek, esetlegesen utazási irodák támaszkodhatnak az adatbázisban összegyűjtött információkra, a környékbeli látványosságokra egy-egy csomagkínálat összeállítása során. Az online adatbázis által nyújtott információmennyiségnek köszönhetően azok a települések is aktívvá válhatnak a turizmusban, akik eddig inaktívaknak számítottak. A legfontosabb talán, hogy a település önkormányzati testülete is tisztában legyen az adottságokkal és azzal, hogy ezt miként tudná minél hatékonyabban felhasználni és pozitív irányba lendíteni ezáltal a települést. A desztinációfejlesztés alapjaként is lehetne említeni, mivel így a célterület sokkal jobban tisztában lehet a saját és az esetleges versenytársak erősségeivel, és lehetősége adódik, hogy további attrakciókkal előrukkoljon, és még erősebbé tegye a célterületet. Tehát elmondhatjuk, hogy a turizmus igenis felhasználja a tájértékeket és az online adatbázis (tajterektar.hu) oldalát, de ezzel egyidejűleg feladatai közé tartozik a desztináció megóvása, megőrzése is. Mivel a turizmusban jelentős szerepet kap a táji érték, ezért talán a lakosság is jobban odafigyel a megőrzésére, mivel gazdasági haszna származhat belőle. Azt, amiből a lakoságnak haszna származik, annak megőrzésére, fenntartására sokkal nagyobb figyelmet fordít, éppen ezért lehet pozitív hatású a tájértékek turizmusba való beillesztése, mert ezzel sokkal jobban elő lehet segíteni fennmaradásukat, ha nagyobb hangsúlyt kapnak. A Magyarországon összegyűjtött tájértékek tükrözik a múlt emlékeit, és hozzájárulnak Magyarország egyedi arculatának kialakulásához, az életminőség javításához és a turizmus versenyképességének fokozásához (Mikházi-Szilvácsku 2010).

Összességében úgy gondolom, hogy az egyedi tájértékeket nagyon jól ki lehetne Egerszalókon, a Maklány-völgyben is használni a község turizmusának pozitív irányba való lendítése érdekében, ha a völgy adottságait a megfelelő módon próbáljuk hasznosítani. Ha elkészítjük a végleges kataszterezést, és az értékeket a legjobb módon használjuk fel, hogy mind a község, mind pedig a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel egyaránt és a természettel kölcsönösen segítsék egymás érdekeltégeit. Az értékek bevételezhez juttatják a hotelt és a községet, ezért cserébe elősegítik azok fennmaradását és megőrzését, és így kialakulna a vice versa kapcsolat.

6. A kutatási terület topográfiai helyzete, tájféldrajzi adottságainak bemutatása

6.1. A Maklány-völgy topográfiai helyzete

A Maklány-völgy az Északi-középhegységben fekszik, és azon belül is a Bükk-vidék Egri-Bükkalja kistájába tartozik (4. ábra). Heves megye megyeszékhelyétől, Egertől 5 km-re DNy-i irányban található a Laskó-patak völgyében. Egerből két útvonalon is meg lehet közelíteni, attól függ van-e igényünk arra, hogy betérjünk Egerszalók községébe, vagy csak kimondottan a Maklány-völgyet ékesítő mésztufadombhoz visz érdekeltségünk.

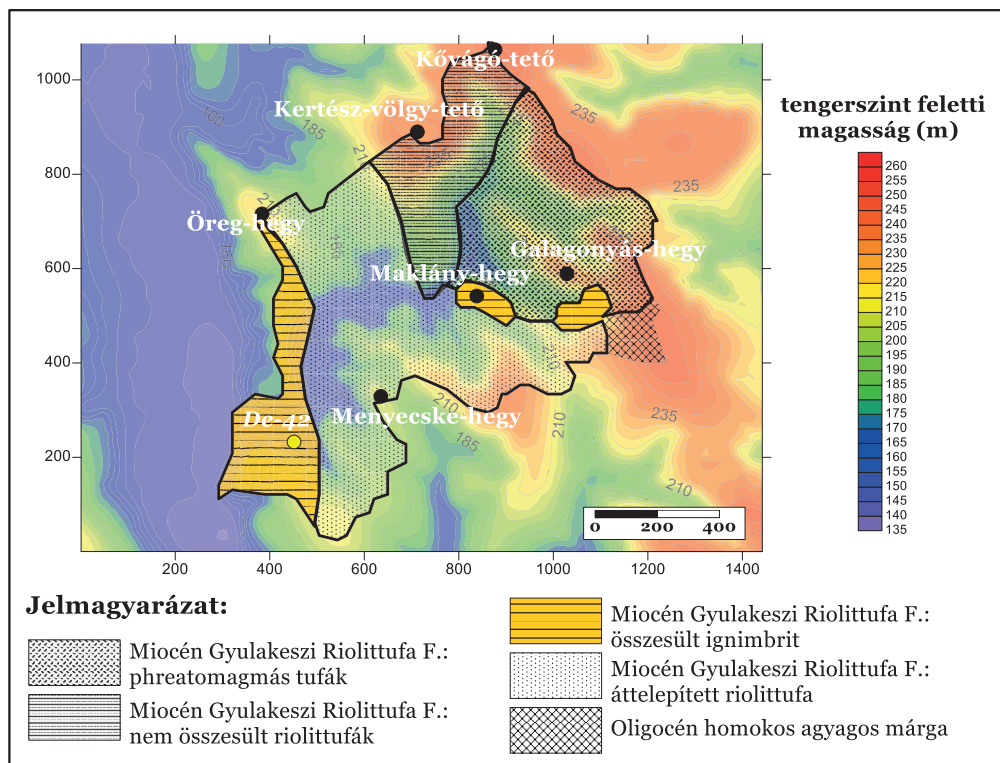

4. ábra. A terület topográfiai helyzete
Forrás: Dobos Anna, 2012

6.2. A Maklány-völgy geológiai adottságai

Az 5. ábra jól mutatja a Maklány-völgy geológiai felépítését. A vízgyűjtőterületének aljzatát felső-triász mészkövek, felső-eocén képződmények és alsó-oligocén agyagmárga, homokkő és mangános agyagmárga építi fel. Ezekre települtek azok a vulkáni összletek, amelyek a Bükkalja kiterjedt miocén vulkáni működéséhez kötődnek. Egerszalók körzetében az Alsó Rioltuffa Komplexum vagy *Gyulakeszi Rioltuffa Formáció* anyagai sekély, savanyú, riolitos magmakamrából származnak. A völgy felső szakaszán, a Kertész-völgy-tetőt (238 m) és a Kővágó (258,7 m) délnyugati lejtőit könnyen pusztuló *nem összesült ignimbritek* építik fel (Pelikán és tsai, 2002). A Nagy-Galagonyás és a Galagonyás-tetőtől délnyugati-nyugati irányban fekvő eróziós völgyek alapját *freatomagmás tufák* adják, míg a völgy középső részét *áthalmazott tufák* építik fel. A keményebb,

összesült ignimbritek a Maklány-domb körzetében foltokban, a völgy torkolatában és a völgy alsó szakaszát határoló lejtők aljzatában pedig nagyobb, összefüggőbb területet fednek le. A Galagonyás-tetőtől délre *oligocén homokos agyagmárga* bukkan a felszínre. Az oligocén és miocén alapkőzeteken a negyedidőszakban pleisztocén *vörösayag, lösz és löszszerű üledékek* képződtek. A Maklány-völgy alluviumát holocén *folyóvízi agyag, iszap, homok* építi fel (Dobos és tsai 2005).

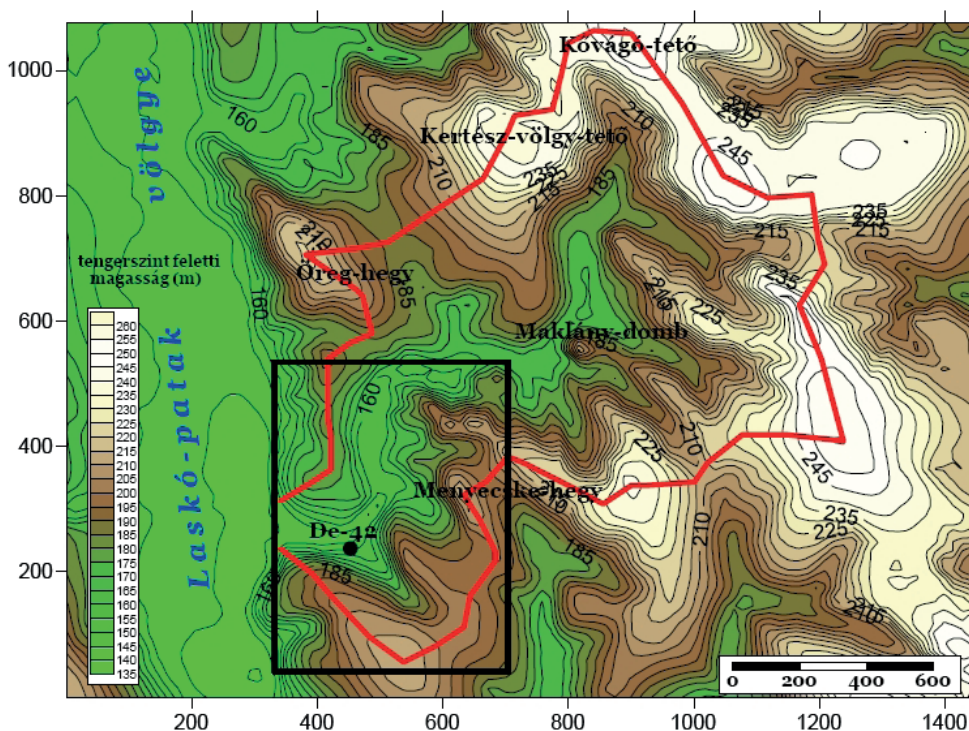
5. ábra. A Maklány-völgy geológiai felépítése
Forrás: Dobos Anna, 2012, Megjegyzés: (Póka T. et al. alapján, 1997)

6.3. A Maklány-völgy keletkezése és domborzati viszonyai

A Maklány-völgy domborzati viszonyait a 6. ábra mutatja meg. A terület közepes magasságú dombhátak és lejtők alkotják. É-D-i futású völgyekkel erősen szabdaltnak, völgyközi hátakkal tagolt. A terület talaját barnaföld alkotja. A vizsgált terület geomorfológiai értelemben eróziós, eróziós-deráziós völgyekkel és deráziós völgyfőkkel tagolt alacsony hegyláb felszín. A pliocén végén, a *Villányiumban* szárazabb, szemiárid éghajlati adottságok mellett indult meg a Bükkalja új, fiatalabb és alacsonyabb pedimentjének képződése (Dobos, 2002). E felszín maradványai – a *pleisztocéni pedimentáció hatására tovább alacsonyodva* – a jelenlegi 210–250 m magas völgyközi hátak tetőszintjében maradtak fent. A hajdani egységes hegyláb felszín további alacsonyodása és feldarabolódása a *negyedidőszak* eseményeihez kötődik. A pleisztocénban és a holocénban a Bükkalját szakaszos tektonikus mozgások és éghajlatváltozások érintették. A pleisztocén *periglaciális* éghajlatán a felszínformálódás feltételei állandóan változtak, a hidegebb *glaciálisokban* a domborzat elegyengetése került túlsúlyba, míg a melegebb *interglaciálisokban* megélné a völgyképződés, valamint a domborzat felszabdálódása. A hegyláb felszínt

itt a Laskóba torkoló Maklány-patak völgymélyítő tevékenysége darabolta fel (Dobos és tsai 2005).

A Laskó-patak a Bükkalja legidősebb völgyei közé tartozik, így értelemszerűen mellékvölgyei is szép *teraszos, eróziós völgyekké* fejlődtek. A Laskó mellékvízfolyásának bevágódásával újabb ÉNy-DK-i irányú mellékvölgyek *intenzívebb be-, ill. hátravágódásai* indultak meg. E mellékvölgyek nagyrészt *eróziós vagy eróziós-deráziós völgyek*. Napjainkban helyenként mély *eróziós vízmosások* kialakulása is megfigyelhető. A riolittufa felszínekbe vágódó völgyek egyrészt eróziós szigethegyet határoltak le, másrészt feltárták azokat a völgyoldalakat, ahol az aprózódás, a mállás, a szél, valamint a csapadék leöblítő és barázdás talaj-, majd kőzetlehordása a kovásabb, tömörebb tömegekből „kifaragta” a kaptárkövek sajátos kúpjait. A különböző szintekben megjelenő pleisztocéni folyóvízi teraszok a patak munkavégző és hordalékszallító képességének változását igazolják (Dobos-Ilyés 2005, Dobos 2012).

6. ábra. A Maklány-völgy domborzati felépítése
Forrás: Dobos Anna, 2012

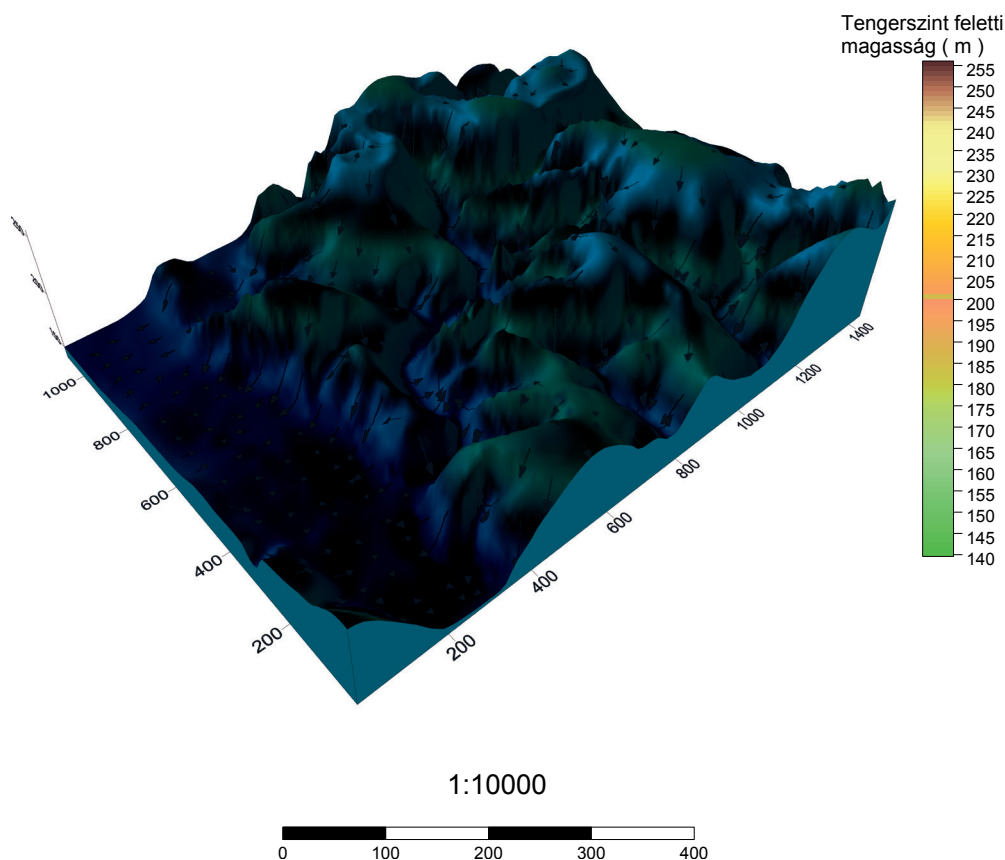
6.4. A Maklány-völgy vízrajzi adottságai

A területre kisebb vízfolyások jellemzőek. A területen a Laskó-patak egyik mellékgája folyik, amelyet több forrás is táplál. A patakok vízminőség szempontjából erősen szennyezettek. A térség talajvizére jellemző a magas nátrium-kalcium-hidrogénkarbonát- és szulfáttartalom és a vízkeménysége is.

A következőkben egy vízlefolyásos térképet láthatunk (7. ábra), amelyet a GOLDEN SOFTWARE SURFER 9.0 program segítségével készítettünk el. A térképről leolvasható, hogy a völgy vízellátottsága elegendő a területen.

A térképről nem lehet leolvasni, de a területe bővelkedik hidegvízi forrásokban, amelyek Eger közigazgatási határáig keleti irányban bukkannak a föld felszínére, és táplálják a földcsatornában összegyűlt vizet. Minőségükről nincsenek adatok, pedig a kommunális hulladéklerakó a vízgyűjtő területen található. Ugyanitt található a híres meleg vizű hőforrás, amely 65–68°C hőmérsékletű és 410 m mélyről tör a felszínre. Az itt felszínre kerülő víz nemcsak a mésztufadombot építi, hanem 900–1000 m² területen folyik végig (Lénárt 2006, Lénárt – Szegediné Darabos 2011, Lénárt 2011a, b). Ezen a területen összegyűlemlt víz az ÉK-ről érkező 926,5 m hosszú földcsatornán keresztül jut a Laskó-patakba, és így D-i irányba haladva a Tisza-tóba torkollik.

7. ábra. A Maklány-völgy vízlefolyási irányait jelző térkép
Forrás: Márton Ivett, 2014

6.5. A Maklány-völgy éghajlati adottságai

A Maklány-völgy a Bükkalja kistájhoz tartozik, ahol a mérsékelten meleg, mérsékelten száraz éghajlat kap szerepet (Ambrózi P. – Kozma F. 1990). Az évi napfénytartalom körülbelül 1900 óra. 760–780 a napfényes órák száma, a téli viszont 180 óra. Átlag középhőmérséklete 9,5–9,8 °C, évi átlagos csapadékmennyisége 630 mm. Uralkodó szélirányok az északias és északnyugatias szelek (Marosi–Somogyi 1990; Dövényi 2010, Dobos 2012).

6.6. A Malány-völgy tájtörténete és a tájhasználat változása

1763–1785 között, azaz az I. katonai felvételezéseken a Maklány-völgy völgytalpa vizes, alluviális terület volt, míg a völgy felső szakaszán szőlőművelést folytattak (Dobos 2012). A II. katonai felvételezés (1806–1869) ideje alatt az alluviumot továbbra sem művelték, szintúgy, mint a későbbiekben sem, mivel vizes terület maradt a mai napig. A II. katonai felvételezések során meg lehet figyelni a tetőszintekben az erdőfoltokat, s az 1990-es években már délen összefüggő erdő alakult ki. A Menyecske-hegy területén szintén erdőfoltok alakultak ki, bozótossal tarkítva, amely a mai napig olyan állapotban található. A Kertész-völgy-tető, az Öreg-hegy és a Galagonyás területén szántóföldi művelés folyt, míg a Kővágó és a Galagonyás-tető területén szőlőtermesztés alakult ki. Ahová a beruházást tervezték és kiviteleztek, ott eltűnt a jellemző fafaj, a cseres-kocsánytalan tölgyes vegetáció (Dobos 2012).

7. A kutatási eredmények bemutatása és értékelése

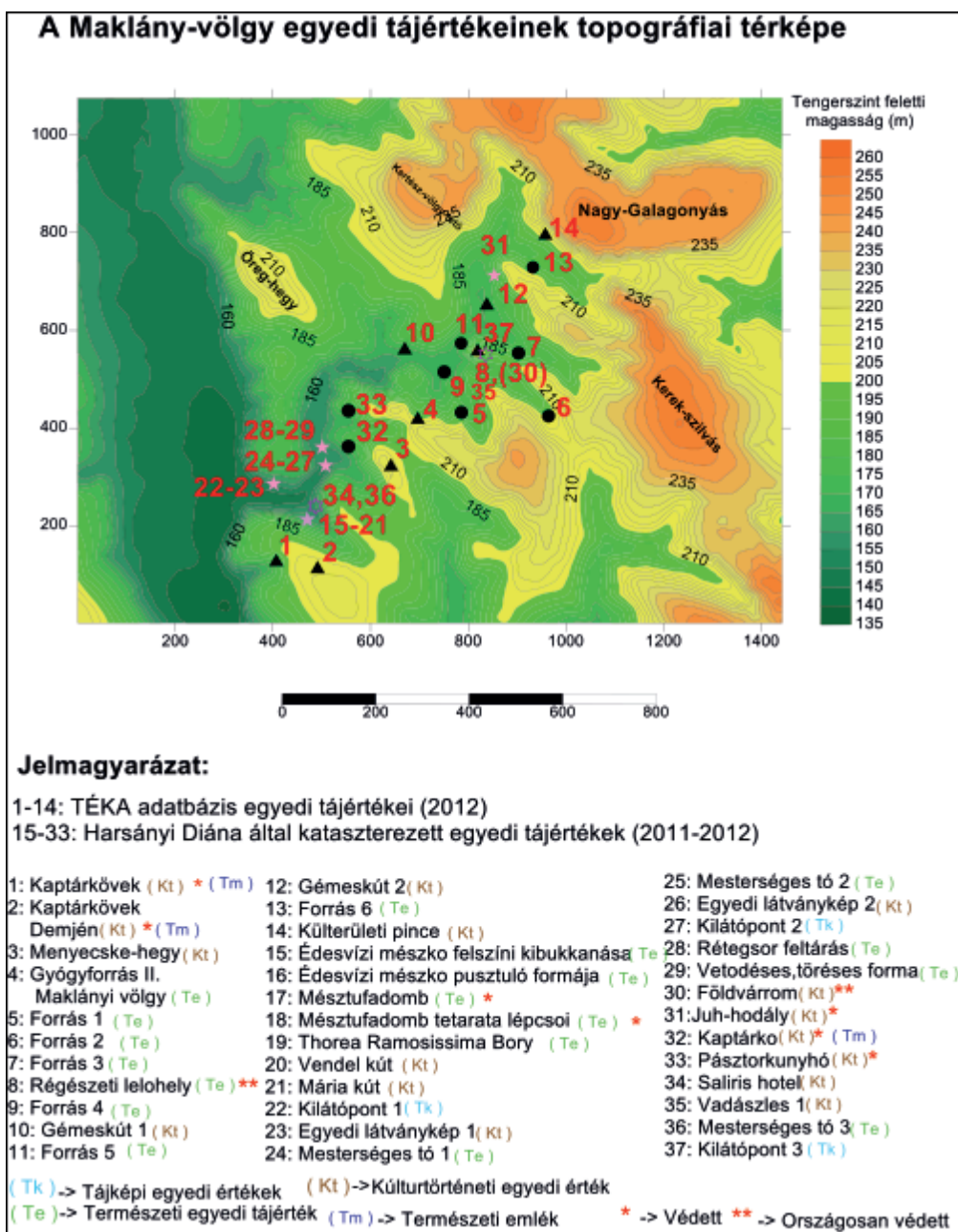
7.1. Az egyedi tájértékek felvételezése és összegzése

Kutatásunk célja a Maklány-völgy egyedi tájértékeinek felvételezése, felülvizsgálata és annak vizsgálata volt, hogy a község turizmusának fellendülését hogyan tudnánk elősegíteni. A kitűzött célok megvalósítására, az egyedi tájértékek felvételezése 2012 júniusában megkezdődött. Egészen 2014 márciusáig folyamatosan jártuk a területet, hogy minél több értéket tudjunk felvételezni a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel körzetében, azaz a Maklány-völgyben. A terület bejárása során számos egyedi tájértéknek minősülő képződményt vagy mesterségesen kialakított objektumot véltünk felfedezni, amely még nem került felvételezésre. Az egyedi tájértékek a völgy kijáratí szakaszánál, valamint a völgy középső részén találhatóak túlnyomó részben. A kitűzött cél, az egyedi tájértékek felvételezése megtörtént a Maklány-völgyben, miközben figyelembe vettük azokat, amik már szerepelnek a TÉKA adatbázisában, és amiket 2011–2012-ben már Harsányi Diána a szakdolgozata keretei között felvételezett. Történetek saját felvételezése is, olyan értékeket találtunk, amelyek még nem kerültek leírásra, és újonnan fel lehetett vinni a TÉKA adatbázisába mint egyedi tájértéket. A területen találkoztunk több helyen is a tavaszi vegetáció megérkezéssel védett növényekkel, pontosabban a leánykökörcsin (Pulsatilla grandis), a fekete kökörcsin (Pulsatilla pratensis subsp. nigricans) és a tarka nőszirmmal (Iris variegata), ami tovább növeli a völgy eszmei értékét, és élőhelyük védelme sem utolsó szempont a völgy értékeinek feltárása és megőrzése során (8. ábra). Továbbá kettő gyíkfajt is sikerült fotóznunk, a zöld gyíkot (Lacerta viridis) és a fürgye gyíkot (Lacerta agilis). Összesen 37 egyedi tájértéket sikerült felvételezni. A TÉKA adatbázisában 14 db tájérték van feltüntetve (2014), de a terepi kiszállások során bebizonyosodott, hogy a TÉKA-ban szereplő 2 db tájérték, azaz a két gémeskút már nem található meg a területen, ezért fel kellett tüntetni a kataszterezés során a hibás adatokat, hogy korrigálni lehessen őket. Harsányi Diánával együttműködve 2011–2012-ben további 18 db tájértéket felvételeztünk. Végül 2014-ben 37 tájértéket sikerült kimutatnunk a területen (9. ábra, 1. táblázat lásd melléklet).

8. ábra. Leánykökörcsin, zöld gyík, fürgő gyík, fekete kökörcsin
 Forrás: Márton Ivett, 2014

9. ábra. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek összesítő térképe
Forrás: Márton Ivett, 2014

7.1.1. Egyedi tájértékek megoszlása a Maklány-völgyben

A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek megoszlását főtípusok szerint a 10. ábrán szemléltettem. Jól lehet látni, hogy a felvételezett egyedi tájértékek 51%-ban a természeti egyedi tájértékek főtípusába sorolhatók, s ezek mellett 40%-os a kultúrtörténeti és 9%-os a tájképi egyedi tájértékek aránya.

10. ábra. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek megoszlása főtípus szerint
Forrás: Márton Ivett

A természeti egyedi tájértékekben belül a földtudományi egyedi tájértékek a dominánsak. Ezek között 61%-ban találtunk víztani egyedi tájértékeket, 33%-ban geológiai egyedi tájértékeket és 6%-ban geomorfológiai egyedi tájértékeket (11. ábra).

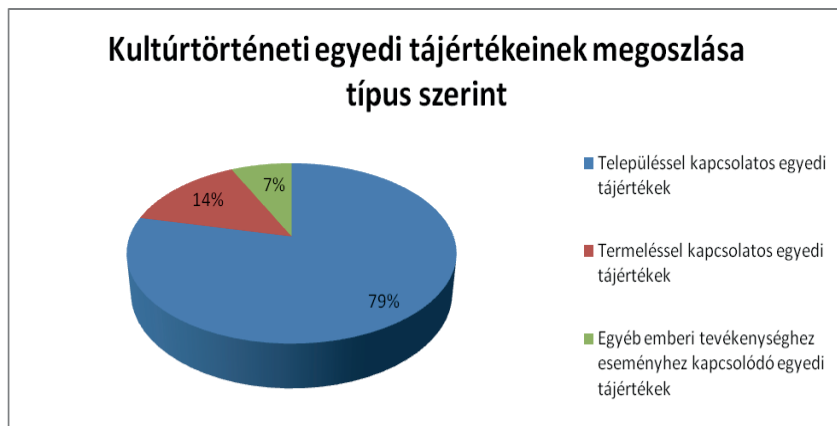

11. ábra. A Maklány-völgy természeti egyedi tájértékek földtudományi tájértékeinek megoszlása altípus szerint
Forrás: Márton Ivett

A Maklány-völgy kultúrtörténeti egyedi tájértékekben is gazdag (40%). A kultúrtörténeti egyedi tájértékek típus szerinti megoszlása (12. ábra) kimutatja, hogy a településsel kapcsolatos egyedi tájértékek a legjelentősebbek a völgyben (79%). A termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek 14%-os arányban, míg az egyéb emberi tevékenységhez vagy eseményhez kapcsolódó egyedi tájértékek 7%-os arányban fordulnak elő a vizsgált mintaterületen.

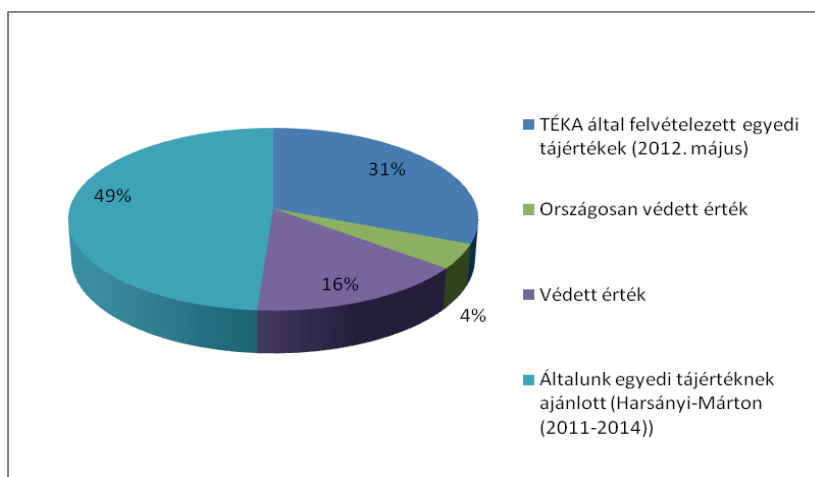
Ezáltal elmondható, hogy a Maklány-völgy mind természeti, mind kultúrtörténeti értékei alapján elég értékes a település számára. Ezen értékek turisztikai fejlesztésekbe

való integrálása, az értékek fenntartása, védelme, megőrzése segíti a völgy településfejlesztési koncepciójának megvalósítását. A felmért értékek védelme hosszútávon a település lakosságának érdekeit szolgálhatja.

12. ábra. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek megoszlása típus szerint
Forrás: Márton Ivett

A 13. ábra megmutatja, hogy a területen előforduló egyedi tájértékek 31%-a már szerepelt a TÉKA adatbázisában 2012-ben. Az általunk egyedi tájértéknek ajánlott egyedi tájértékek (Harsányi–Márton, 2011–2014 között) a felvételezett értékek 49%-át teszik ki. Vannak védett (16%) és országosan védett értékek (4%) is a területen. Országosan védett a Maklány-domb, és a védett értékek közé tartoznak a kaptárkövek, a juhhodály, a pásztorkunyhó és a mésztufadomb a tetarata lépcsőivel együtt.

13. ábra. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek megoszlása
Forrás: Márton Ivett

7.2. A felvételezett egyedi tájértékek értékelése

Kutatási adatbázisunk összesítésekor elkészítettük a 2. táblázatot, amelyben az egyedi tájértékeket különböző szempontok alapján értékeltük és pontoztuk (MSZ 20381:1999, 1999). Ez alapján kiderült, melyek azok az egyedi tájértékek, amelyek bekerülhetnek a TÉKA (TájÉrtékKAtlaszter) program keretei között az adatbázisba. A mi értékelésünk alapján 23 egyedi tájérték elérte a minimális pontszámot (20 pont) ahhoz, hogy egyedi tájértéknek lehessen ajánlani.

2. táblázat. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek értékelő táblázata

Jelzet	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
ESZ 001	3	4	3	-	3	3	4	3	2	4	1	3	33	Ku
ESZ 002	3	4	3	-	3	3	4	3	2	4	1	3	33	Ku
ESZ 003	3	4	3	-	3	3	4	3	2	4	1	3	33	Ku
ESZ 004	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 006	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 007	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 008	3	3	1	-	1	4	3	2	1	1	5	3	27	Te
ESZ 009	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ku
ESZ 011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ku
ESZ 013	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	Te
ESZ 014	3	1	1	1	1	2	2	1	3	3	-	3	22	Ku
ESZ 015	5	-	5	-	5	-	4	3	-	-	3	4	29	Te
ESZ 016	5	-	2	-	3	-	3	3	-	-	2	4	22	Te
ESZ 017	5	-	5	-	5	-	4	3	-	-	3	4	29	Te
ESZ 018	5	-	5	-	5	-	4	3	-	-	3	4	29	Te
ESZ 019	5	-	4	-	4	-	5	4	-	-	4	4	30	Te
ESZ 020	3	-	3	-	2	-	3	3	-	-	4	2	20	Ku
ESZ 021	3	-	3	-	2	-	3	3	-	-	4	2	20	Ku
ESZ 022	4	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	12	Tá
ESZ 023	4	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	12	Ku
ESZ 024	1	1	3	-	4	-	3	2	-	-	4	2	20	Te
ESZ 025	1	1	3	-	4	-	3	2	-	-	4	2	20	Te

ESZ 026	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	5	Ku
ESZ 027	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	1	7	Tá
ESZ 028	3	4	2	-	3	-	5	4	-	-	2	4	27	Te
ESZ 029	3	4	2	-	3	-	5	4	-	-	2	4	27	Te
ESZ 030	3	3	1	-	1	4	3	2	1	1	5	3	27	Ku
ESZ 031	3	4	2	2	3	2	2	2	3	4	1	3	31	Ku

Jelzet	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
ESZ 032	3	4	3	-	3	3	4	3	2	4	1	3	33	Ku
ESZ 033	3	4	3	-	3	3	4	3	2	4	4	3	33	Ku
ESZ 034	3	-	5	-	4	-	-	-	-	-	-	3	15	Ku
ESZ 035	2	1	3	1	3	-	2	-	-	3	4	1	20	Ku
ESZ 036	1	1	3	-	4	-	3	2	-	-	4	2	20	Te
ESZ 037	3	1	3	-	5	-	2	2	-	-	4	-	20	Tá
20 pont alatt					20-30 pont					30 pont felett				

Forrás: Márton Ivett

Rit: Ritkaság/egyesiség/különlegesség; **Ré:** Régiség/ősiségi jelentőség; **Ide:** Idegen-for-galmi/látogatottsági jelentőség; **Ha:** Hagyományőrzési jelentőség; **Esz:** Esztéti-kai/lát-ványjelentőség (tetszetősség/érdekesség); **Tör:** Történelmi/patriotikus jelentőség; **Tu:** Tudományos/szakterületi jelentőség; **Ok:** Oktatási/ismeretterjesztési jelentőség; **Etn:** Etnikai/néprajzi jelentőség; **Kul:** Kultúrtörténeti/kultikus jelentőség; **Ök:** Ökológiai je-lentőség; **Sér:** Sérülékenység/veszélyeztetettség; **Ö:** Összesen; **T:** Főtípus; **Te:** Termé-szeti egyedi tájérték; **Ku:** Kultúrtörténeti egyedi tájérték; **Tá:** Tájképi egyedi tájérték

Az értékelésünk során 6 darab egyedi tájérték volt, amely 30 pont feletti értéket ka-pott és piros színekkel jelölték. Ha jól megnézzük, ezek mind kultúrtörténeti egyedi tájértékek, és ezek a következők: Kaptárkő, Kaptárkő Demjén, Menyecske-hegy, juhhodály, Kaptár-kő, Pásztorkunyhó. Ezek között van védett érték, azaz a kaptárkövek és a juhhodály. A sárga színekkel jelölt értékek a 20–30 pont közötti értékek kapták, amelyből 17 darab van jelen a terü-leten. Több olyan érték is megtalálható a területen, amely nem éri el a minimum 20 pon-tot, és ebből 14 darab volt, amely zöld színekkel jelölték. Ide tartoznak a források, hiába szerepelnek a TÉKA adatbázisában, de a mi értékelési szempontjaink alapján mégsem érték el a minimum 20 pontot, és ezáltal nem ajánlhatók egyedi tájértékeknek.

A Maklány-völgy felvételezett értékeinek állapotát és veszélyeztetettségi fokozatait Kelényi-Dobos (2013) módszerével vizsgáltuk (3., 4. táblázat).

3. táblázat. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek állapota

Jelzet	Állapot		
ESZ-001	4	ESZ-020	5
ESZ-002	4	ESZ-021	5
ESZ-003	4	ESZ-022	5
ESZ-004	5	ESZ-023	5
ESZ-005	5	ESZ-024	5
ESZ-006	5	ESZ-025	5
ESZ-007	5	ESZ-026	5
ESZ-008	3	ESZ-027	5
ESZ-009	5	ESZ-028	4
ESZ-010	-	ESZ-029	4
ESZ-011	5	ESZ-030	4
ESZ-012	-	ESZ-031	3
ESZ-013	5	ESZ-032	3
ESZ-014	4	ESZ-033	4
ESZ-015	5	ESZ-034	4
ESZ-016	4	ESZ-035	5
ESZ-017	5	ESZ-037	5
ESZ-018	5		
ESZ-019	5		

Forrás: Márton Ivett

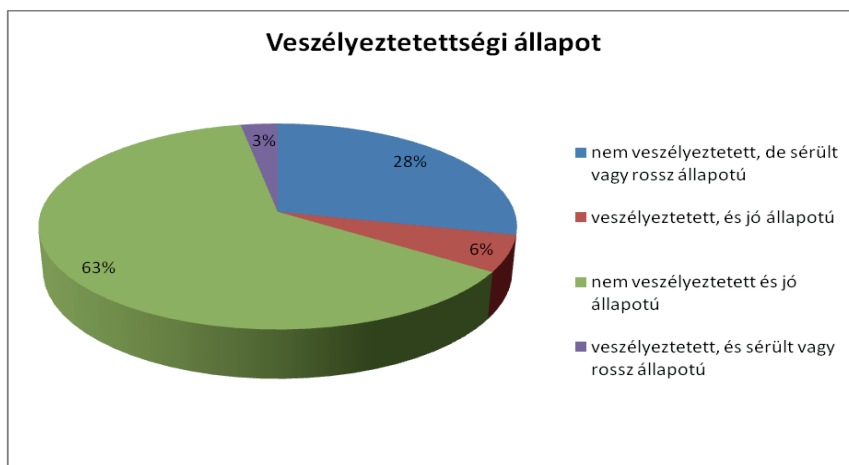
4. táblázat. A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek állapotát jelző színekódok

1.	veszélyeztetett és kritikus állapotú	
2.	veszélyeztetett, és sérült vagy rossz állapotú	
3.	veszélyeztetett, és jó állapotú	
4.	nem veszélyeztetett, de sérült vagy rossz állapotú	
5.	nem veszélyeztetett és jó állapotú	

Forrás: Márton Ivett

Kiderült, hogy a felvételezett egyedi tájértékek mintegy 63%-a nem veszélyeztetett és jó állapotú a kutatási területen. Az értékek 28%-a került a nem veszélyeztetett, de sérült vagy rossz állapotú kategóriába; 6%-a a veszélyeztetett és jó állapotú kategóriába, és csak az értékek 3%-a volt veszélyeztetett és sérült vagy rossz állapotú (14. ábra).

Egy tájérték minél rosszabb állapotban van, annál erősebb szint alkalmaztunk. A régészeti lelőhely, a földvárrom az, amire azt mondhatjuk, hogy állapota jó, de veszélyeztetett, mivel a benövő gaz hatására romlik a földvár maradványainak minősége, és a csigaszerű járat még most kivehető, de félő, hogy nem sokáig. Ezt leszámítva a terület egyedi tájértékei jó állapotban vannak, csak minimálisan találtunk sérült vagy esetlegesen rossz állapotú értéket. A juhodály rossz állapotban van, mivel oldalfalai több helyen beomlottak, és több helyen meg is van repedve.

3. ábra. A felvételezett egyedi tájértékek veszélyeztetettségi állapota (Kelényi–Dobos, 2013 alapján) Forrás: Márton Ivett

Az egyedi tájértékek vizsgálata és értékelése alapján elmondhatjuk, hogy értékes természeti és kultúrtörténeti egyedi tájértékeket találtunk a Maklány-völgyben, amelyek nagyrészt jó állapotban vannak, és beépíthetők egy tanösvény nyomvonalába.

7.3. A tervezett tanösvény kialakítása

A tanösvény elkészítésének célja a Maklány-völgy egyedi tájértékeinek megismertetése a közönséggel, a természetbe vágyó emberekkel, az idelátogató turistákkal. A tanösvényt állomások bontják szakaszokra, és kijelölt útvonalakon halad (15., 16. ábra). A természeti értékek megőrzésében is fontos szerepe van, hisz nem mozdítja el természetes környezetéből az értékeket, de azok mégis bemutatásra kerülnek. Nem igényel nagyobb jelentőségű költséget, és még a kialakított térség turizmusát is fellendítheti. Hátránya is van, mert bizonyos mértékben károsodhat a környezetük, de ez mind az odalátogató turistákon múlik. Mindenhol vannak bemutatandó területek, értékek, csak meg kell találni a megfelelőt, amelyre építhetjük a tanösvényt (Kiss 1999). Mi a területünkön megtaláltuk a bemutatandó értékeket. Figyelembe kell vennünk a társadalmi tényezőket, mint a közlekedés és a térség látogatottsága, mivel minél jobb a közlekedés, a terület megközelíthetősége, és látogatottság szempontjából közkedvelt, annál nagyobb sikert érhetünk el az elkészített tanösvénnyel (Kiss 1999).

A mi választásunk a „karós-füzetes” tanösvény típusra esett, mivel ezzel tudjuk a legjobban elérni azt a célunkat, hogy minél jobban megismertessük a turistákkal a Maklány-völgy egyedi tájértékeit, és azokról minél több információt adhassunk át. Törekedni kell, hogy a táblák minél természetbe illőbbek legyenek (Kiss 1999).

A Maklány-völgy területének bejárása során felvételeztük a völgy egyedi tájértékeit. Felmérésünk és az adatlapok kitöltése után (ld. Melléklet) el kellett döntenünk a tanösvény kiindulópontját és a pontos útvonalát, felmérni a szintkülönbségeket, és szem előtt tartani, hogy minél kisebb sebet ejtsünk a természetes környezetben. Figyelembe vettük, hogy a területen már régebben kialakítottak egy tanösvényt, és mi ezt kiegészítve szeretnénk elkészíteni a saját tervünket. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotelt felkeresve a műszaki igazgató, Kerek Csaba fogadott bennünket, és a készített térképünkön bemutattuk a felvételezett egyedi tájértékeket. Minél nagyobb turisztikai attrakció található a területen, mint a mi esetünkben pl.: a mésztufadomb, Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel és a község belterületén található Betyárbújó néven ismert kaptárkövek, annál nagyobb látogatottságra számíthatunk. Éppen ezért vettük fel a kapcsolatot a szállodával is.

Megtervezésre került az indítótábla. Anyagának legjobb az akác lenne, mert az a legtartósabb, akár 20–25 évig is bírja (Kiss 1999) a környezeti viszonyokat. Az indítótábla információját papírra nyomtatva, műanyag fóliával fedettnek terveztük, mert ez a leggazdaságosabb, még ha meg is rongálódik, viszonylag olcsón lehet kicserélni, mert egy ilyen turisztikai attrakció létesítése során erre gondolni kell. A tetejére esővédőt kell tenni, hogy csökkentsük a károsodást (Kiss 1999). Az elkészített táblákon szerepelnie kell a tanösvény nevének, amelyet általában az adott terület kiemelt képződményéről neveznek el (Kiss 1999), így az általunk tervezett tanösvény a „mésztufadomb” nevet kapná, hiába célunk, hogy megismertessük a terület más értékeit is, de ahhoz először fel kell használnunk azt, ami a legjobban jellemzi a területet, és itt ez nem más, mint a mésztufadomb.

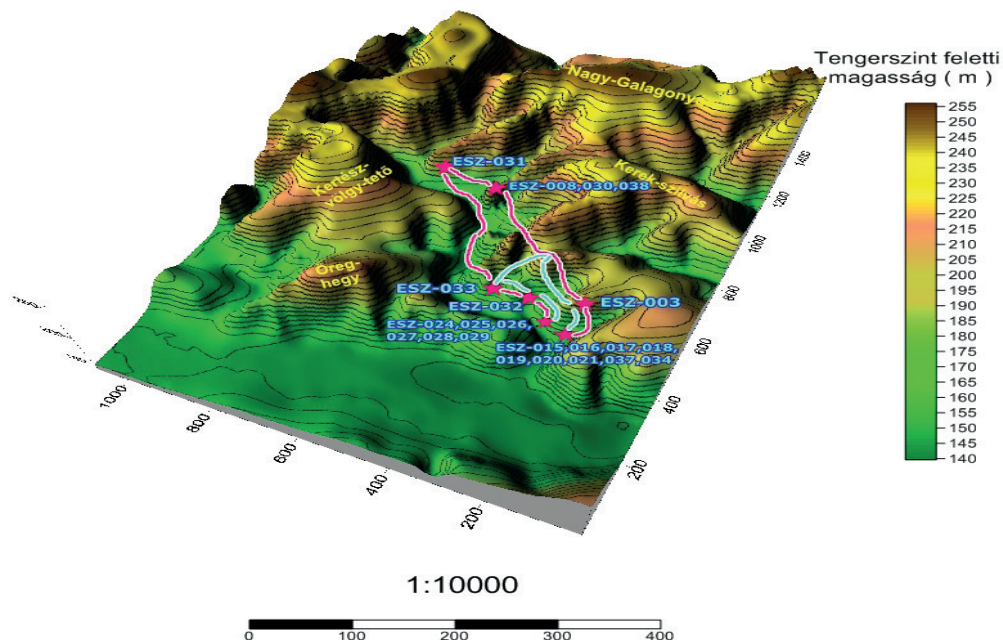
A 15., 16. ábrán jól lehet látni a tanösvény megtervezett útvonalát és az állomások helyét. A tanösvény útvonala a mésztufadombtól indulna (ESZ-015, 016, 017, 018, 019, 020, 021, 034, 036), és itt több egyedi tájértéket meg lehetne szemlélni, és ide terveztük az indítótábla elhelyezését is. Ez követően a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel felett vezetne tovább az útvonal, ahol elérkeznénk a Menyecske-hegyhez (ESZ-003), itt továbbhaladva a Menyecske-hegy kibukkanásait megfigyelve az útvonal kettéválna, miszerint lenne egy rövidebb és egy hosszabb útvonal is. A hosszabb útvonal továbbhalad a 214 m magas dombtető felé a Maklány-dombhoz, és itt a következő állomásponthoz (ESZ-008, 030, 037). Ettől már nem messze északkeleti irányba haladva megérkezünk a negyedik állomáshoz, a juhodályhoz (ESZ-031), amely előtt egy pihenőrészt padokkal ki lehetne alakítani a már megtett út felénél. Innentől az út már visszafelé kanyarodva haladna a következő állomás felé, a Pásztorkunyhóhoz (ESZ-033), az ötödik állomáshoz. Itt kapcsolódna be a rövidebb túraútvonal is, amely a Menyecske-hegy (ESZ-003) kibukkanásaitól ide vezetne, és innen már ugyanaz lenne az útvonal. Dél felé haladva elérjük a már meglévő tanösvény pontját, a kaptárkővet (ESZ-032). Itt haladva dél felé a tanösvény utolsó pontjához is elérünk, a mesterséges tavakhoz (ESZ-024, 025, 026, 027, 028, 029), ahol szintén több tájértéket csodálhatunk meg.

A IV. állomáshoz, a juhodályhoz lehetne egy pihenőrészt kialakítani, mert pont félúton található az indulóponttól és a végponttól. Van elegendő hely a kialakításához, és ott még az esetleges futó nyári zápor elől is menedéket nyújthat a juhodály megmaradt része.

A 17. ábrán a tanösvény indítótáblájának a tervezetét láthatjuk. Röviden közölni az oda érkezőket, és térkép segítségével mutatja az egyedi tájértékek elhelyezkedési pontját, és néhány képpel be is mutatja, mi vár a kirándulókra. Felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy ne szemeteljenek, és semmit ne vigyenek magukkal, csak amit hoztak.

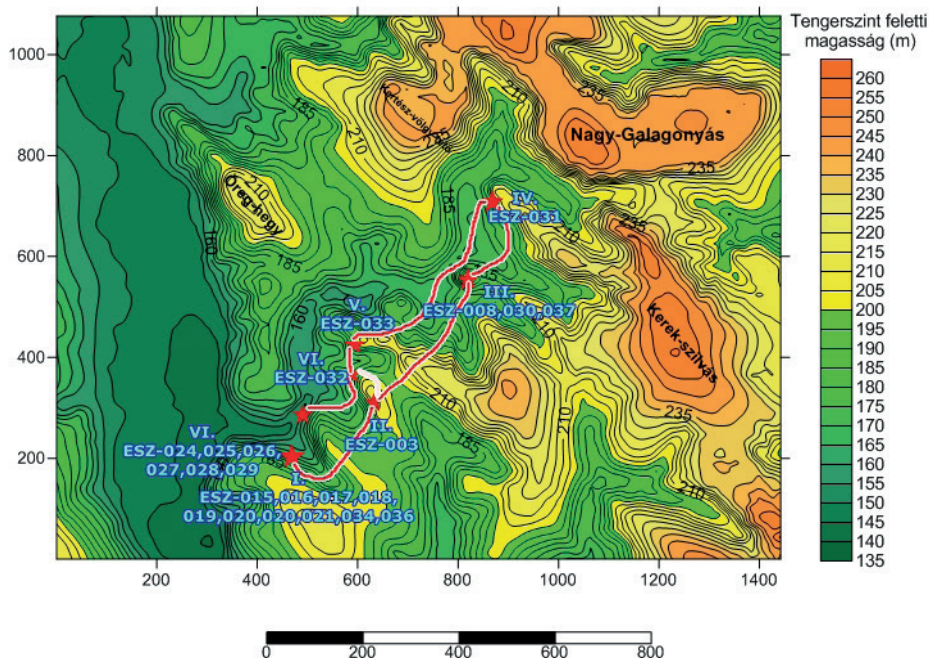

A tanösvény és az indítótábla tervezése után bemutatjuk, hogyan nézne ki a tanösvényt vezető füzet. A nyitó oldalán az egyedi tájértékek térképe szerepelhetne, amelyet az állomások bemutatása követne képekkel együtt, és a végét zárhatná, hogy a településen milyen szállás- és étkezési lehetőségek vannak, amelyet igénybe vehetnek a túrát követően, vagy ha esetlegesen több napot töltenének a környéken.

4. ábra. A tanösvény útvonalának tervezete digitális domborzatmodellen
Forrás: Márton Ivett

A Maklány-völgy tervezett tanösvényének útvonala

5. ábra. A tanösvény útvonalának tervezete
Forrás: Márton Ivett

**Köszöntjük Önöket a
Mésztufadomb tanösvényen!**

Maklány-völgy

Megtekintheted a Maklány-völgy egyedi tájértékeit egy kellemes túrával összekötve.
A Maklány-völgy Heves megye megyeszékhelyétől Egertől 5 km-re található DNY-i irányba. Földrajzilag az Észak-Magyarországi középhegység nagytáj és belül is az Egri-Bükkalja kistájba.

Most vedd kérlek kezébe kis kiadványunkat és indulj el a kiépített tanösvényünkön, és gyönyörködj az előtt tárnuló látvánnyal.
Ne vigyél el semmit, és amit hoztál vidd is magaddal!
Ne szemetelj és a völgy védett növényvilágát ne károsítsd.
Indulj és érezd jól magad!

NE SZEMETELJ!

CSAK A LÁNYOMODAT HAGYD AZ ERDŐBEN ÉS CSAK AZ ÉMLEKEIDET VIDD HAZA

A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek topográfiai térképe

Jelmagyarázat:
1-14: TEKA adatbázis egyedi tájértékei (2012)
15-33: Harsányi Diána által kategorizált egyedi tájértékek (2011-2012)

1. Kaplányok (K)	12. Gemeskút 2 (K)	25. Mészterepen 5 (K)
2. Kaplányok (K)	13. Farkas 1 (K)	26. Egyed levélvágó 2 (K)
3. Kerek-szikla (K)	14. Kékvető-prince (K)	27. Kálkapogó 2 (K)
4. Öregfarkas (K)	15. Érdmész mészke lapos kőhalom (K)	28. Fekete kő (K)
5. Öregfarkas (K)	16. Érdmész mészke lapos kőhalom (K)	29. Védett kő (K)
6. Farkas 1 (K)	17. Mészterepen (K)	30. Védett kő (K)
7. Farkas 2 (K)	18. Mészterepen kőzetes kő (K)	31. Juh-hordó (K)
8. Farkas 3 (K)	19. Törvénymező (K)	32. Kálkapogó 1 (K)
9. Farkas 4 (K)	20. Védett kő (K)	33. Pasztoroknyó (K)
10. Farkas 5 (K)	21. Mészke (K)	34. Szűz kő (K)
11. Farkas 6 (K)	22. Kálkapogó 1 (K)	35. Szűz kő (K)
12. Gemeskút 1 (K)	23. Egyed levélvágó 1 (K)	36. Mészterepen 10 (K)
13. Gemeskút 2 (K)	24. Mészterepen 10 (K)	37. Kálkapogó 3 (K)

Mészterepen 10

6. ábra. A tanösvény indítótáblájának tervezete
Forrás: Márton Ivett

7.4. A tanösvény állomáspontjainak bemutatása

7.4.1. I. Állomás

Édesvízi mészkő felszíni kibukkanása ESZ-015, Édesvízi mészkő pusztuló formája ESZ-016, Mésztufadomb ESZ-017, Mésztufadomb tetaratta lépcsői ESZ-018, Thorrea ramosissima Bory ESZ-019 Vendel kút ESZ- 020, Mária kút ESZ-021, Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel ESZ-034, Mesterséges tó 3 ESZ-036

Thorrea ramosissima bory, Édesvízi mészkő pusztuló formája, Mésztufadomb, Mésztufadomb tetaratta lépcsői, Édesvízi mészkő felszíni kibukkanása (18.-22. ábra):

1961-ben a területen, a völgy alsó szakaszán kőolaj és földgáz utáni kutatás során a kőzetek helyett a 410 méter mélyről a felszínre érkező 67 °C-os termálvízre bukkantak, amely az oligocén rétegekből tört a felszínre. Gyógyvíznek minősülő víz a benne lévő ásványi anyagoknak köszönhetően, például a magnézium, kalcium, hidrogén-karbonát miatt, és egy kevés ként is tartalmaz. Ennek a felszínre törő gyógyvíznek köszönhetjük a mésztufadomb mostani formáját, amely még mai napig is épül, bár egy része pusztulófélben van, mert a felszínén a vízelvezetés nem a legjobban van megoldva. Nem jut elegendő víz az egész területére, ezért mállásnak indultak egyes részei. A mésztufadomb kisebb-nagyobb peremekből, lépcsőkből és medencékből áll, amelyeken felbukkant egy elég ritka algafaj, a vörös alga, hivatalos nevén a *Thorrea ramosissima Bory*. A felszínre jutó víz csak hosszabb idő után szilárdul meg, és válik ki rajta a kalcium-karbonát. A 1970–1980-as években elkerítették, mert sok volt a rongálás, és fürdősóként gyűjtötték anyagát.

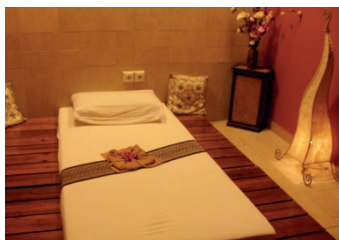
18. ábra. Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel
Forrás: Márton Ivett

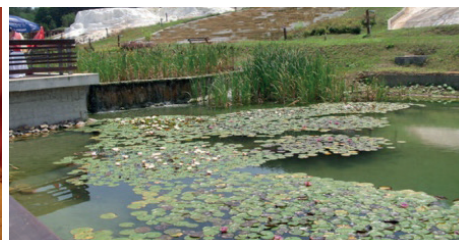
19. ábra. *Thorrea ramosissima Bory*
Forrás: Márton Ivett

20. ábra. Mésztufadomb
Forrás: Márton Ivett

21. ábra. Mesterséges tó 3
Forrás: Márton Ivett

22. ábra. A szálloda masszázsza-lon része
Forrás: Márton Ivett

A Vendel- és a Mária-kút:

A kutat 1961-ben kőolaj és földgáz kutatása közben alakították ki. Ez lett a Vendel-kút (23. ábra). Mélységét tekintve 407,5 m-ről tör a felszínre a termálvíz. Vízének hőmérséklete 65 °C és a vízhozama 290m³/nap. 1 perc alatt 400 l víz kerül a felszínre, és táplálja a mésztufadombot. Szabad kifolyású kút, vize 7 kedvező hatású, és 12 biológiailag nélkülözhetetlen nyomelemet tartalmaz. Ennek következtében 1992-ben gyógyvízzé nyilvánították. Ennek vize táplálja a mésztufadomb tetaratta lépcsőit (25. ábra).

1987-ben újra fúrásokat kezdtek, és kialakították a Mária-kutat (24. ábra), amelynek vize 68 °C-os. Vize 425,7 m mélyről kerül a felszínre, és napi vízhozama 2200 m³/nap. Ezt a vizet hasznosítja a fürdő természetesen a vízgazdálkodási tervüknek megfelelően és odafigyelve.

23. ábra. A Vendel-kút
Forrás: Márton Ivett

24. ábra. A Mária-kút
Forrás: Márton Ivett

25. ábra. A mésztufadomb vízellátásának utánpótlása
Forrás: Márton Ivett

7.4.2. II. Állomás

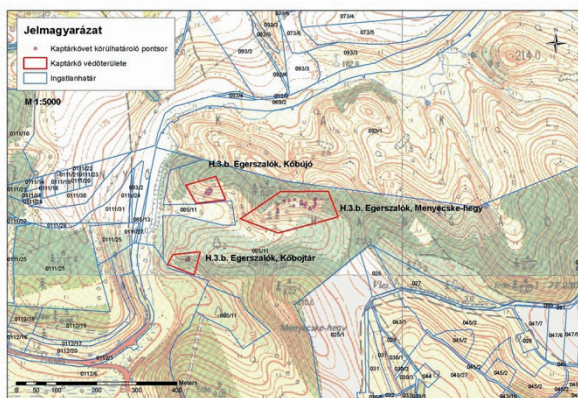
Menyecske-hegy ESZ-003

A Menyecske-hegyen található két sziklavonulaton négy darab kaptárköfülke ismert. Miocén kori gyulakeszi riolittufába vajt sziklafülkék. A kaptárkövek a miocén kori nagy vulkánosság ideje és hatása alatt keletkeztek. A fülkék átlagosan 60 cm magas, mintegy 30 cm széles és 25–30 cm mély lyukak. Szerepükről több legenda és hiedelem is szól, a vélemények megoszlanak. Egyesek szerint méhészetre használták, mások szerint Eger környékén megőrződött hagyománykincs, megint mások szerint egy Szent István-korabeli pogánylázadás elesett vezéreinek hamvait helyezték a fülkébe. Vannak, akik azt vallják, hogy áldozatok bemutatására szolgált (Baráz Cs. 2000). Továbbhaladva a Menyecske-hegy részéhez tartozik egy vonulat, ahol sziklakibukkanások találhatók. Onnan gyönyörű látvány tárul elénk a Menyecske-hegy magasabb domboldalára, és a háttérben megpillanthatjuk a szállodát is (26. ábra). Ezen a sziklavonulaton (27. ábra) vezet tovább utunk, ha nem szeretnénk hosszadalmasabb túrát tenni. A Bükki Nemzeti Park által jelzett térkép (28. ábra) mutatja, hogy a Menyecske-hegy kaptárkövei hol találhatók.

26. ábra. Menyecske-hegy
Forrás: Márton Ivett

27. ábra. Menyecske-hegy riolittufa
kibukkanások
Forrás: Márton Ivett

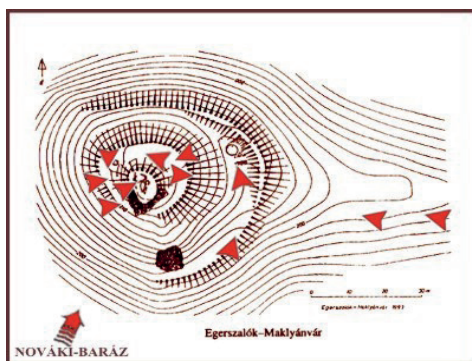
28. ábra. Menyecske-hegy kaptárköveinek térképe
Forrás: Bükki Nemzeti Park Igazgatósága

7.4.3. III. Állomás

Régészeti lelőhely ESZ-008, Földvár rom ESZ-030, Kilátópont 3 ESZ-037

A várat, amely igazából földvár volt, a 13. században Debrői Maklány építtette, de 1509-ről már csak a vár helyéről szóló iratok vannak, azóta folyamatos pusztulás ment végbe. A vár 214 m magas dombtetőn épült fel, felfelé csigaszerű kiépítésű ösvény vitt a dombtetőre (29. ábra). A néhai Maklány-vár mára fás, bozotos területté vált. Geomorfológiai szemmel nézve egy pleisztocén folyóvízi terasz maradványain található. A Maklány-vár kerek dombja Egerszalók község délkeleti végétől délkeletre, közel 1,5 km-re van. Az ívben kanyarodó völgy közepe táján, északnyugat felé kiugró földnyelv kimagasodó végén található. Oldala körös körül meredek, csak a keleti nyereg felé enyhébb a lejtő. A vár központi kis platója lapos. A plató északi felében egy nagy és egy kisebb gödör mélyed az erősen sziklás talajba. A terasz szélessége 4-5 méter. 20 méter távolságra, 6-8 méterrel alacsonyabb szinten újabb terasz következik. Ez azonban csak 3/4 körben övezi a várdomb oldalát, a déli oldalon egy nagy sziklában végződik, a nyugati és délnyugati oldalon hiányzik. A keleti nyereg felé eső szakaszon, ahonnan leginkább meg lehetett közelíteni a várat, kb. 40 méter hosszan sánc is emelkedik a terasz szélén, így itt a terasz árok alakjában követhető (Nováki-Baráz, 30. ábra).

Innen a domb tetejéről nyílik talán a legszebb látvány az egész völgyre, nem hiába szerettek volna ide kilátótornyot építtetni. A Maklány-domb területén több helyen is találkozhatunk védett növényünkkel, a fekete kökörcsinnel (*Pulsatilla pratensis subsp. nigricans*).

29. ábra. A Maklány-domb
Forrás: Márton Ivett

30. ábra. A Maklány-vár alaprajza
Forrás: <http://jupiter.elte.hu/>

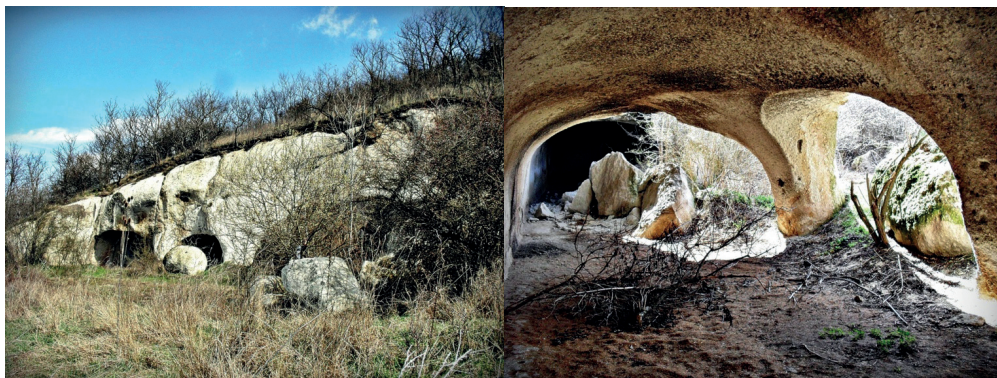
7.4.4. IV. Állomás

Juhhodály ESZ-031

A mezőgazdaság terjedésével párhuzamosan kezdtek ezek az építmények kialakulni praktikusságuk miatt. Ezen képződményeket riolittufába vájták, és ezek lehettek akár faskamrák, szerszámosok, állatok ólja, istállók vagy akár még pincék is. A 18. századra tehetjük ezek megjelenését. Ez remekül szolgált az állattartóknak, mikor kivitték legeltetni állataikat. Tűzrakó helyként is szolgált, ami jól kivehető az építmény belsejében található füstkivezető nyílásnak köszönhetően.

A távlati képen (31. ábra) jól lehet látni, hogy benőtte a növényzet, a juhhodály belső tere ugyanakkor (32. ábra) már omladozó félben van. Ez egyrészt az időjárás miatt, másrészt a növényzet gyökerei miatt lehetséges.

31. ábra. A juhodály távlati képe
Forrás: Márton Ivett

32. ábra. A juhodály belső helyisége
Forrás: Márton Ivett

7.4.5. V. Állomás

Pásztorkunyhó ESZ-033

A megnevezése alapján ezt is a mezőgazdaság terjedésével párhuzamosan megjelenő építmények közé sorolhatjuk, de mégis a kaptárkövekkel említik egy csoportban. Kialakítása olyan, mint egy kunyhóé, amelyet szintúgy riolittufába vájtak, de lakhatásra kicsi, ezért maximum melegedésre vehették igénybe téli hidegben és hűsölésre a nyári forróságban az állatok legeltetésekor (34.-35. ábra). Területén találkozhatunk védett növényfajjal, mégpedig a fekete kökörcsinnel (*Pulsatilla pratensis subsp. nigricans*) (33. ábra). Ez a védett növény nem ritka a Maklány-völgyben. Kaptárkövekről tudnivalókat lásd a II. állomásnál leírtak szerint.

33. ábra. Fekete kökörcsin
Forrás: Márton Ivett

34. ábra. A Pásztorkunyhó bejárata
Forrás: Márton Ivett

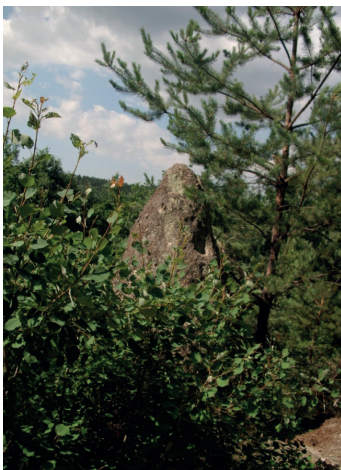

35. ábra. A Pásztorkunyhó
Forrás: Márton Ivett

VI. Állomás

Kaptárkő ESZ-032

Ez már a tanösvény azon része, ahol ki van alakítva a domb tetején egy pihenő rész, és fantasztikus látvány tárul elénk. A területen itt is találkozhatunk védett növényünkkel, a leánykökörcsinnel (*Pulsatilla grandis*). A kaptárkövekről leírtakat lásd a II. állomás bemutatásánál. A téli időben (36. ábra) jobban megfigyelhető a kaptárkő, mivel a nyári időszakban (37. ábra) a benövő növényzet miatt alig lehet látni.

36. ábra. Kaptárkő télen
Forrás: Márton Ivett

37. ábra. Kaptárkő száraz időben
Forrás: Márton Ivett

7.4.6. VII. Állomás

Mesterséges tó 1 ESZ-024, Mesterséges tó 2 ESZ-025, Egyedi látványkép 2 ESZ-026, Ki-látópont 2 ESZ-027, Rétegsor feltárás ESZ-028, Vetődéses, töréses forma ESZ-029

Ezen az állomáson ér véget a túránk, itt megpillanthatjuk a mesterséges tavakat (38.-39. ábra), ezek elővilágát megcsodálhatjuk, hisz halállománya bőséges. Továbbá a vetődéses, töréses formát (40. ábra), ahol a riolittufa kőzet kora-miocéni, kb. 21 millió éves. A földkéreg mozgásának hatására alakult ki a jól kivehető vetődéses forma. Riolittufából képződött, szürkésfehéres színű, néhol sárga színű az összlet, amelynek az összetétele: biotit, kvarc, horzsakő. Találkozhatunk még az utolsó állomásunkon egy madárházzal, pihenőparkkal, amelyhez tartozik egy szalonnasütő rész is. Ebből az okból ér véget tanösvényünk itt, hisz a túrát követően tovább lehet élvezni a Maklány-völgy csodálatos szépségeit és adottságait.

38. ábra. Mesterséges tó 1
Forrás: Márton Ivett

39. ábra. Egyedi látványkép
Forrás: Márton Ivett

40. ábra. Vetődéses, töréses forma
Forrás: Márton Ivett

8. Következtetések, javaslatok

A kutatás céljaként a Maklány-völgy megismerése volt elsődleges, az ott fellelhető egyedi tájértékek felvételezése és ezen értékek felfűzése egy tanösvény tervezetére, illetve az állomáspontok bemutatása. Végső célkitűzésünk az volt, hogy ezen új kutatási eredményeket a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel, valamint az Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiójába beintegráljuk.

A Maklány-völgy felső szakaszát nem összesült riolittufa, míg a völgy déli szakaszát áthalmazott tufák építik fel. A Maklány-domb és -völgy torkolati, valamint alsó szakaszát összesült ignimbritek építik fel. Alluviumát viszont holocén folyóvízi agyag, iszap, homok építi fel (Dobos 2012). Éghajlati viszonyát tekintve mérsékelt meleg, mérsékelt száraz éghajlat kap szerepet (Ambrózi P. – Kozma F. 1990). A területen számos érték megbújik a tájban, de már maga a táj is vonzerő (Mikházi 2009).

A Maklány-völgyben számos egyedi tájértéket vételeztünk fel az MSZ 20381:2009 alapján, amelyeknek felvételezése kint, terepen történt meg. A terepi felvételezések során megvizsgáltuk az egyedi tájértékek pontos helyét, állapotát, és ha szükséges volt, akkor az adott értékhez vonatkozó intézkedést is papírra vetettük. Elsőként az MSZ 20381:2009 alapján be kellett az értékeket kategorizálni, majd főbb jellemzőit leírni. Bejárva a területet összesítettük az egyedi tájértékeket a kitűzött célunknak megfelelően, továbbá feltérképeztük a terület bejárhatóságát, és arra jutottunk, hogy hiába található a völgyben jó pár egyedi tájérték, de ezek megközelítése eléggé nehézkes, mivel a terület nagy részét benőtte a bozotos, és nem is tartják tisztán a területet. Ezt követően is szembe találtuk magunkat olyan akadállyal, amelyet meg kell oldani. A TÉKA adatbázisából kiderült, hogy a területen sok kis forrás található, amivel mi is szembekerültünk a terepi bejárások alkalmával, akár a Maklány-domb, akár a juhhodály megközelítése során. Kitűzött célunk volt még ezen értékekre egy tanösvény tervének elkészítése, és itt majd erre a problémára is gondolkodni kell. A tanösvény tervének az elkészítése is megtörtént, a terepi bejárás segítségével egyszerűbb volt az útvonal nyomvonalát kijelölni. Nem igényel sok ráfordítást, de a végeredmény segíthet a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel turizmusának fellendítésében, ha egy attrakcióval még több van a területen, szintúgy a község számára is pozitív hatást válthat ki, ha az odalátogatók igénybe veszik a település szállás- és étkezési lehetőségeit.

Nem nagy titok, hogy talán a legnagyobb látványosság még is a mésztufadomb tetarata lépcsői. Ez a terület vonzereje, amit felhasználva a tanösvény is látogatott lehetne. A kijelölt útvonalon a hivatalos turistajelzések felfestését kell megoldani, és így könnyedén bejárható lesz a terület. Ezt tovább könnyíti majd a tervezett tanösvényt vezető fűzet, amelyben leírásra kerülnek az állomásokon megpillantható egyedi tájértékek. A völgy eszmei értékét tovább növelik az ott megtalálható védett növények, a leánykökörcsin és a fekete kökörcsin, ezen védett növények eszmei értéke 10 000 forint, figyelni kell arra, hogy ezen növények állománya ne sérüljön a tanösvény kialakítása után sem. Az indítótábla (7. ábra) szerkesztése során gondoltunk erre a problémára is, és figyelmeztetésképpen feltüntettük, hogy a növények letépése tilos, ugyanúgy, mint a szemetelés is. Szándékosan nem írtunk le a fentiekben a hulladékgyűjtők kihelyezését, mivel ha nem megoldható a hulladékgyűjtők rendszeres ürítése, akkor a hulladék könnyen a természetben köthet ki, ami nem éppen pozitív hatást fejtene ki. A kint elhelyezett szemétgyűjtőket könnyen kiboríthatják a vadak is, és ezen okokból jobban láttuk feltüntetni az indítótáblán a „Csak a lábnyomod hagyd az erdőben és csak az emlékeidet vidd haza!” feliratot, ezzel próbálván megóvni a természetet a káros hatásoktól, hogy ne negatív hatása legyen a kiépített tanösvénynek.

Végeredményképen elmondhatjuk, hogy az egyedi tájértékek felvételezése megtörtént, a tanösvény tervezete kikörvonalazódott és megtervezésre került az állomáspontok

bemutatásával együtt. A 2014-es Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiójába a tanösvény tervezete beintegrálható, hiszen éppen a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel (Maklány-völgy) környezetébe szeretnének egy turisztikai központot létesíteni, így ezen célkitűzésünk is megvalósítható. Összességében a kitűzött céljainkat megvalósítottunk, kutatásunk eredményesen zárult.

9. Összegzés

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy a kitűzött célunkat elértük, miszerint az egyedi tájértékeket felvételeztük a Maklány-völgyben, összesen mind a 37 egyedi tájértékről elkészítettük a kataszteri adatlapokat az MSZ 20381:2009 alapján. A területet bejárva körvonalazódott a tanösvény útvonalának terve, és el is készítettük azt. Kutatásunk rávilágított arra, hogy a Maklány-völgy értékeit úgy is fel lehet tárni, hogy a természetben nem ejtünk nagy sebet. Egy tanösvény kevés költségből is kivitelezhető, de még is eléri a kellő hatást, és a település turizmusának a fellendülésében is közrejátszik. Ahogy már említettük, a szállás- és az étkezési lehetőségek feltüntetése által az oda látogatók ott költik el a településen belül a pénzüket, és az mind a község gazdasági növekedését segíti elő. Akkor jó egy turisztikai terv, ha a település gazdaságát is fellendíti. Itt szóba jöhet bevételképpen a tanösvényt vezető füzet eladása is. Nem szabad drágán adni, hisz akkor nem vásárolják meg, de ha csak kicsivel is több jön vissza a ráfordított összegből, az nem nevezhető veszteséges befektetésnek. Mivel a tanösvényhez az indítótáblán és az állomásjelölő táblán kívül csak a tanösvényt vezető füzet költségeivel kell számolnunk – mivel a terület tisztítását a polgármesteri hivatal által megbízottak el tudják végezni vagy esetlegesen önkéntesek – így a ráfordított költség csekély, amelyet még turisztikai pályázatok segítségével csökkenteni is lehetne.

A 2013-as kimutatások alapján az észak-magyarországi régió a negyedik legkedveltebb célterülete volt a turistáknak, és Egerszalók benne van a három leglátogatottabb településben (KSH 2014), és amint már említettük, Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiójába is beépíthető a tanösvény tervezete. A kiépítendő tanösvény a turizmus keretein belül segíthet a természeti és kultúrtörténeti értékek fennmaradásában.

A tanösvény kivitelezésére Veress Imre András adott egy árajánlatot, hogy az anyagokkal és a kihelyezéssel együtt mennyi költségre kellene számítani a Egerszalóki Polgármesteri Hivatalnak. Az indítótábla kihelyezése 80 000 Ft-ba, míg a 7 állomást jelölő tábla kihelyezése 20 000 Ft-ba kerülne. Turisztikai pályázatok segítségével ezen költségeket minimalizálni lehetne.

10. Szakirodalmi jegyzék

1. Ambrózi P. – Kozma F. 1990: Éghajlat – In: Marosi S. – Somogyi S. (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere I.-II., MTA FKI, Budapest, 985 p.
2. Az egerszalóki termálkutak hasznosítása – előzetes környezeti hatástanulmány. Kézirat. 2002. pp. 1–81.
3. Baráz Cs. 2000: *Kaptárkövek Szakrális kö emlékek a Bükkalján*; Kaptárkő Közművelődési és Tájvédelmi Egyesület, Eger, pp. 8, 10–22, 42.

4. Dobos A. – Pelyhe T. – Murányi D. – Antal P. 2005: *A Maklány-völgy geomorfológiai térképezése, az egerszalóki hőforrás természeti értékei*, In: Dobos A. – Ilyés Z. (szerk.): Földtani és felszínalaktani értékek védelme, EKF Földrajz Tanszék – Környezettudományi Tanszék, Eger pp. 359–379.
5. Dobos A. 2002: *A Bükkalja II. Felszínalaktani leírás*, in: Baráz Csaba (szerk.): A Bükki Nemzeti Park, Hegyek, erdők, emberek, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 217–228.
6. Dobos A. 2006: OTKA beszámoló – *Az átmeneti (puffer) zóna geológiai értékvédelmében játszott szerepének bemutatása az egri Bükkalja minta területe alapján*, EKF Környezettudományi Tanszék, Eger, pp. 16–21.
7. Dobos A. 2012: *Helyi védelem alatt álló természetvédelmi területek fejlesztési koncepciókba való beillesztése, konfliktuskezelési lehetőségek*. In: Nyári D. (szerk.): A VI. Magyar Földrajzi Konferencia, a Meriexwa Nyitókonferencia és a Geográfus Doktoranduszok Országos Konferenciájának Tanulmánykötete. Kockázat – Konfliktus – Kihívás, Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék, Szeged, pp. 1060–1075.
8. Dövényi Z. (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere, 2. Átdolgozott és bővített kiadás*, MTA FKI, Budapest.
9. Harsányi D. 2012: *A Maklány-völgy egyedi tájértékeinek kataszterezése és értékelése* (szakdolgozat), EKF Környezettudományi Tanszék, Eger, 78 p.
10. Istók Cs. A fenntartható turizmus megvalósítása, megőrzése és fejlesztése Hajdúszoboszlón, *Turizmus Bulletin*, 2003/3., pp. 25–32.
11. Kelényi R. 2013: *Bánd természeti és kultúrtörténeti tájértékeinek állapotfelmérése* (szakdolgozat), EKF Környezettudományi Tanszék, Eger, pp. 1–90.
12. Kelényi Roland – Dobos Anna (2013): *Bánd természeti és kultúrtörténeti tájértékeinek kataszterezése és állapotfelmérése*. In: Ujfaludi L. (szerk.): Acta Academiae Agriensis, Nova Series Sectio Pericemonologica, XL. (8)., Eger, pp. 65–99.
13. Kiss G. 1999: *Hogyan építsünk tanösvényt?* Földtani Örökségünk Egyesület, 126 p.
14. Kiss G. – Tóth Sz. – Sikabonyi M. – Farkas R. 2011: *Mindennapi kisemlékeink megőrzéséért, Útmutató az egyedi tájértékek kataszterezéséhez*. Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természetvédelmi Helyettes Államtitkársága, Budapest.
15. KSH 2014: *Magyarország Turisztikai Régiói*, 2013. KSH Pécsi főosztálya, Pécs, 36 p.
16. Lénárd M. (2006): *A mésztufadomb („sódomb”) felépítése*. In: Termálkarsztkutak és vizük felhasználása Egerszalókon és Demjénben (Tanulmányúti előzetes, tájékoztató anyag), A Miskolci Egyetem Közleménye, A sorozat, Bányászat, 81. Kötet, pp. 418.
17. Lénárt L. – Szegediné Darabos E. (2011): *Karszthidrológiai tanulmányutak a Bükkben és a Bükk-térségben*. 1. Rész Mezőkövesdtől Mátraderécskéig, Miskolci Egyetem, Környezetgazdálkodási Intézet, Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Intézet Tanszék, Miskolc, pp. 1–38.

18. Lénárt L. (2011a): *A Bükki Termálkarszt Egerszalók-Demjéni-I része feltártsága*, A Miskolci Egyetem Közleménye, A sorozat, Bányászat, 81. Kötet, pp. 17–25.
19. Lénárt L. (2011b): *Termálkarsztkutak és vizük felhasználása Egerszalókon és Demjénben* (Tanulmányúti előzetes, tájékoztató anyag), A Miskolci Egyetem Közleménye, A sorozat, Bányászat, 81. Kötet, pp. 417–424.
20. Lengyel M. 1992: *A turizmus általános elmélete*, VIVA Reklámügynökség, Budapest.
21. Marosi S. – Somogyi S. (1990): *Magyarország kistájainak katasztere I-II.*, MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest, pp. 1–479., 483–1023.
22. Michalkó G. 2003: A fenntartható fejlődés **ökoturisztikai** aspektusai Magyarországon. *Turizmus Bulletin* 7.4. pp. 13–21.
23. Mikházi Zs. 2009: *The tourism contexts of the landscape conservation and the regional development*. A turizmus szerepe a területi fejlődésben II. Nemzetközi Konferencia, Gyergyószentmiklós (2009 szeptember 18–19.) pp. 255–269.
24. Mikházi Zs. – Szilvácsku Zs. 2010: Országos tájérték adatbázis – A magyarországi vonzerők gyűjteménye, *Turizmus Bulletin* 14.3. pp. 12–16.
25. MSZ 20381:2009 Magyar Szabvány – *Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése*, Magyar Szabványügyi Hivatal, Budapest, 2009, 17 p.
26. Pannon Egyetem Turizmus Tanszék Aquaprofit Zrt. 2008. április 25.: Országos Ökoturizmus Fejlesztési Stratégia, Veszprém-Budapest, 170 p.
27. Póka T. – Zelenka T. – Szakács A. – Seghedi I. – Nagy G. – Simonits A. (1997): *Petrology and geochemistry of the Miocene ignimbritic volcanism of the southern foreground of the Bükk Mountains, Hungary*, Abstract – PANCARDI' 97. Kraków – Zakopane 1097 p.
28. Poltrade Bt. Urban Landscape Design 2014: *Egerszalók Község Integrált településfejlesztési stratégiája 2014*, Budapest, 70 p.
29. Poltrade Bt. Urban Landscape Design 2014: *Egerszalók Község Településfejlesztési Konceptiója 2014*, Budapest, 32 p.
30. Puczkó L. – Rátz T. 2001: *A. turizmus hatásai*, Aula Kiadó, Budapest, 482 p.
31. Puczkó L. – Rátz T. 2011: *Az attrakciótól az élményig*. A látogatómenedzsment módszerei. Akadémiai Kiadó Zrt., Budapest, 342 p.
32. Sulyok J. 2002: Ökoturizmus Németországban. *Turizmus Bulletin* 6.2. pp. 52–28.
33. Sulyok J. 2006: A turisztikai imázs. *Turizmus Bulletin* 10.4. pp. 55–62.
34. Sziva I. 2010: A turisztikai desztinációk versenyképessége: egyedül miért nem, együtt mikor és meddig? *Turizmus Bulletin* 14.3. pp. 40–49.
35. WTO 1998: *Guide for local authorities on deveveloping sustainable tourism*. A tourism and environment publication, WTO, Madrid, 194 p.
36. WTO 2002a: *Global code of ethics for tourism*. In: Contributions of the World Tourism Organization to the World Summit on Sustainable Development, Johannesburg pp. 39–45.

37. WTTC-WTO-EC 1996: *Agenda 21 for the travel and tourism industry – towards environmentally sustainable development*. Madrid, WTO, 78 p.

11. Internetes hivatkozások:

1. Maklány-vár Baráz Cs. – Nováki Gy.: <http://varak.hu/order/index?ref=http://jupiter.elte.hu/index.html%3f>
2. Kaptárkövek: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Kapt%C3%A1rk%C5%91>

12. Melléklet

1. táblázat. Maklány-völgy egyedi tájértékeinek összesítő táblázata

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 001	Egyedi tájérték megnevezése: Kaptárkövek Demjén	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín Fülkés szikla „kaptárkő”
	GPS koordináták	É 47° 50' 5.5" K 20° 20' 38.2"
ESZ 002	Egyedi tájérték megnevezése: Kaptárkövek 1	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín Fülkés szikla „kaptárkő”
	GPS koordináták	É 47° 48' 42.4" K 20° 20' 39"
ESZ 003	Egyedi tájérték megnevezése: Menyecske-hegy	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín Fülkés szikla „kaptárkő”
	GPS koordináták	É 47° 51' 28.6" K 20° 20' 21.2"
ESZ 004	Egyedi tájérték megnevezése: Gyógyforrás II. Maklány-völgy	
		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	É 47° 51' 33.9" K 20° 20' 35.4"
ESZ 005	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 1	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	-

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 006	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 2	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	-
ESZ 007	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 3	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	-
ESZ 008	Egyedi tájérték megnevezése: Régészeti lelőhely	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1. Geológiai egyedi tájérték M4.2.1.
	GPS koordináták	É 47°51'50.38" K 20°20'35.81"
ESZ 009	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 4	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	
ESZ 010	Egyedi tájérték megnevezése: Gémeskút (Nincs jelen a tájban)	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.5. Vízhasználat, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték Kút
	GPS koordináták	-
ESZ 011	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 5	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	-

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 012	Egyedi tájérték megnevezése: Gémeskút 2 (Nincs jelen a tájban)	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.5. Vízhaználatl, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték Kút
	GPS koordináták	-
JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 013	Egyedi tájérték megnevezése: Forrás 6	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Forrás
	GPS koordináták	-
ESZ 014	Egyedi tájérték megnevezése: Külterületi pince	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M.4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M.4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték Pince, pincesor, pincetelep, pincefalu
	GPS koordináták	É 47° 52' 2.3" K 20° 21' 14"
ESZ 015	Egyedi tájérték megnevezése: Édesvízi mészkő felszíni kibukkanása	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása
	GPS koordináták	É 47°51'11.05" K 20°20'04.07"
ESZ 016	Egyedi tájérték megnevezése: Édesvízi mészkő pusztuló formája	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása
	GPS koordináták	É 47°51'11.05" K 20°20'04.07"

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 017	Egyedi tájérték megnevezése: Mésztufadomb	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása
	GPS koordináták	É 47°51'11.05" K 20°20'04.07"
ESZ 018	Egyedi tájérték megnevezése: Mésztufadomb tetarata lépcsői	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték Sajátos keletkezésű mikroforma
	GPS koordináták	É 47°51'11.05" K 20°20'04.07"
ESZ 019	Egyedi tájérték megnevezése: Thorrea ramosissima bory	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Folyóvízhez kapcsolódó képződmény
	GPS koordináták	É 47°51'11.05" K 20°20'04.07"
ESZ 020	Egyedi tájérték megnevezése: Vendel kút	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.5. Vízháználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték Kút
	GPS koordináták	É 47°51'10.28" K 20°20'04.38"
ESZ 021	Egyedi tájérték megnevezése: Mária kút	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.5. Vízháználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték Kút
	GPS koordináták	É 47°51'10.57" K 20°20'04.02"

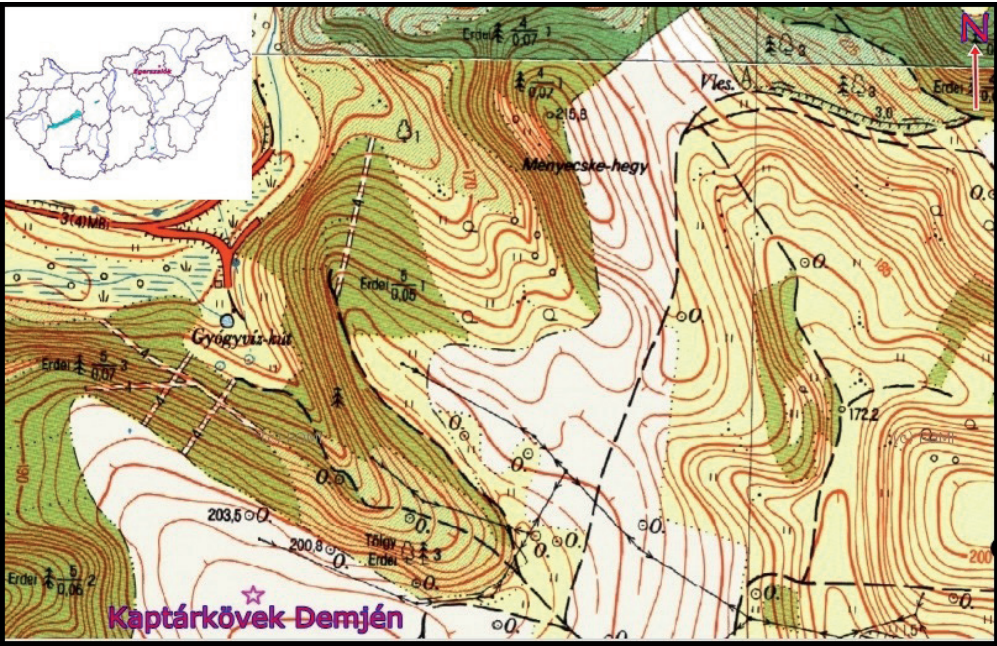
JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 022	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont 1	
	Besorolás	M4.3. Tájképi egyedi tájérték M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel Kilátópont, „látókő”
	GPS koordináták	É 47°51'13.32" K 20°20'10.12"
ESZ 023	Egyedi tájérték megnevezése: Egyedi látványkép 1	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.4. Emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájértékek M4.1.4.2. Turizmushoz. Természetjáráshoz kapcsolódó egyedi tájérték Pihenőhely
	GPS koordináták	É 47°51'20.69" K 20°20'10.89"
ESZ 024	Egyedi tájérték megnevezése: Mesterséges tó 1	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Állóvízhez kapcsolódó képződmények
	GPS koordináták	É 47°51'19.45" K 20°20'09.27"
ESZ 025	Egyedi tájérték megnevezése: Mesterséges tó 2	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték Állóvízhez kapcsolódó képződmények
	GPS koordináták	É 47°51'19.45" K 20°20'09.27"
ESZ 026	Egyedi tájérték megnevezése: Egyedi látványkép 2	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.4. Emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájértékek M4.1.4.2. Turizmushoz. Természetjáráshoz kapcsolódó egyedi tájérték Pihenőhely
	GPS koordináták	É 47°51'20.69" K 20°20'10.89"

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 027	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont 2	
	Besorolás	M4.3. Tájképi egyedi tájérték M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel Kilátópont, „látókő”
	GPS koordináták	É 47°51'20.69" K 20°20'10.89"
ESZ 028	Egyedi tájérték megnevezése: Rétegsor feltárás	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték Rétegtani jelentőségű feltárás, képződmény
	GPS koordináták	É 47°51'22.35" K 20°20'06.32"
ESZ 029	Egyedi tájérték megnevezése: Vetődéses, töréses forma	
	Besorolás	M4.2. Természeti egyedi tájérték M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték Törés, vetődés feltárás, képződmény
	GPS koordináták	É 47°51'22.35" K 20°20'06.32"
ESZ 030	Egyedi tájérték megnevezése: Földvár rom	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.1.5. Védelemmel kapcsolatos létesítmény Erőd, vár
	GPS koordináták	É 47°51'50.38" K 20°20'35.81"

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
ESZ 031	Egyedi tájérték megnevezése: Juhhodály	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték Istálló, ól, pajta
	GPS koordináták	É 47°51'51.23" K 20°20'05.64"
ESZ 032	Egyedi tájérték megnevezése: Kaptárkő	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín Fülkés szikla „kaptárkő”
	GPS koordináták	É: 47° 51' 25" K 20° 20' 11"
ESZ 033	Egyedi tájérték megnevezése: Pásztorkunyhó	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek
	GPS koordináták	É 47° 51' 31" K 20° 20' 13.8"
	GPS koordináták	É 47° 51' 14.8" K 20° 20' 4.6"
ESZ 034	Egyedi tájérték megnevezése: Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.4. Emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájértékek M4.1.4.3. Vendéglátáshoz kapcsolódó egyedi tájértékek Szálloda
ESZ 035	Egyedi tájérték megnevezése: Vadászles	
	Besorolás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.1.3. Vadászles
	GPS koordináták	É 47° 51' 35.4" K 20° 20' 33.3"

1.1. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Demjén	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 002	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	KAPTÁRKÖVEK DEMJÉN		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		
Fajta (fajták)	Fülkés szikla „kaptárkő”		
Pontos helyszín	A Demjéni termál völgy feletti domboldalon található 205–210 m magasságban. A termálfürdőtől kb. 300 m-re K-i irányba.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	205-210 m	GPS-koordináták	47°50'19" É
		20°20'36,8" K	
Főbb jellemzők	A kaptárkövek a miocén kori nagy vulkánosság ideje és hatása alatt keletkeztek. A fülkék átlagosan 60 cm magas, mintegy 30 cm széles és 25-30 cm mély lyukak. Szerepükről több legenda és hiedelem is szól, a vélemények megoszlanak. Egyesek szerint méhészetre mások szerint – az Eger környékén megőrződött hagyománykincs szerint – egy Szent István-korabeli pogánylázadás elesett vezéréinek hamvait helyezték a fülkébe. Vannak, akik azt vallják, hogy áldozatok bemutatására szolgált. Forrás: (http://hu.wikipedia.org/wiki/Kapt%C3%A1rk%C5%91)		

Kor/Keletkezés idő-pontja	Miocén kori Gyulakeszi Riolituffa
Állapot	Jó állapotúak
Veszélyeztetettség	Külső környezeti hatások.
Szükséges intézkedés	-
Tulajdonos	Demjéni Polgármester Hivatal
Kezelő	Demjéni Polgármester Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június–július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

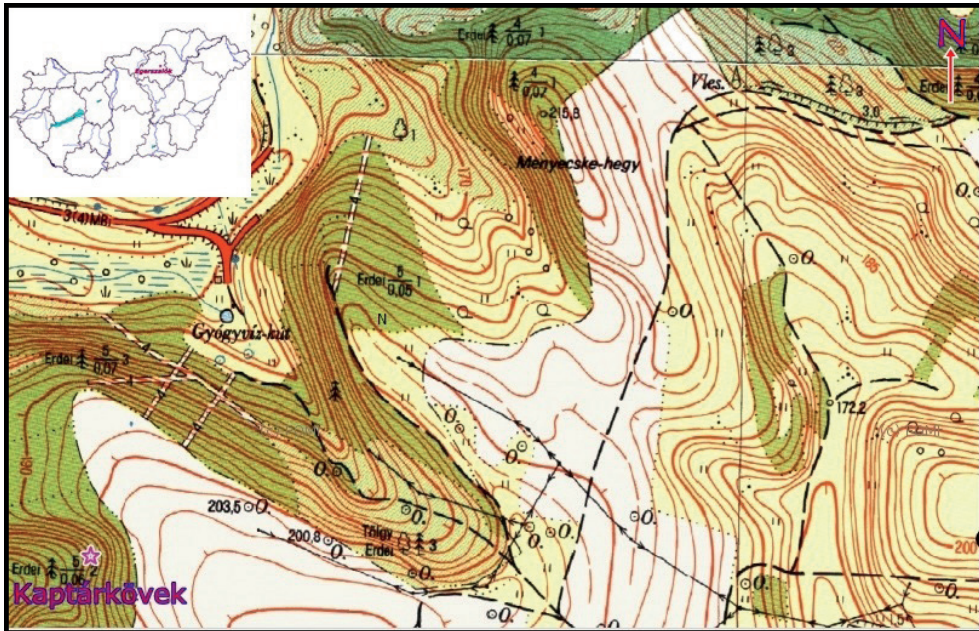
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Kaptárkövek Demjén
(Forrás: Dobos Anna)

1.2. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Demjén	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 002	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Kaptárkövek		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		
Fajta (fajták)	Fülkés szikla „kaptárkő”		
Pontos helyszín	A Demjéni termál völgy feletti domboldalon található 205–210 m magasságban. A termálfürdőtől kb. 300 m-re K-i irányba.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	205-210 m	GPS-koordináták	47°50'21.3" É
			20°20'32,2" K
Főbb jellemzők	A kaptárkövek a miocén kori nagy vulkánosság ideje és hatása alatt keletkeztek. A fülkék átlagosan 60 cm magas, mintegy 30 cm széles és 25-30 cm mély lyukak. Szerepükről több legenda és hiedelem is szól, a vélemények megoszlanak. Egyesek szerint méhészetre mások szerint – az Eger környékén megőrződött hagyománykincs szerint – egy Szent István-korabeli pogánylázadás elesett vezéreinek hamvait helyezték a fülkébe. Vannak, akik azt vallják, hogy áldozatok bemutatására szolgált. Forrás: (http://hu.wikipedia.org/wiki/Kapt%C3%A1rk%C5%91)		
Kor/Keletkezés időpontja	Miocén kori Gyulakeszi Riolittufa		
Állapot	Jó állapotú.		
Veszélyeztetettség	Környezeti tényezők.		

Szükséges intézkedés	-
Tulajdonos	Demjéni Polgármester Hivatal
Kezelő	Demjéni Polgármester Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

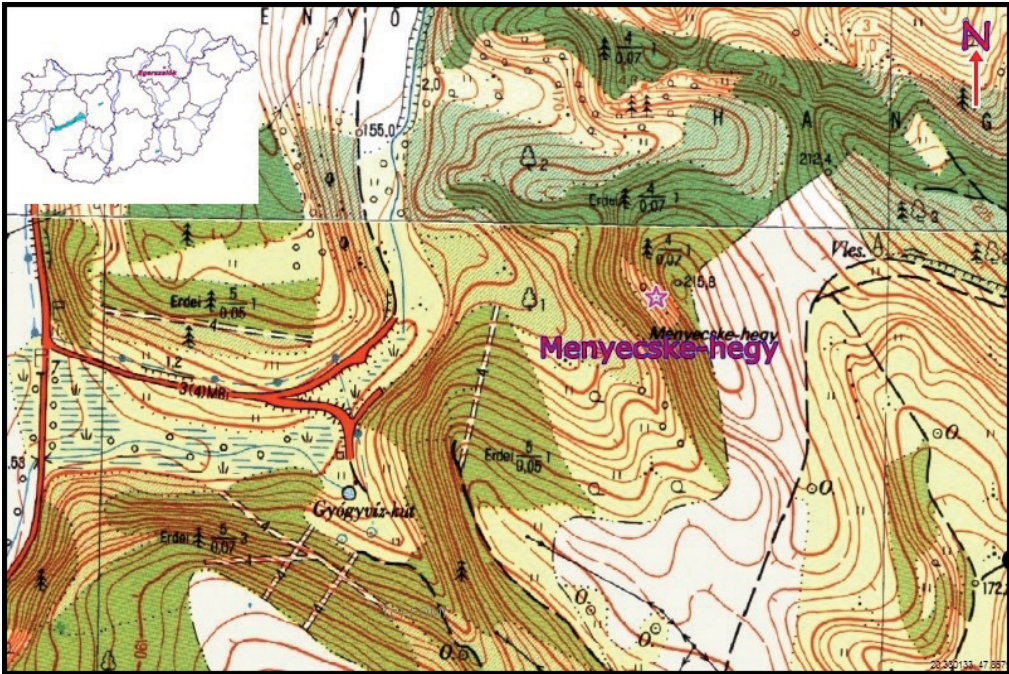
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Kaptárkövek
Forrás: Dobos Anna

1.3. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 003	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Menyecske-hegy		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		
Fajta (fajták)	Fülkés szikla „kaptárkő”		
Pontos helyszín	A Saliris Hotel parkolójától haladva tovább a völgyfeltárási út mentén jobbra nézve a Menyecske-hegy szikláit pillanthatjuk meg, nem sokkal távolabb a Pásztorkunyhótól.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	190-195 m	GPS-koordináták	47°51'31.1" É
			20°20'14,1" K
Főbb jellemzők	A Menyecske-hegyen található 2 sziklavonulaton 4 darab kaptárkő-fülke ismert.		
Kor/Keletkezés időpontja	Miocén kori Gyulakeszi Riolituffa		
Állapot	Az egész Menyecske-hegy területét benőtte a sűrű bozót, de ennek ellenére állapota jó.		
Veszélyeztetettség	Nem veszélyeztetett.		

Szükséges intézkedés	A terület tisztántartása.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. január 31. Téli napsütéses időben.
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

nemzeti park igazgatóság

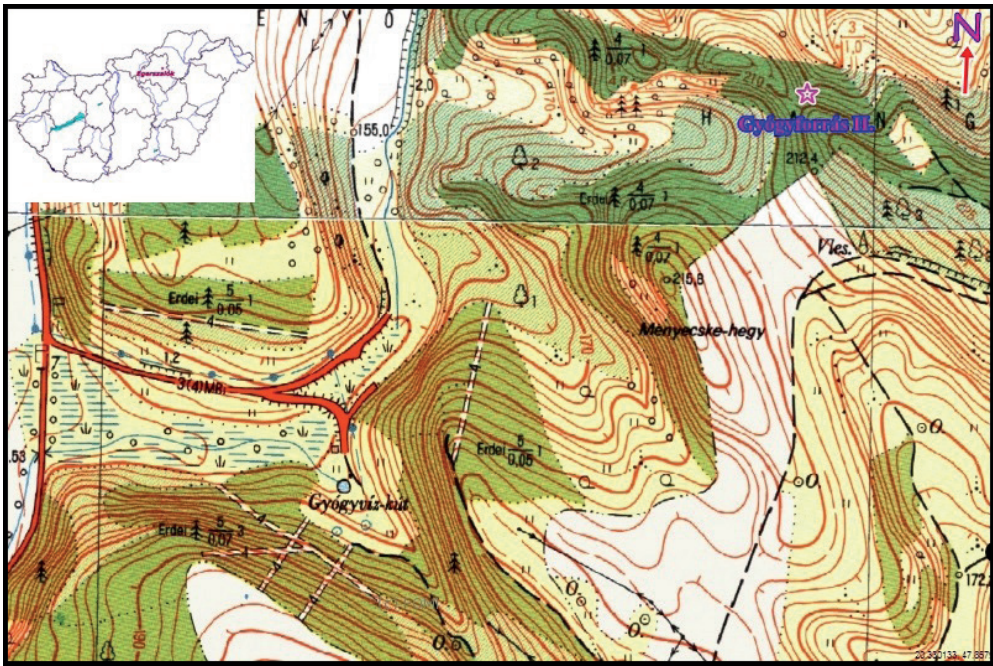
polgármesteri hivatal

1. ábra. Menyecske-hegy

1.4. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 004	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Gyógyforrás II. Maklány-völgy		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Forrás		
Pontos helyszín	A Menyecske-hegytől északkelet, kelet felé található meg.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	200-205 m	GPS-koordináták	47°51'28,6" É
			20°20'45,4" K
Főbb jellemzők	Az egész terület forrásokkal van tele.		
Kor/Keletkezés időpontja	-		
Állapot	Benőtte a bozót.		
Veszélyeztetettség	-		
Szükséges intézkedés	Tiszántartás.		

Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

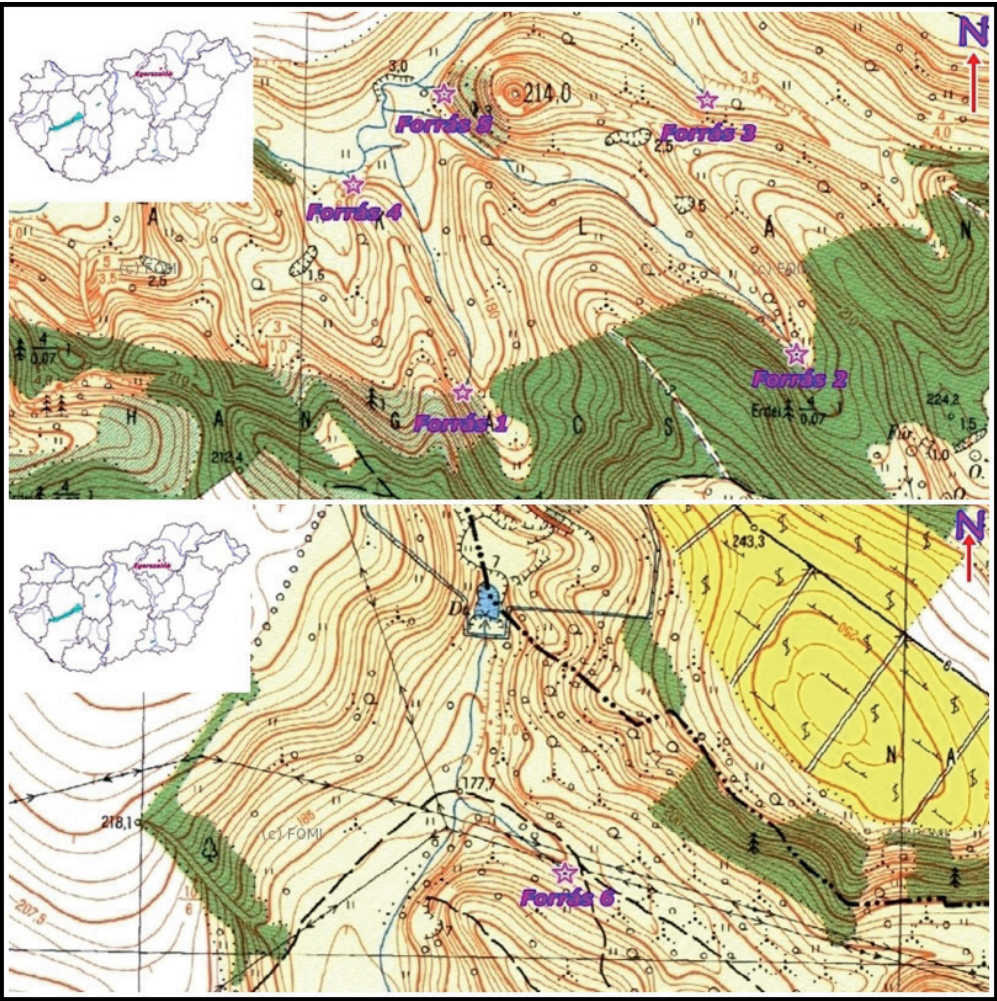
jegyző

nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1.5. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 005, ESZ 006, ESZ 009, ESZ 011, ESZ 013	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Forrás 1, Forrás 2, Forrás 3, Forrás 4, Forrás 5, Forrás 6		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Forrás		
Pontos helyszín	Főképpen a völgy középső szakaszában találhatóak.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-

Tengerszint feletti magasság	-	GPS-koordináták	-
Főbb jellemzők	Az egész Maklány-völgy területét források alakítják és észre is vehető, hogy a terület nagyon vizes.		
Kor/Keletkezés időpontja	-		
Állapot	Nehezen találhatók meg a források benőtte a növényzet.		
Veszélyeztetettség	A nyári nagy melegben esetlegesen a kiszáradás fenyegetheti.		
Szükséges intézkedés	A források fellelhetőségének területét kitisztítani.		
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal		
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal		
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel		
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. január–március		
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció		
Önkormányzat állásfoglalása	-		
Megjegyzés	-		

P.H.

P.H.

.....

.....

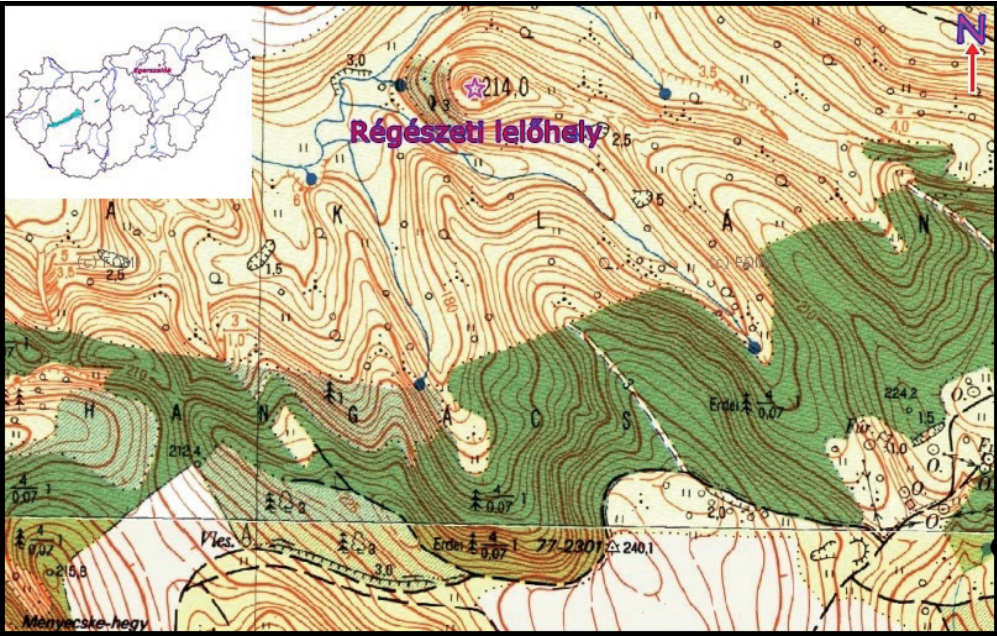
igazgató

jegyző

nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1.6. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 008	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Régészeti lelőhely		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.1.1.5. Védelemmel kapcsolatos létesítmény		
Fajta (fajták)	Erőd, vár		
Pontos helyszín	Heves megyében, Eger-től 5 km-re található, Eger és Egerszalókot összekötő völgyfeltároló út mentén. A vár kerek dombja Egerszalók község déli végétől kb. 1,5 km-re keletre található.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	214 m	GPS-koordináták	47°51'50.38" É
		20°20'35.81" K	

Főbb jellemzők	<p>A várat feltehetően a Debrői Maklyán család építtette a 13. század második felében. 1435-ben romként szerepel az iratokban. 1509-ben már csak várhely, kőveit elhordták. A keleti irányba húzódó enyhébb lejtésű nyergen lehet legkönnyebben feljutni a vár dombjára.</p> <p>A vár 10 x 6,5 méteres központi platója lapos. Az északi felében egy nagy és egy kisebb gödör mélyed a sziklás talajba. A platót 2-2,5 méterrel alacsonyabban 4-5 méter széles terasz veszi körbe, ami csak a déli meredek sziklás oldalon szakad meg. 6-8 méterrel alacsonyabban újabb terasz következik, ami a déli oldalon egy sziklában végződik, a délnyugati, nyugati oldalon hiányzik. A terasz keleti nyereg felé eső szakasza után kb. 40 méter hosszan sánc emelkedik.</p> <p>http://www.varbarat.hu/varak/maklyanvar.html</p>
Kor/Keletkezés időpontja	XIII. századra tehető keletkezése
Állapot	Az egész Maklány-dombot sűrű növényzet borítja, a vár romjait alig vagy nem is lehet látni.
Veszélyeztetettség	A sűrű növényzet hatására még inkább pusztul.
Szükséges intézkedés	A terület kipucolása és tisztán tartása, hogy látszódjon a felfelé vezető csigaszerű ösvény.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

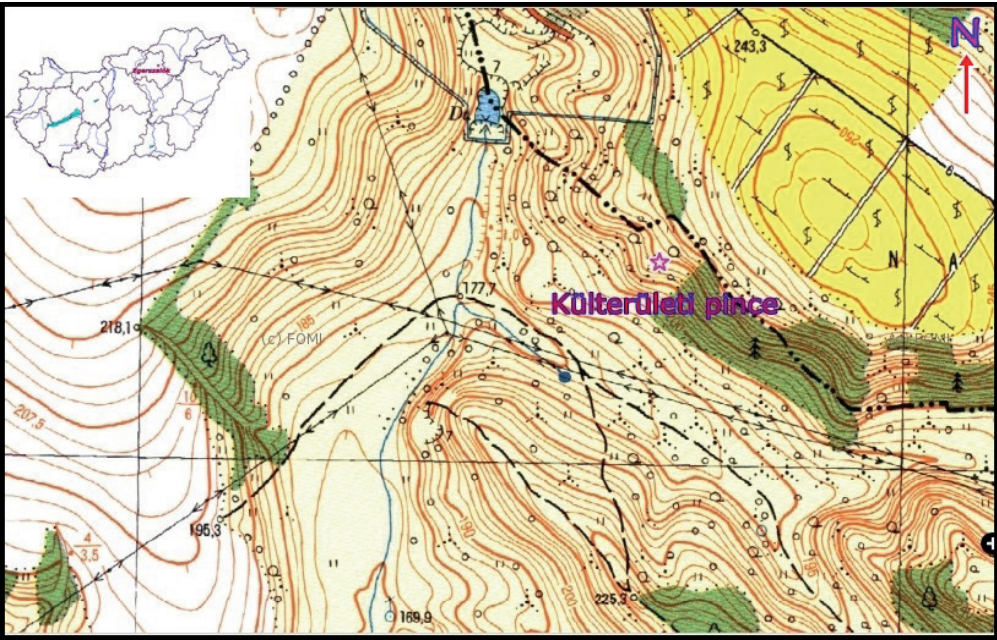
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Maklány-domb

1.7. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 014	Előzmény	TÉKA
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Külterületi pince		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M.4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M.4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Pince, pincesor, pincetelep, pincefalu		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egert és Egerszalókot összekötő völgyfeltároló út mentén. Az illegális szemétlerakó melletti ültetett fenyves erdő feletti részen található meg, ahová kitaposott ösvény visz felfelé.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	195-200 m	GPS-koordináták	47°51'56,6" É
			20°21'43,7" K
Főbb jellemzők	A külterületi pince riolittufába vájt épület, amiben valamikor laktak is, amit ott található nyomok mutatják. Az egyik pincében mai napig laknak és ott élnek kint benne.		
Kor/Keletkezés időpontja			
Állapot	Látszik, hogy az időjárás viszonyok megviselték kicsit és a növényzet gyökerei okoztak benne károkat. Külső rongálás nyomai nem figyelhetők meg rajta.		

Veszélyeztetettség	Az időjárás és a növényzet okozott benne károkat vagy vandalizmus, aminek eddig nincsenek nyomai, mivel a pincéket lakják ezért nagyobb az esély, hogy kárt okoznak benne.
Szükséges intézkedés	A pince környezetének tisztán tartása és illetéktelenek elleni védelem.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014.03.17.
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

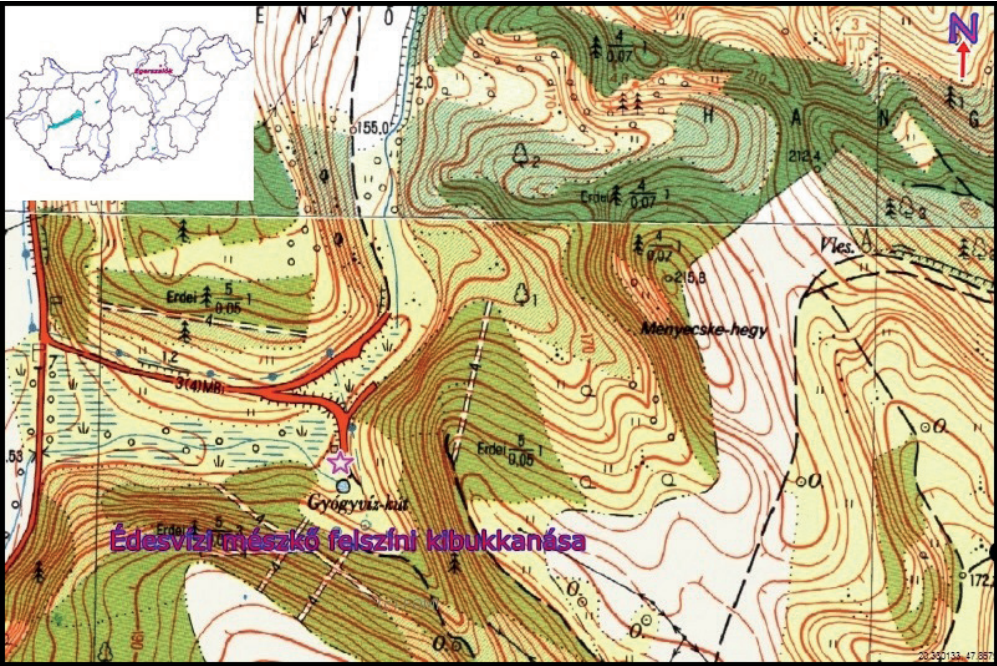
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Külterületi pince kívülről

1.8. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 015	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Édesvízi mészkő felszíni kibukkanása		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	152 m	GPS-koordináták	47°51'11.05" É
		20°20'04.07" K	
Főbb jellemzők	Heves megyében, Egertől 5 km-re a Maklány-völgy bejáratánál található, és keletkezési ideje az 1961-re esik, amikor is a területen kőolajat és földgázt kerestek, de helyette kalcium-hidrogénkarbonátos hévizet találtak, ami a felszínre kerülve el kezdte építeni a mésztufadombot.		
Kor/Keletkezés időpontja	Keletkezését a holocén korra tehetjük.		

Állapot	Hiába fordítanak kellő figyelmet, hogy a víz az egész domb területére jusson, mégis vannak olyan részei, ami nem kap elegendő vizet és így mállásnak indult.
Veszélyeztetettség	Egy időben nem volt elkerítve, és megrongálták, aminek nyomai még mai napig észlelhetők. Egy része mállásnak indult a vízhiány miatt.
Szükséges intézkedés	Odafigyeléssel az egész mésztufadomb területére vizet kellene juttatni és az által tovább épülhetne.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

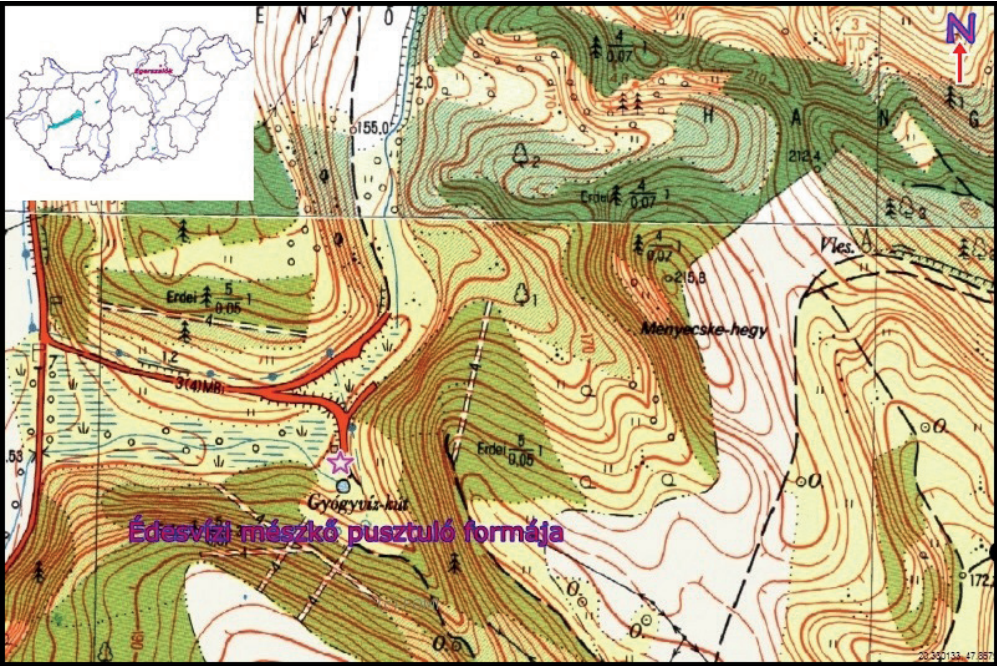
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hi-
vatal

1. ábra. Édesvízi mészkő felszíni kibukkanása

1.9. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 016	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazga- tóság	Bükk Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megne- vezése	Édesvízi mészkő pusztuló formája		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti ma- gasság	162 m	GPS-koordináták	47°51'11.05" É
		20°20'04.07" K	
Főbb jellemzők	A mésztufadomb alakulását a 410 méter mélyről feltörő 65–68 °C-os hidrogén-karbonátos hévíz alakítja. Ha nem juttnak kellő mennyiségű forrásvizet a mésztufadombra, akkor elkezd pusztulni, és mállásnak indul. Kiépülése 1961-ben kezdődött meg, mikor kőolaj és földgáz keresése közben termálvizet találtak.		
Kor/Keletkezés időpontja	Keletkezési ideje a holocén időre tehető, pontosan 1961-re.		
Állapot	A nyugati terület folyamatosan pusztul, mert nem kap kellő mennyiségű vizet.		

Veszélyeztetettség	Ahová nem kerül elegendő víz, ott pusztulni kezd, vagyis mállásnak indul.
Szükséges intézkedés	Az egész területére megfelelő mennyiségű víz juttatása, hogy újra épülő tendenciát mutasson. A mésztufadomb mikroformái a tetarata lépcsők tovább tudjanak fejlődni.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

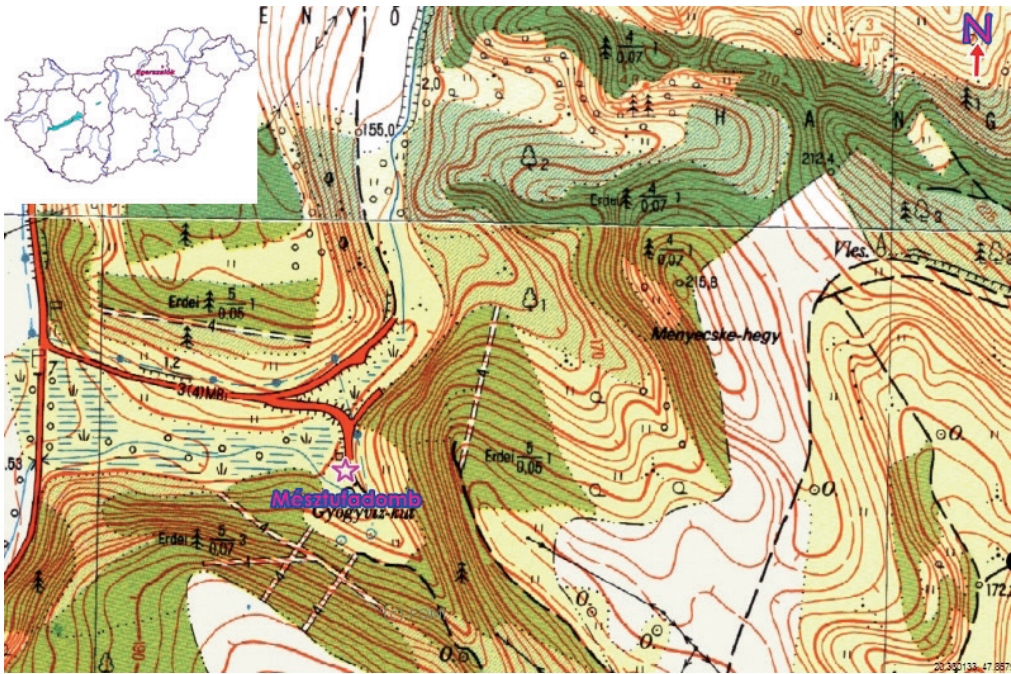
.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Édesvízi mészkő pusztuló formája

1.10. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 017	Előzmény	Harsányi Diána 2011-2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mészfudomb		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Üledékes kőzetfeltárás, előfordulása		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	- -
Tengerszint feletti magasság	162 m	GPS-koordináták	47°51'11.05" É
			20°20'04.07" K

Főbb jellemzők	A mésztufadomb kialakulása 1961-ben kezdődött meg, amikor is a területen kőolaj és földgáz kutatása során forrásokat kezdtek a területen. A források során 65–68°C-os termálvizet találtak. A felszínre érkező kalcium-hidrogén-karbonátos termálvíz elkezdte építő tevékenységét és lassan kialakult a mai formában is látható mésztufadomb, ami még ma is folyamatosan épül. A mésztufadomb 120 négyzetméternyi területnyi kiterjedésű, 40 m hosszú és néhány helyen a 7-8 m vastagságot is elérheti. Felszínén lépcsős, medencés formák alakultak ki (tetarata lépcsők). Régebben az 1970-es, 80-as években még szabadon látogatható volt, amíg nem került védelem alá és kerítették el. Sok rongálás történt, és azért volt szükség az elkerítésére (Dobos–Ilyés, 2005).
Kor/Keletkezés időpontja	A De-42-es kút fúrása 1961-ben történt meg, ami által a forró termálvíz a felszínre kerülve elkezdte építeni a mésztufadombot.
Állapot	A mésztufadomb folyamatosan épül a mai napig, de a vízrávezetés nem a legjobb módon van megoldva, mert több helyen is pusztul a formakincse, de főképpen a nyugati oldalon.
Veszélyeztetettség	A terület alatt lévő pleisztocén agyagon a sódomb megcsúszhat, ha túl csapadékos az idő, és elázik a talaj. Külső tényezők is okozhatnak benne károkat. Bár már a közvetlen rongálások már nem jellemzőek, de nem is kizárhatóak, hiába van elkerítve.
Szükséges intézkedés	Az egész területére egyenletesen kellene vizet juttatni, és folyamatos ellenőrzés mellett újra kialakulhatnának a szép formák.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június–július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

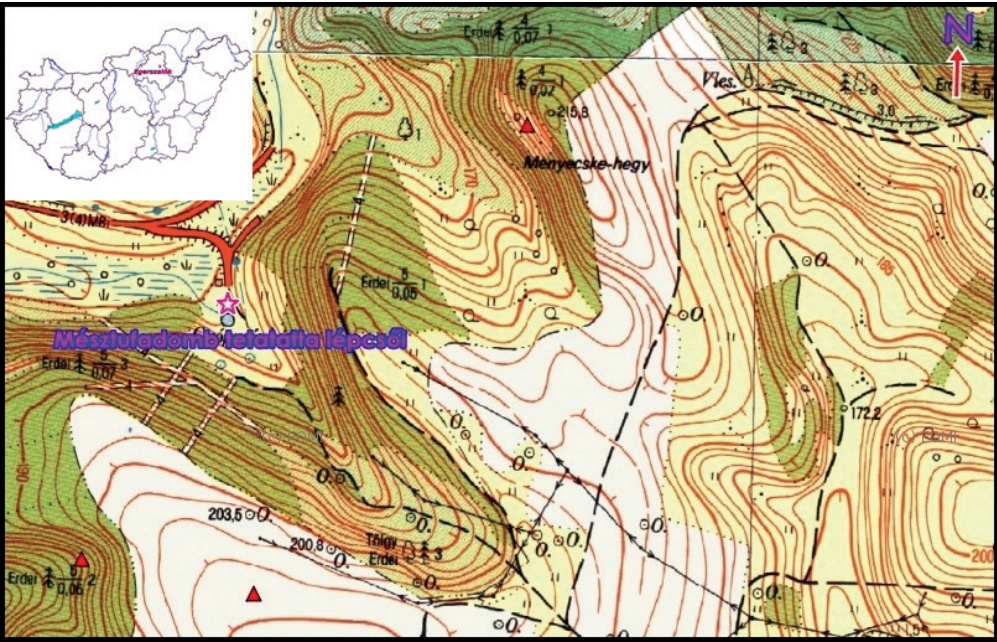
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Mésztufadomb

1.11. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 018	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mésztufadomb tetarata lépcsői		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Sajátos keletkezésű mikroforma		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határájánál. Az <i>Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el.</i>		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	152 m	GPS-koordináták	47°51'11.05" É
			20°20'04.07" K
Főbb jellemzők	A mésztufadomb 120 négyzetméter kiterjedésű felületét teraszos, lépcsős formák alkotják. Kialakulása során medencék jöttek létre, amelyekben megáll a termálvíz.		
Kor/Keletkezés időpontja	Kora a kút fúrásával egy időpontra tehető, mert ennek hatására kezdett el kialakulni, és 1961-től épülő formában van.		
Állapot	Ahová elegendő víz jut, ott szépen épül, a tetarata lépcsőkben a termálvíz megáll, és így kialakulnak a szép medenceformák.		

Veszélyeztetettség	A nem megfelelő vízutánpótlás nagy gondot okozhat a már meglévő formák tovább épülésében és fennmaradásában. Az újonnan kialakult formák létrejöttét is gátolhatja a vízhiány.
Szükséges intézkedés	A jól megtervezett vízutánpótlás és annak elvezetése megoldhatja a felmerülő problémákat. A mésztufadomb felületének folyamatos monitorozása által az eddig felmerülő problémák is kiküszöbölhetők.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

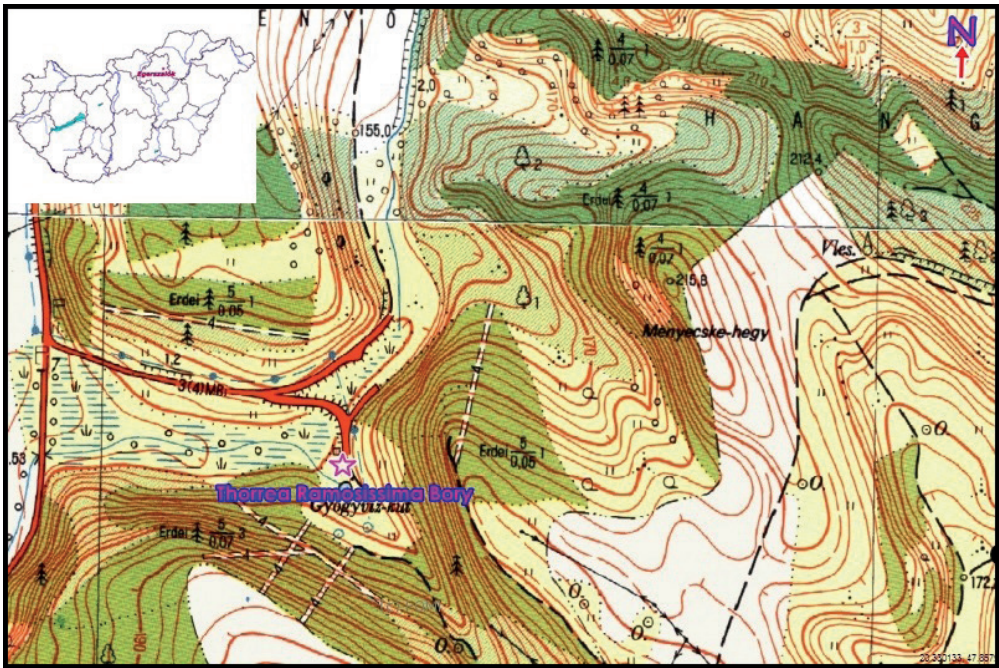
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Mésztufabomb tetarata lépcsői

1.12. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 019	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Thorrea Ramosissima Bory		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.2. Biológiai egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.2.2. Élőhely		
Fajta (fajták)	Hínárnövényzet		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el. Mésztufadomb felszínén található meg.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	152 m	GPS-koordináták	47°51'11.05" É
			20°20'04.07" K
Főbb jellemzők	A magas hőmérsékletű 65–68 °C-os ásványokban gazdag víznek köszönhetően itt ritkának mondható algafaj jelent meg, a vörös alga, ezt a kutatók 1999-ben mutatták ki (Dobos–Ilyés 2005.) Ez még különlegesebbé teszi a területen található mésztufadombot.		
Kor/Keletkezés időpontja	A mésztufadombbal egyszerre jelent meg.		

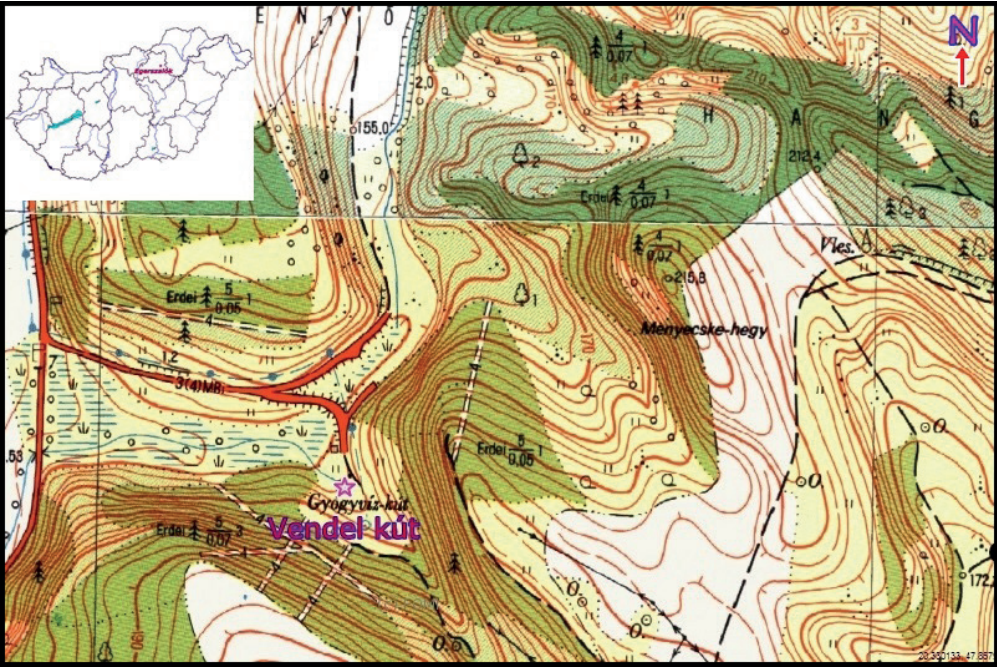

Állapot	Ahová folyamatosan jutatják a termálvizet, ott nagyon szépen látható.
Veszélyeztetettség	Ha nem megfelelően juttatják a vizet a mésztufadomb egész területére, akkor ez a különleges és ritka algafaj is eltűnhet.
Szükséges intézkedés	A mésztufadomb egész területére való vízjuttatás és a folyamatos monitoring.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

1. ábra. Thorrea Ramosissima Bory

1.13. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 020	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükk-i Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Vendel-kút		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Kút		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határájánál. <i>Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyezkedik el közvetlenül a mésztufadomb mellett.</i>		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	162 m	GPS-koordináták	47°51'10.28" É
			20°20'04.38" K
Főbb jellemzők	A kutat 1961-ben kőolaj és földgáz kutatása közben alakították ki. Ez lett a Vendel-kút. Mélységét tekintve 407,5 m-ről tör a felszínre a termálvíz. Vízének hőmérséklete 65°C és a vízhozama 290m3/nap. 1 perc alatt 400 l víz kerül a felszínre, és táplálja a mésztufadombot. Szabad kifolyású kút, aminek vize 7 kedvező hatású és 12 biológiailag nélkülözhetetlen nyomelemet tartalmaz. Ennek következtében 1992-ben gyógyvízzé nyilvánították (Dobos-Ilyés 2005).		
Kor/Keletkezés időpontja	1961., amikor kőolajat és földgázt keresve végezték a fúrást.		

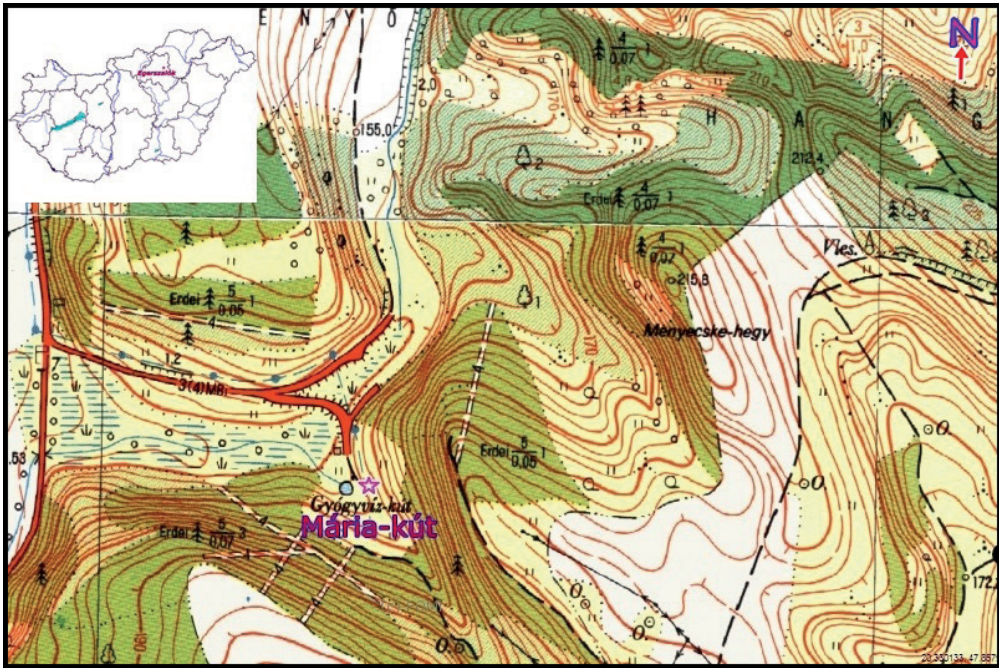
Állapot	A kút körül van kerítve, és a kivezető csöveire rá van rakódva a mészkiválás.
Veszélyeztetettség	Az időjárás és külső tényezők tehetnek benne kárt, és ha a csöveket nem tisztítják rendszeresen, a mész lerakódhat és eltömítheti azokat.
Szükséges intézkedés	A csövek rendszeres karbantartása.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyfürrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyfürrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

1. ábra. Vendei-kút vizének elvezetése

1.14. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 021	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mária-kút		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Kút		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határá- nál. <i>Az Egerszalóki Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel D-i oldalánál helyez- kedik el közvetlenül a mésztufadomb mellett.</i>		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordi- náták	- -
Tengerszint feletti magasság	162 m	GPS-koordi- náták	47°51'10.57" É 20°20'04.02" K
Főbb jellemzők	1987-ben újra fúrásokat kezdtek, és kialakították a Mária-kutat, aminek vize 68 °C-os, és ugyanolyan ásványi anyagokat tartalmaz, mint a Vendel-kút. Vize 425,7 m mélyről kerül a felszínre, és napi vízhozama 2200 m3/nap. Ezt a vizet használítja a fürdő a vízgazdálkodási tervnek megfelelően és odafig- yelve (Dobos–Ílyés 2005).		
Kor/Keletkezés időpontja	1987-ben történt fúrás eredménye.		

Állapot	A kutat körbevevő kerítés jó állapotban van, jelentősebb károsodás nem látható.
Veszélyeztetettség	Az időjárás és külső tényezők tehetnek benne kárt, és ha a csöveket nem tisztítják rendszeresen, a mész lerakódhat és eltömítheti azokat.
Szükséges intézkedés	A csövek rendszeres karbantartása.
Tulajdonos	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Kezelő	Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft.
Adatfelvevő	Dobos Anna, Márton Ivett
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom , fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

Jegyző

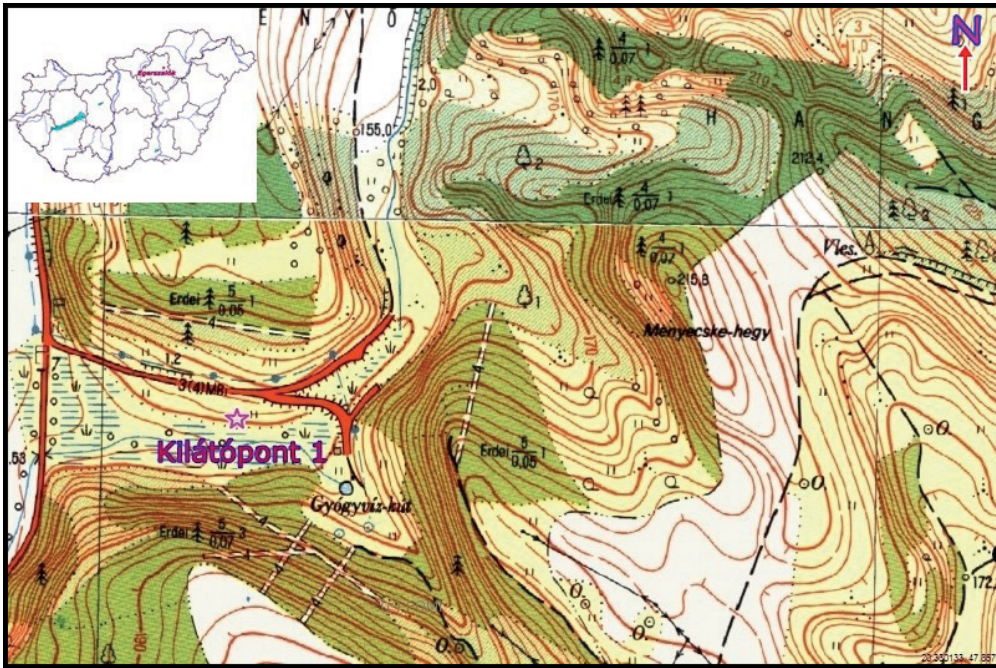
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Mária-kút

1.15. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 022	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Kilátópont 1		
Főtípus	M4.3. Tájképi egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		
Altípus(ok)	-		
Fajta (fajták)	Kilátópont, „látókő”		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál, a <i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i> től északnyugati irányba a mésztufadombbal szemben található műút mentén táruel élenk a szálloda és a mésztufadomb látványa.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
Tengerszint feletti magasság	181 m	GPS-koordináták	47°51'13.32" É 20°20'10.12" K
Főbb jellemzők	A mésztufadombra és a szállodára egyaránt teljes kilátás nyílik.		
Kor/Keletkezés időpontja	A mésztufadomb kialakulásával és a szállodai építkezés befejezése után alakult ki ez a látványkép, ami 2006-ra tehető.		
Állapot	Szálloda és a mésztufadomb jó állapotban van, ezért a kilátás is pazar.		
Veszélyeztetettség	-		

Szükséges intézkedés	-
Tulajdonos	-
Kezelő	-
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....
igazgató

nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző

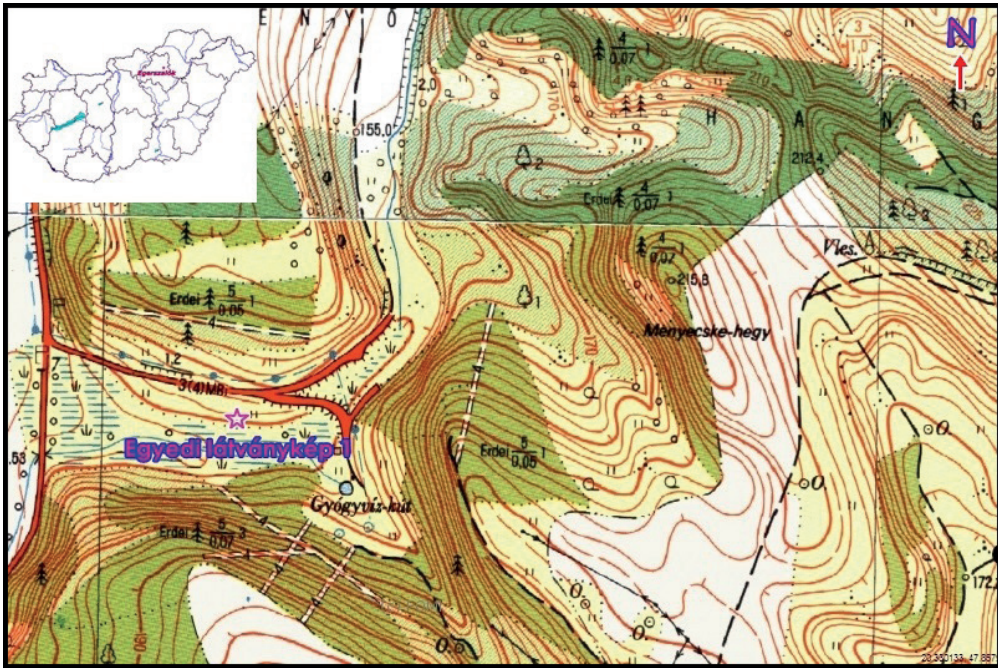
polgármesteri hivatal

1. ábra. Kilátás a szállodára és a mésztufadombra

1.16. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 023	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Egyedi látványkép 1		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.4.2. Turizmushoz. Természetjáráshoz kapcsolódó egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Pihenőhely		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál, a <i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i> től északnyugati irányba a mésztufadombbal szemben található műút mentén táruel élenk a szálloda és a mésztufadomb látványa.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	156 m	GPS-koordináták	47°51'20.69" É
			20°20'10.89" K
Főbb jellemzők	A mésztufadombra és a szállodára egyaránt teljes kilátás nyílik.		
Kor/Keletkezés időpontja	A mésztufadomb kialakulásával és a szállodai építkezés befejezése után alakult ki ez a látványkép, ami 2006-ra tehető.		
Állapot	-		

Veszélyeztetettség	-
Szükséges intézkedés	-
Tulajdonos	-
Kezelő	-
Adatfelvétel	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

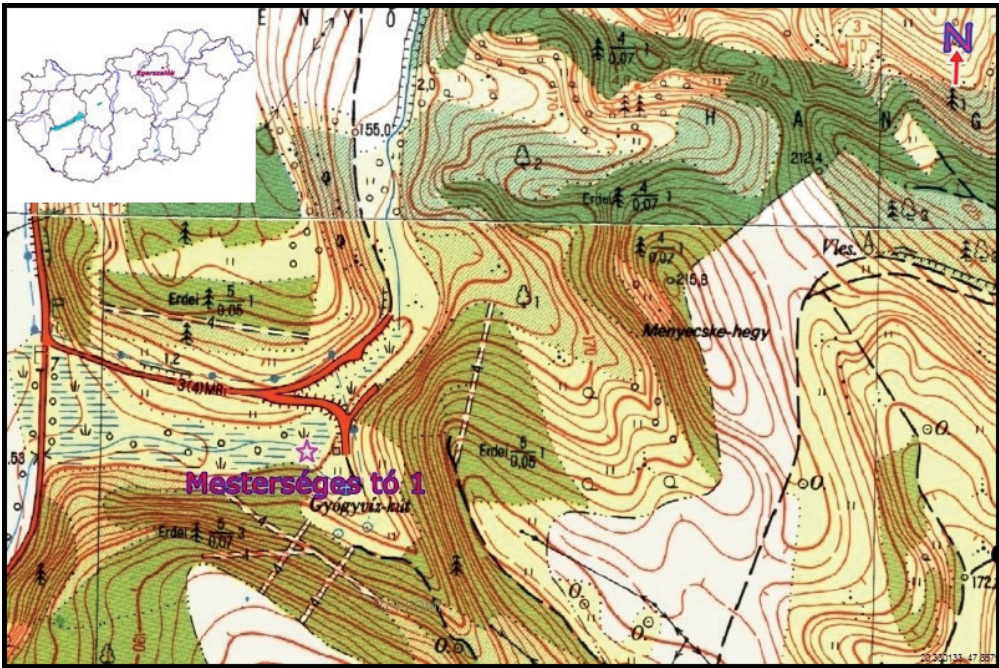
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Kilátás a szállodára és a mésztufadombra

1.17. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 024	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mesterséges tó 1		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Állóvízhez kapcsolódó képződmények		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A <i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel mellett található közvetlenül É-i irányba.</i>		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	-
Tengerszint feletti magasság	156 m	GPS-koordináták	47°51'19.45"É
		20°20'09.27"K	
Főbb jellemzők	Ökológiai folyosó szerepét tölti be a mesterséges úton létre hozott tó.		
Kor/Keletkezés időpontja	2007-ben keletkezett mesterséges úton.		

Állapot	A nyári időszakban a tó és közvetlen környezete ápolat és tisztán tartott. A tó mellett szemetesek vannak elhelyezve, ami biztosítja azt, hogy a tó ne legyen tele hulladékkal. A tavat tisztítják, és odafigyelnek növény- és állatvilágára is. Növényzetét nézve nádat telepítettek bele, és a halállomány is igen gazdag.	
Veszélyeztetettség	Könnyen eltömődnek az átfolyó szakaszok, és ennek következménye lehet, hogy a tó vize nem a felszín alatt kiépített elvezetőkön, hanem a felszín felett maga által kialakított mederben folyik. A tó algásodhat, és ha a víz oxigénhiányos lesz, a halak elpusztulhatnak.	
Szükséges intézkedés	A gyakori tisztítások által kiküszöbölhetőek lehetnek ezen problémák.	
Tulajdonos	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel	
Kezelő	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel	
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna	
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július, 2013. január	
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom, fényképes dokumentáció	
Önkormányzat állásfoglalása	-	
Megjegyzés	-	
P.H.		P.H.

.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

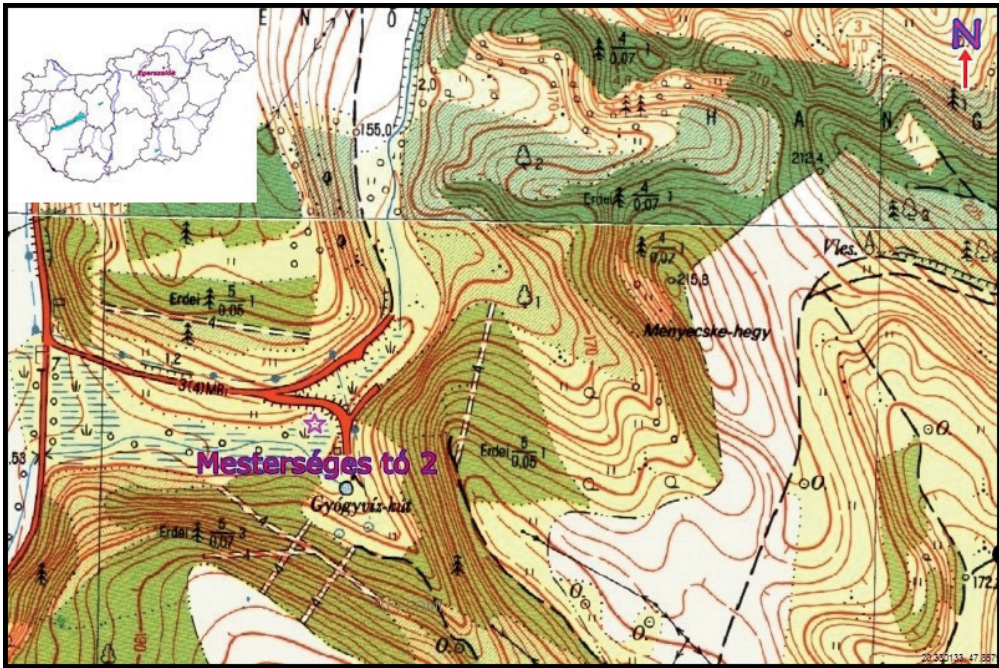
.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Mesterséges tó 1

1.18. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 025	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mesterséges tó 2.		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Állóvízhez kapcsolódó képződmények		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel mellett található közvetlenül É-i irányba.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	156 m	GPS-koordináták	47°51'19.45"É
		20°20'09.27"K	
Főbb jellemzők	Ökológiai folyosó szerepét tölti be a mesterséges úton létre hozott tó.		
Kor/Keletkezés időpontja	2007.		
Állapot	A nyári időszakban a tó és közvetlen környezete ápolts és tisztán tartott. A tó mellett szemetesek vannak elhelyezve, ami biztosítja azt, hogy a tó ne legyen tele hulladékkal. A tavat tisztítják, és odafigyelnek növény- és állatvilágára is. Növényzetét nézve nádat telepítettek bele, és a halállomány is igen gazdag.		

Veszélyeztetettség	Könnyen eltömődnek az átfolyó szakaszok, és ennek következménye lehet, hogy a tó vize nem a felszín alatt kiépített elvezetőkön, hanem a felszín felett maga által kialakított mederben folyik. A tó algásodhat és ha a víz oxigénhiányos lesz, a halak elpusztulhatnak.
Szükséges intézkedés	A gyakori tisztítások által kiküszöbölhetőek lehetnek ezen problémák.
Tulajdonos	<i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i>
Kezelő	<i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i>
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

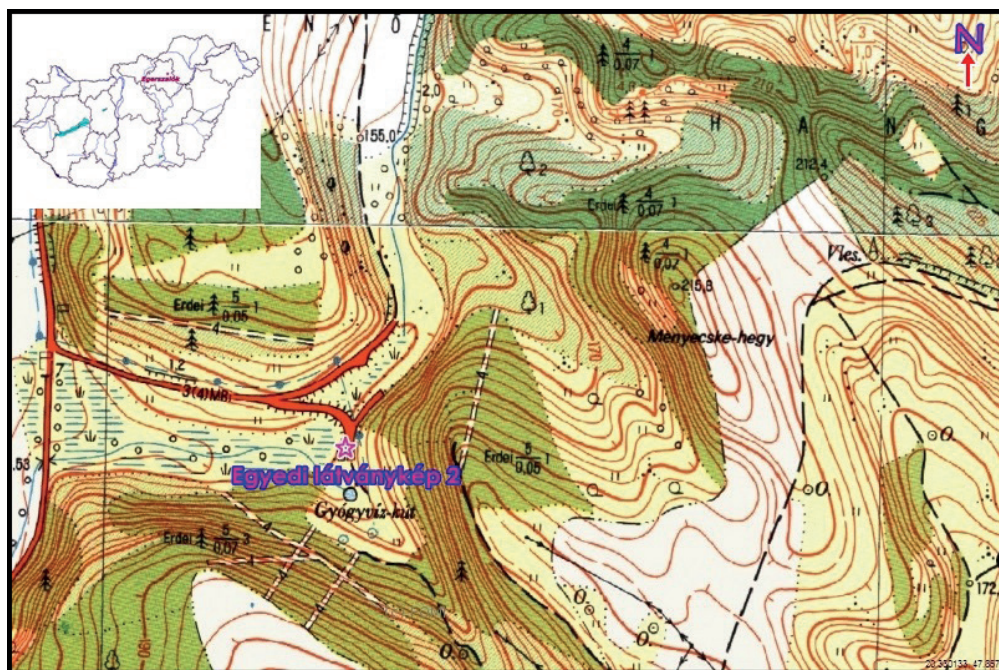
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Mesterséges tó 2

1.19. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 026	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Egyedi látványkép 2		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.4.2. Turizmushoz. Természetjáráshoz kapcsolódó egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Pihenőhely		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel mellett található közvetlenül É-i irányba, a mesterséges tavak feletti ösvényen mentén találjuk.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
Tengerszint feletti magasság	156 m	GPS-koordináták	47°51'20.69" É 20°20'10.89" K
Főbb jellemzők	Jó kilátás nyílik a mesterséges tavakra, a játszótérre, a szalonnasütőkre és a vetődéses formára egyaránt.		
Kor/Keletkezés időpontja	Keletkezése 2007-re tehető, amikor kialakították a mesterséges tavakat.		
Állapot	-		
Veszélyeztetettség	-		
Szükséges intézkedés	-		

Tulajdonos	<i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i>
Kezelő	<i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i>
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

nemzeti park igazgatóság

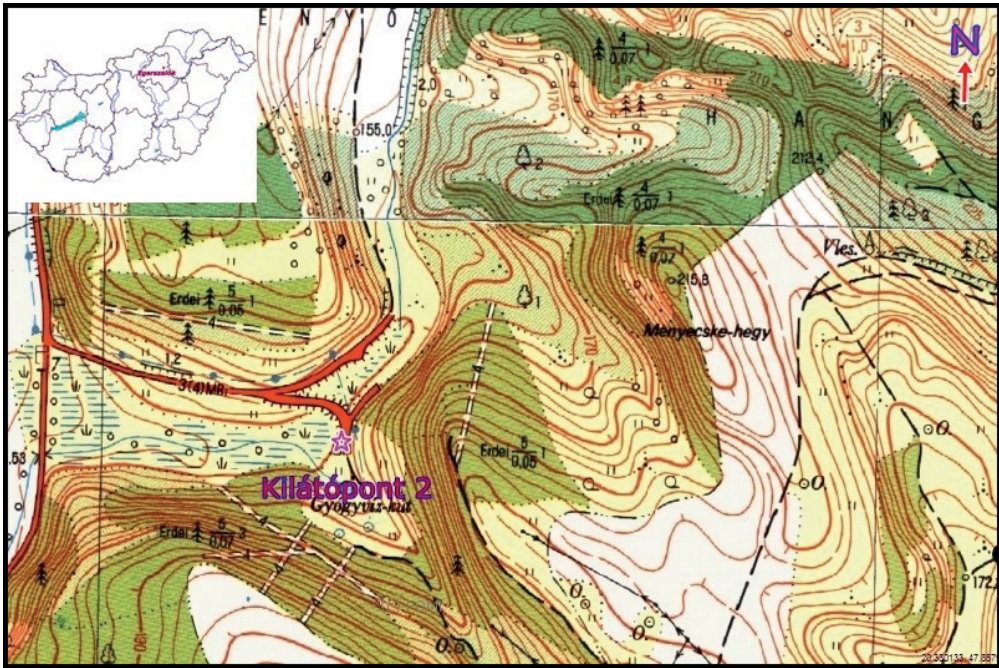
polgármesteri hivatal

1. ábra. Egyedi látványkép 2

1.20. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 027	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Kilátópont 2		
Főtípus	M4.3. Tájképi egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		
Altípus(ok)	-		
Fajta (fajták)	Kilátópont, „látókő”		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel mellett található közvetlenül E-i irányba, a mesterséges tavak feletti ösvényen mentén találjuk.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	156 m	GPS-koordináták	47°51'20.69" É
		20°20'10.89" K	
Főbb jellemzők	Jó kilátás nyílik a mesterséges tavakra, a játszótérre, a szalonnasütőkre és a vetődéses formára egyaránt.		
Kor/Keletkezés időpontja	Keletkezése 2007-re tehető mikor kialakították a mesterséges tavakat.		
Állapot	-		
Veszélyeztetettség	-		

Szükséges intézkedés	-		
Tulajdonos	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel		
Kezelő	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel		
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna		
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július		
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom, fényképes dokumentáció		
Önkormányzat állásfoglalása	-		
Megjegyzés	-		
P.H.	P.H.		

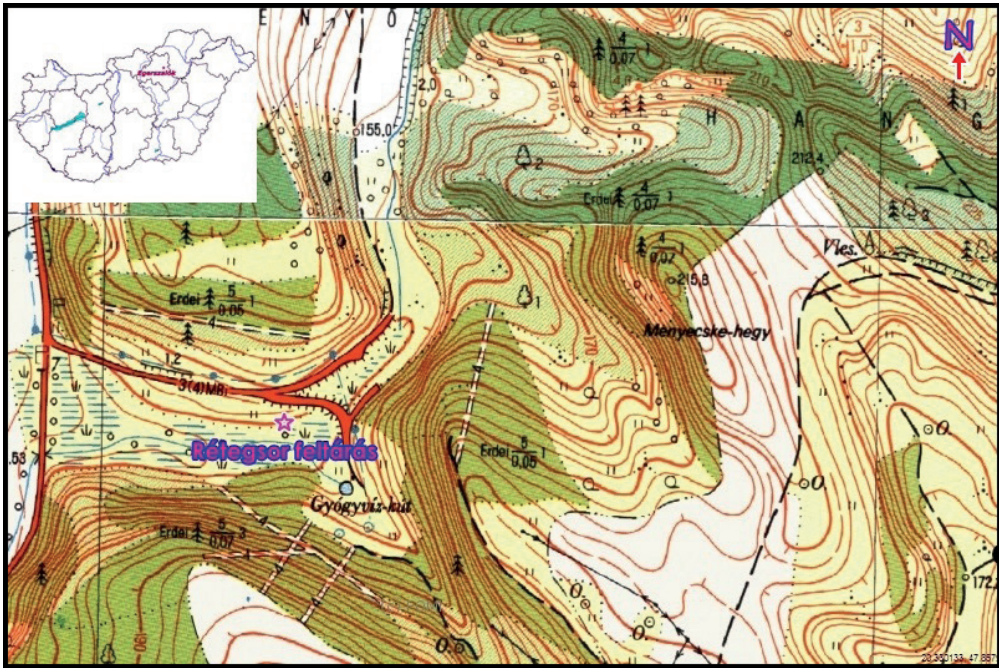
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Kilátópont 2

1.21. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 028	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Rétegsor feltárás		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Rétegtani jelentőségű feltárás, képződmény		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A pihenőpark melletti betonút mentén.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	155 m	GPS-koordináták	47°51'22.35" É
			20°20'06.32" K
Főbb jellemzők	Riolittufából képződött, szürkésfehéres színű, néhol sárga színű. Összetétele: biotit, kvarc, horzsakő.		
Kor/Keletkezés időpontja	Miocén idei, 21-22 millió évvel ezelőtt		
Állapot	Pusztuló formában, a benövő növényzet és annak gyökere folyamatosan pusztítja.		
Veszélyeztetettség	A nagyobb esőzések által a lefolyó víz mennyisége lemossa a felszínt. A külső környezeti tényezők, amelyek veszélyeztetik, és a növényzetek gyökerei.		

Szükséges intézkedés	Folyamatos tisztítás és a lefolyó víz elvezetése.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

nemzeti park igazgatóság

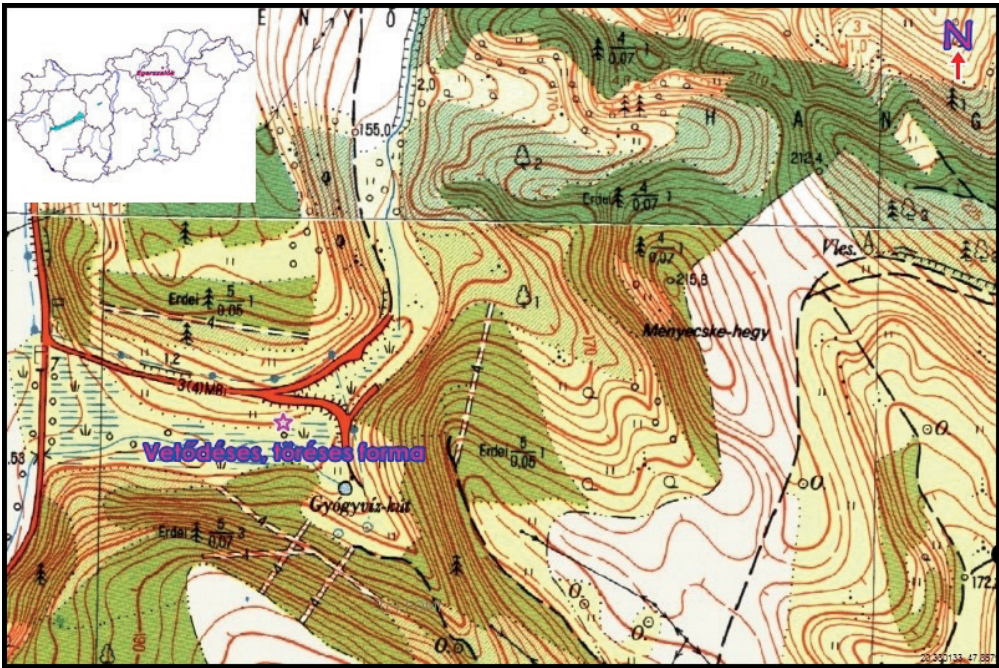
polgármesteri hivatal

1. ábra. Rétegsor feltárás

1.22. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 029	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Vetődéses, töréses forma		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Törés, vetődés feltárás, képződmény		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A pihenőpark melletti betonút mentén.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	155 m	GPS-koordináták	47°51'22.35" É
			20°20'06.32" K
Főbb jellemzők	A földkéreg mozgásának hatására alakult ki a jól kivehető vetődéses forma.		

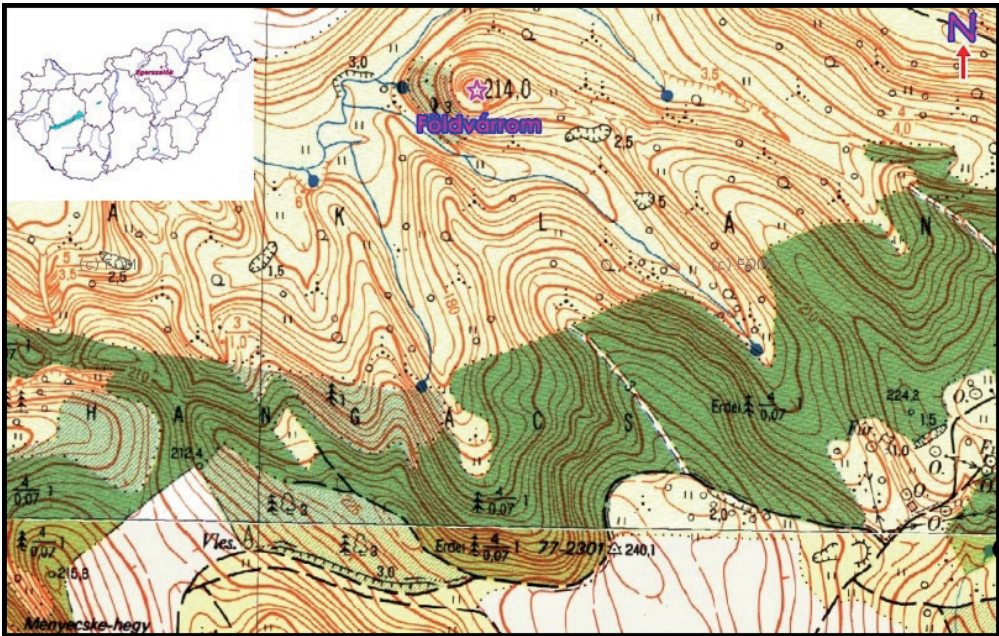
Kor/Keletkezés időpontja	Miocén kori, 21-22 millió évvel ezelőtt
Állapot	Pusztuló formában, a benövő növényzet és annak gyökere folyamatosan pusztítja.
Veszélyeztetettség	A nagyobb esőzések által a lefolyó víz mennyisége lemossa a felszínt. A külső környezeti tényezők, amelyek veszélyeztetik, és a növényzetek gyökerei.
Szükséges intézkedés	Folyamatos tisztítás és a lefolyó víz elvezetése.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, szakirodalom, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.	P.H.
.....	.....
igazgató	jegyző
nemzeti park igazgatóság	polgármesteri hivatal

1. ábra. Vetődéses, töréses forma

1.23. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 030	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükk Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Földvár rom		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.1.1.5. Védelemmel kapcsolatos létesítmény		
Fajta (fajták)	Erőd, vár		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található, Egert és Egerszalókot összekötő völgyfeltárási út mentén. A vár kerek dombja Egerszalók község déli végétől kb. 1,5 km-re keletre található.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	214 m	GPS-koordináták	47°51'50.38" É
			20°20'35.81" K

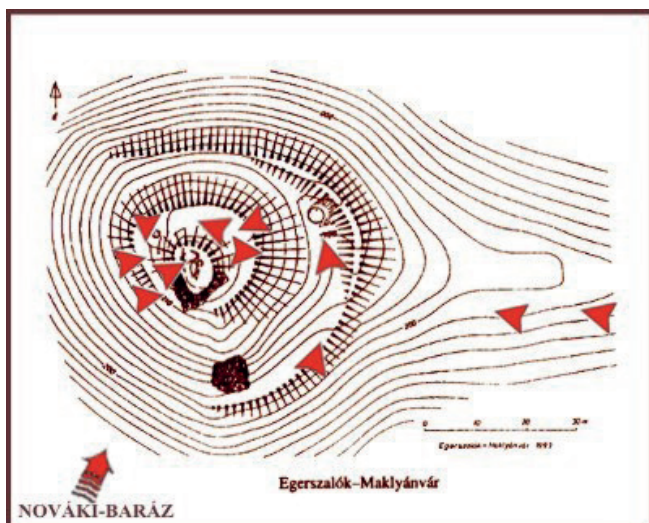
Főbb jellemzők	<p>A várat feltehetően a Debrői Maklány család építtette a 13. század második felében. 1435-ben romként szerepel az iratokban. 1509-ben már csak várhely, köveit elhordták. A keleti irányba húzódó enyhébb lejtésű nyergen lehet legkönnyebben feljutni a vár dombjára.</p> <p>A vár 10 x 6,5 méteres központi platója lapos. Az északi felében egy nagy és egy kisebb gödör mélyed a sziklás talajba. A platót 2-2,5 méterrel alacsonyabban 4-5 méter széles terasz veszi körbe, ami csak a déli meredek sziklás oldalon szakad meg. 6-8 méterrel alacsonyabban újabb terasz következik, ami a déli oldalon egy sziklában végződik, a délnyugati, nyugati oldalon hiányzik. A terasz keleti nyereg felé eső szakasza után kb. 40 méter hosszan sánc emelkedik.</p> <p>Forrás: http://www.varbarat.hu/varak/maklyanvar.html</p>
Kor/Keletkezés időpontja	13. század második fele
Állapot	Sűrűn benőtt a növényzet, és ezért nehezen lehet megközelíteni.
Veszélyeztetettség	Elgazosodás
Szükséges intézkedés	A terület kitisztítása és annak fenntartása
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvétel	Márton Ivett, Dobosa Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2013. 03. 17.
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, Fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

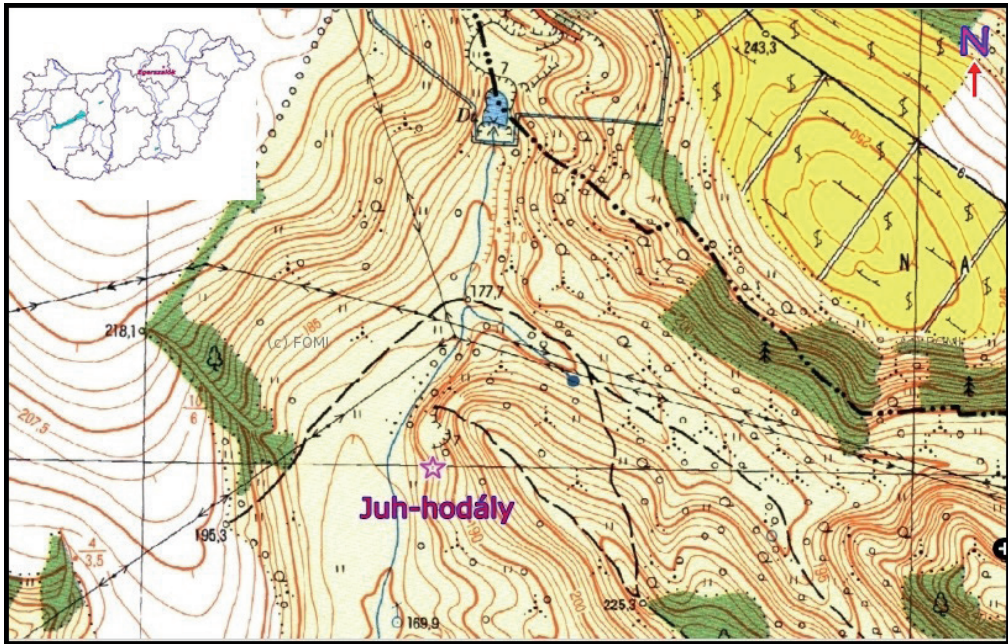
.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. A Maklány-vár alaprajza

1.24. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 031	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Juhhodály		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájérték		
Altípus(ok)	M4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Istálló, ól, pajta		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található, Egert és Egerszalókot összekötő völgyfeltáró út mentén.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
Tengerszint feletti magasság	199 m	GPS-koordináták	47°51'51.23" É 20°20'05.64" K
Főbb jellemzők	Riolittufába vájt istálló, amit állattartás céljából építettek. Lehet látni a tűzrakó helyet, bent jól kivehető a kivezető nyílás, ahol a füst elvezetését oldották meg.		
Kor/Keletkezés időpontja	A 18. századra tehető a keletkezése.		
Állapot	A bejárati szakasza beomlott, és eléggé rossz állapotban van. A belső részében szépen kivehetőek még a belevájt lyukak és a kivezető nyílás, ahol a füstöt vezették ki. A növényzet benőtté mindenfelől.		

Veszélyeztetettség	A időjárás és a benőtt növényzet, ami miatt tovább romolhat az állapota.
Szükséges intézkedés	A terület kipucolása és ahol szükséges, meg kell erősíteni. Folyamatos monitorozás.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. 03. 17.
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

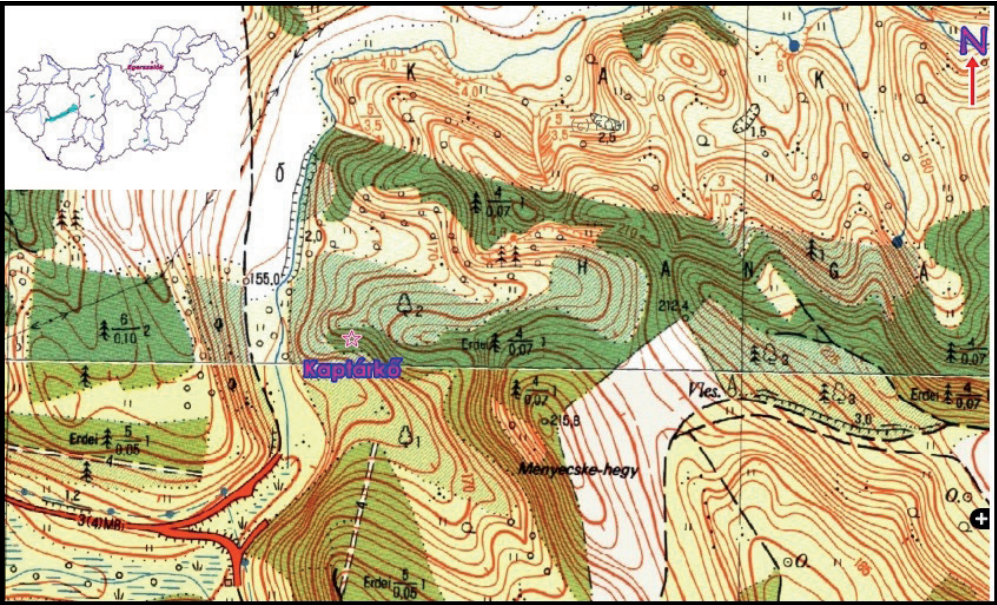
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Juhhodály külső része

1.25. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 032	Előzmény	-
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Kaptárkő		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		
Fajta (fajták)	Fülkés szikla „kaptárkő”		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel mellett található közvetlenül É-i irányban, a mesterséges tavaktól már vezet oda egy kisebb kiépített ösvény.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	190-195 m	GPS-koordináták	47°51'24,8" É
		20°20'11,3" K	
Főbb jellemzők	A kaptárkővek a miocén kori nagy vulkánosság ideje és hatása alatt keletkeztek. A fülkék átlagosan 60 cm magas, mintegy 30 cm széles és 25-30 cm mély lyukak. Szerepükről több legenda és hiedelem is szól, a vélemények megoszlanak. Egyesek szerint méhészetre mások szerint – az Eger környékén megőrződött hagyománykincs szerint – egy Szent István-korabeli pogánylázadás elesett vezéreinek hamvait helyezték a fülkébe. Vannak, akik azt vallják, hogy áldozatok bemutatására szolgált. Forrás: (http://hu.wikipedia.org/wiki/Kapt%C3%A1rk%C5%91)		

Kor/Keletkezés idő-pontja	Miocén kor, 21-22 millió évvel ezelőtt
Állapot	Területe tisztán tartott, és nem látszik rajta rongálás nyoma sem.
Veszélyeztetettség	Esetleges vandalizmus vagy a környezeti viszonyok okozhatnak benne kárt.
Szükséges intézkedés	Különösebb intézkedést nem igényel.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2012. június-július
Adatforrás(ok)	Szakirodalom, terepi felvételezés
Önkormányzat állás-foglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....
igazgató

nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző

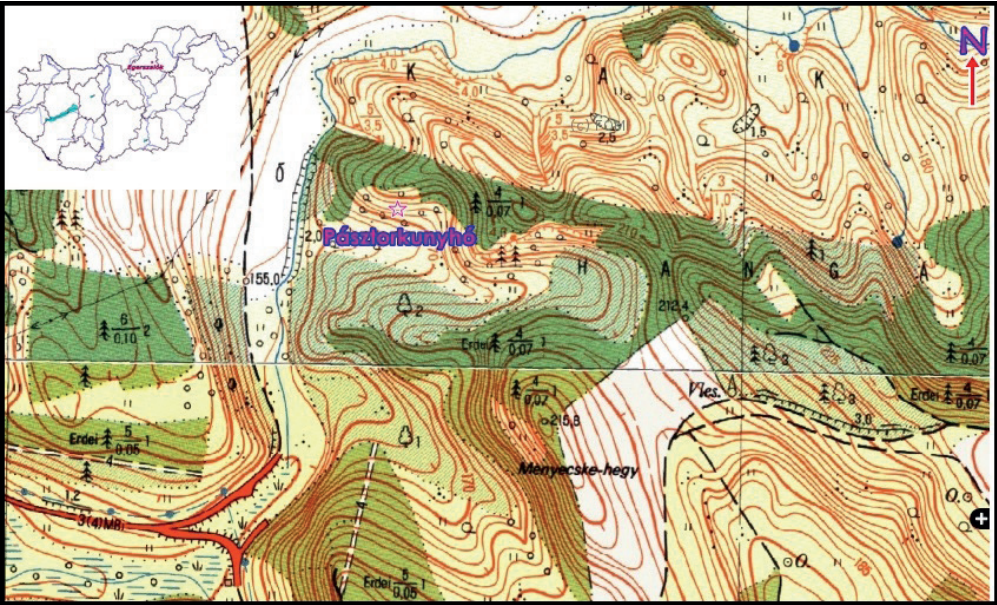
polgármesteri hivatal

1. ábra. Kaptárkő

1.26. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 033	Előzmény	-
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükk Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Pásztorkunyhó		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)			
Fajta (fajták)			
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál a szállodához bevezető út mentén, a mesterséges tavaktól É-i irányba.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	175-180 m	GPS-koordináták	47°51'25.17" É
			20°20'08.33" K
Főbb jellemzők	Riolittufába vajt kunyhó, amit nevezhetnénk kaptárkönek is. A kaptárkövek a miocén kori nagy vulkánosság ideje és hatása alatt keletkeztek. A fülkék átlagosan 60 cm magas, mintegy 30 cm széles és 25-30 cm mély lyukak. Nehezen megközelíthető, mivel már a járatokat benőtte a bozót.		
Kor/Keletkezés időpontja	A riolittufa kialakulása a miocén korra tehető, de a belevájt kunyhó az akár a 18. századra.		
Állapot	Az időjárás kicsit megrongálta már, de nincs rossz állapotban.		
Veszélyeztetettség	Az időjárás és a növényzet tehet benne kárt.		

Szükséges intézkedés	A terület rendszeres tisztítása.
Tulajdonos	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Kezelő	Egerszalóki Polgármesteri Hivatal
Adatfelvevő	Márton Ivett, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. 03. 17.
Adatforrás(ok)	Szakirodalmak a kaptárkövekről
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

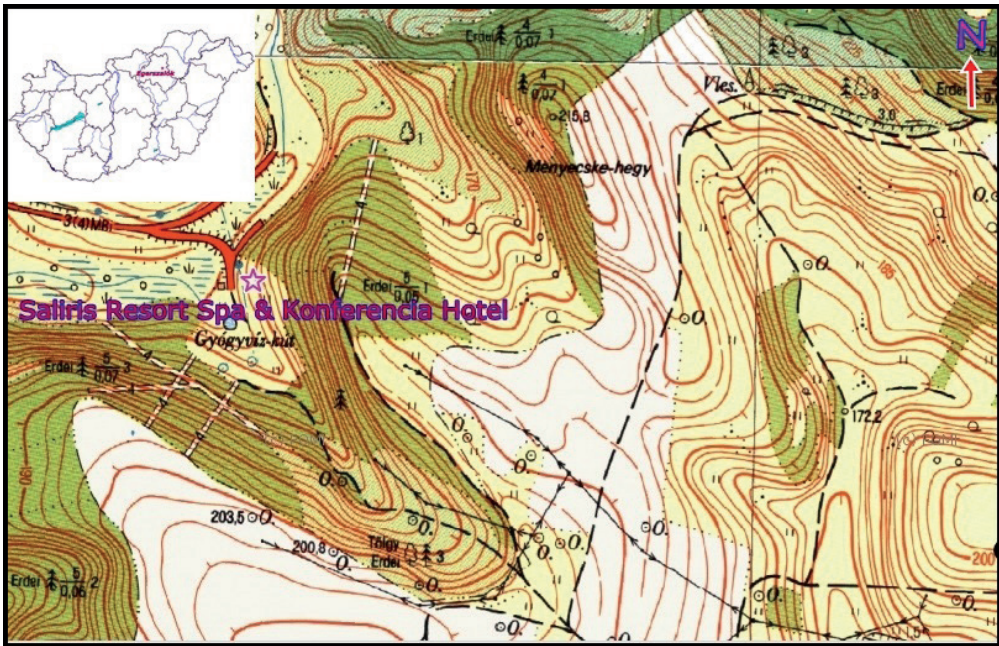
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. A pásztorkunyhó

1.27. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 034	Előzmény	-
Nemzeti Park Igazgatóság	Bükk Nemzeti Park		
Egyedi tájérték megnevezése	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.4. Emberi tevékenységhez kapcsolódó egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.4.3. Vendéglátáshoz kapcsolódó egyedi tájértékek		
Fajta (fajták)	Szálloda		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A mésztufadomb É-i oldalán.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	160 m	GPS-koordináták	47°51'14,7" É
			20°20'5" K
Főbb jellemzők	A szálloda építése 2006-ben fejeződött be, akkor alakult ki mai képe.		
Kor/Keletkezés időpontja	A szálloda építkezését 2006-ban fejezték be, és ekkora tehető a keletkezési időpontja is.		
Állapot	A szálloda új építésű, modern felépítésű, állapota megfelelő, ha a keletkezési időhöz hasonlítjuk.		

Veszélyeztetettség	Veszélyt a környezeti tényezők jelentenek, és a szálloda háta mögött a falon keresztül szivároog le a víz, és ez mind az épület alá folyik be. A falát dróthálóval próbálták rögzíteni, hogy ne csússzon a föld a szálloda bejáratába. Továbbá ha a mésztufabomb aljzatát agyag alkotja, és az alája érkező vízmennyiség miatt tovább csúszik, akkor fennáll annak a veszélye, hogy rácsúszhat a sauna épületrészére.
Szükséges intézkedés	Az épület és a mésztufadomb statikai állapotának folyamatos monitorozása, az épület alá érkező vízmennyiség miatt.
Tulajdonos	-
Kezelő	-
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2013. június
Adatforrás(ok)	Terepi kiszállás, szakirodalom, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

.....

igazgató

nemzeti park igazgatóság

P.H.

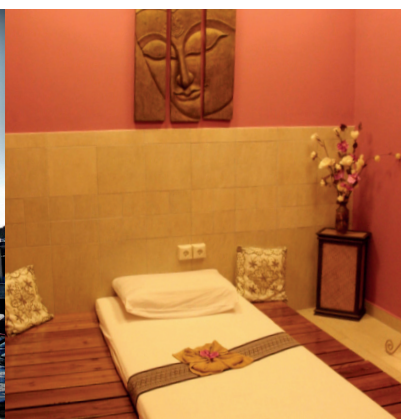
.....

jegyző

polgármesteri hivatal

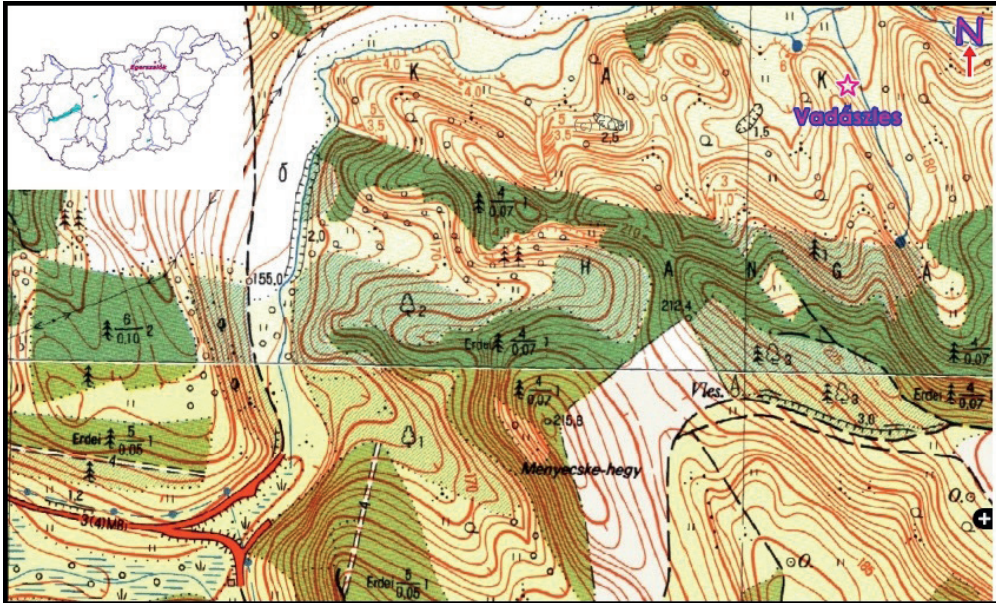
1. ábra. A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel

2. ábra. A szálloda wellness része

1.28. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 0035	Előzmény	
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Vadászles		
Főtípus	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	M4.1.3.1.3. Vadászles		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalókot és Egert összekötő völgyfeltató út mentén a Maklány-vár aljában délkeleti irányában.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
		-	
Tengerszint feletti magasság	175m	GPS-koordináták	47°51'38,5" É
		20°20'52,3" K	
Főbb jellemzők	Rendszeresen használatban lévő jól kialakított vadászles, ami rendszeresen látogatva van, még etetőmagvakat is találtunk. Ebből kiindulva aktív vadászat folyik a területen.		
Kor/Keletkezés időpontja	A 21. századra tehetjük.		
Állapot	Újszerű és jól kialakított, karbantartott.		
Veszélyeztetettség	Időjárás viszonyosságai, vandalizmus, az arra járók megrongálhatják, vagy esetlegesen a vadak is tehetnek benne némi kárt.		
Szükséges intézkedés	-		
Tulajdonos	-		

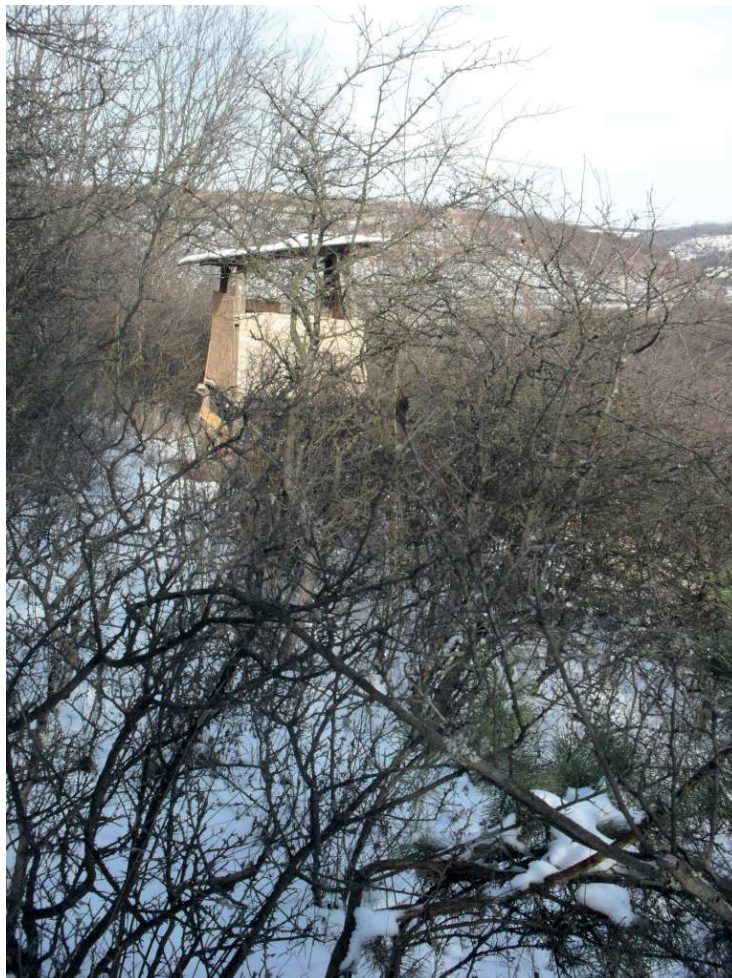
Kezelő	-
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. január 31.
Adatforrás(ok)	Terepi kiszállás, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

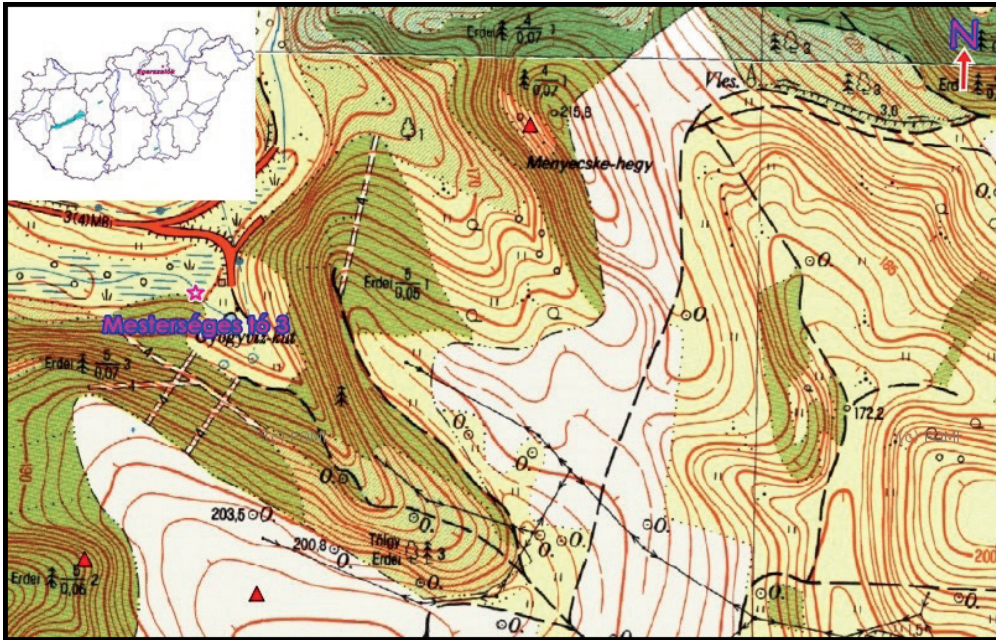
.....
igazgató
nemzeti park igazgatóság

.....
jegyző
polgármesteri hivatal

1. ábra. Vadászles

1.29. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 036	Előzmény	
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Mesterséges tó 3		
Főtípus	M4.2. Természeti egyedi tájértékek		
Típus(ok)	M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		
Altípus(ok)	M4.2.1.4. Víztani egyedi tájérték		
Fajta (fajták)	Állóvízhez kapcsolódó képződmények		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található Egerszalók és Demjén határánál. A mésztufadomb É-i oldalán a szálloda előterében.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
Tengerszint feletti magasság	143m	GPS-koordináták	47°51'14" É 20°20'1,3" K
Főbb jellemzők	A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel külső területéhez tartozik. Növényi és állati élővilága egyaránt gazdag. A völgy ökológiai folyosó szerepének betöltése érdekében alakították ki.		
Kor/Keletkezés időpontja	2006		
Állapot	A szálloda tulajdonát képezi, ezért rendezett és tisztán tartott.		
Veszélyeztetettség	Ha meghaladja a tó befogadóképességét az élővilág, könnyen eutrofizáció léphet fel.		
Szükséges intézkedés	A tó vízének rendszeres tisztítása.		
Tulajdonos	Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel		

Kezelő	<i>Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel</i>
Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2013. június-július
Adatforrás(ok)	Terepi kiszállás, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

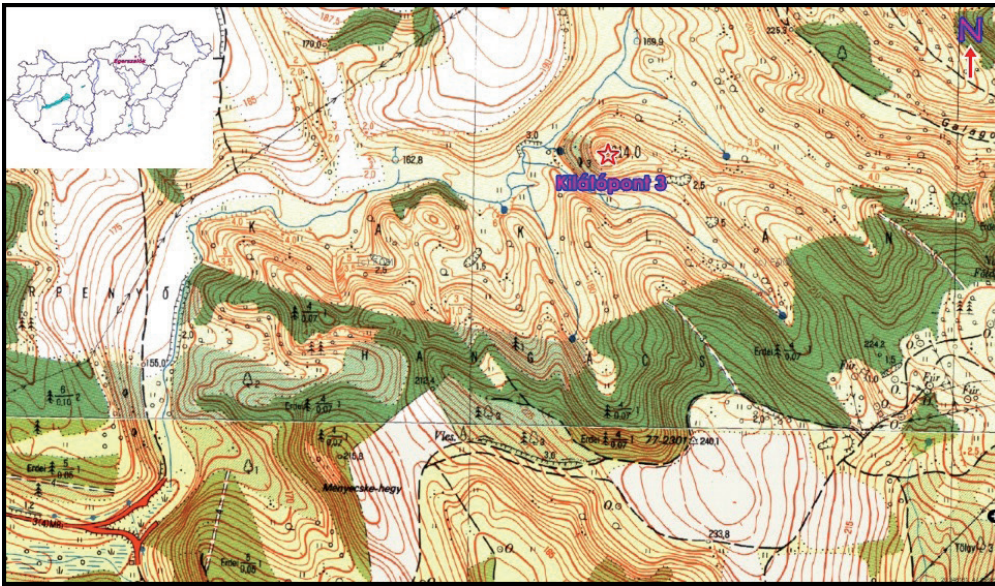
nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Mesterséges tó 3

1.30. EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATLAP

Település neve	Egerszalók	Megye	Heves
Jelzet	ESZ 037	Előzmény	Harsányi Diána 2011–2012
Nemzeti Park Igazgatóság	Büki Nemzeti Park Igazgatóság		
Egyedi tájérték megnevezése	Kilátópont 3		
Főtípus	M4.3. Tájképi egyedi tájérték		
Típus(ok)	M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		
Altípus(ok)	-		
Fajta (fajták)	Kilátópont, „látókő”		
Pontos helyszín	Heves megyében, Egertől 5 km-re található, Egert és Egerszalókat összekötő völgyfeltárási út mentén. A vár kerek dombja Egerszalók község déli végétől kb. 1,5 km-re keletre található a Maklány-domb tetején.		
Helyrajzi szám	-	EOV-koordináták	-
			-
Tengerszint feletti magasság	214 m	GPS-koordináták	47°51'50.38" É
			20°20'35.81" K
Főbb jellemzők	A Maklány-domb tetejére érkezve tárul elénk az a gyönyörű látvány, amely talán a völgy egyik legszebb része.		
Kor/Keletkezés időpontja	13. század második fele (vagy pleisztocén)		
Állapot	Nehéz megközelíteni a kilátópontot, mivel sűrűn benőtt a bozótos.		
Veszélyeztetettség	-		
Szükséges intézkedés	A terület kitisztítása és rendben tartása.		
Tulajdonos	-		
Kezelő	-		

Adatfelvevő	Márton Ivett, Dobos Anna, Illés Dániel,
Adatfelvétel időpontja és körülményei	2014. 03. 17.
Adatforrás(ok)	Terepi felvételezés, fényképes dokumentáció
Önkormányzat állásfoglalása	-
Megjegyzés	-

P.H.

P.H.

.....

.....

igazgató

jegyző

nemzeti park igazgatóság

polgármesteri hivatal

1. ábra. Maklány-domb kilátópont 3

2. Függelék

A témavezetőtől kapott saját kutatási feladat:

A Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel turisztikai fejlesztésnek vizsgálata, a hotel környezetében lévő egyedi tájértékek terepi felvételezése, fotódokumentálása, az értékek állapotának és típusának kategorizálása, veszélyeztetettségi állapotának tipizálása és az értékeket felfűző tanösvény tervezet elkészítése.

A kutatás során alkalmazott kutatási módszerek:

- a mintaterületen fellelhető egyedi tájértékek megismerése a TÉKA adatbázis alapján
- az MSZ 20381/2009 szabvány alapján az egyedi tájértékek felvételezése terepen
- terepi adatlapok kitöltése, fotódokumentáció
- az értékek állapotának minősítése terepen
- egyedi tájértékek adatbázisának elkészítése Microsoft Excellel
- az értékek fő típusának, altípusának és fajtájának meghatározása
- az egyedi tájértékek térbeli helyzetének ábrázolása SURFER 9.0 programmal elkészített szintvonalas és digitális domborzat modellen
- tanösvény nyomvonalának kijelölése SURFER 9.0 programmal elkészített szintvonalas és digitális domborzat modellen
- az összesített tájértékek állapotának, veszélyeztetett állapotának értékelése (Kelényi R. – Dobos A., 2013), illetve az értékek egyedi tájértéknek való minősítése az MSZ 20381/1999 szabvány alapján
- indítótábla tervének elkészítése, az érintett állomásponatok bemutatása
- javaslattétel az önkormányzat és hotel felé működtetése céljából

A kutatási módszerek jelentősége a kutatásban:

- eddig nem felvételezett értékek összegyűjtése
- az MSZ 20381/2009 alapján történő besorolás
- az egyedi tájértékek állapotának értékelése színkód használatával